

**T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

TÜRKİYE'DE ÜSTÜN YETENEKLİLER EĞİTİMİNİN TARİHİ SÜRECİ

RIDVAN KARABULUT

0CAK- 2010

**T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM ANA BİLİM DALI**

TÜRKİYE'DE ÜSTÜN YETENEKLİLER EĞİTİMİ TARİHİ SÜRECİ

Yüksek Lisans Tezi

**Hazırlayan
Rıdvan KARABULUT**

**Danışman:
Prof. Dr. Ali GÜLER**

BOLU– 2010

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE,

Rıdvan KARABULUT'a ait "Türkiye'de Üstün Yetenekliler Eğitimi Tarihi Süreci" adlı çalışma Jurimiz tarafından Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim/Anasanat Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Akademik Unvan ve Adı Soyadı

Üye (Tez Danışmanı) : Prof. Dr. Ali GÜLER.....

Üye : Yrd. Doç. Dr. Zeki ARSAL

Üye : Yrd. Doç. Dr. Samettin GÜNDÜZ.....

Sosyal Bilimler Enstitüsünün Onayı

Prof. Dr. Gönül ÜLKER
Enstitü Müdürü

ÖZET**TÜRKİYE’DE ÜSTÜN YETENEKLİLER EĞİTİMİ TARİHİ SÜRECİ****Rıdvan KARABULUT**

**Yüksek Lisans Tezi
Eğitim Programları ve Öğretimi Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ali GÜLER**

Ocak, 2010; x+77 Sayfa

Bu çalışmanın amacı 1960- 2009 yılları arasında Türkiye’de Üstün yetenekliler eğitimi veren resmi ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarının tarihsel süreç içinde amaçlarını, öğrenci ve öğretmen seçimini, üstün yeteneklilere dönük okulların yasal dayanaklarını, üstün yeteneklilere dönük ekonomik yardımları ve üstün yetenekliler eğitimi veren okulların programlarını incelemektir. Araştırma yöntemi olarak tarihi araştırma yöntemi kullanılmıştır. Tarihi araştırma yöntemi, olayların geçtiği tarihi olabildiğince doğru anlamaya ve bunun için olduğunu açıklamaya çalışır”(Büyüköztürk ve diğerleri,2008: 17)

Araştırmanın sonucunda elde edilen bulgulara göre;

1. Araştırmada üstün yetenekliler eğitimi veren okulların üstün yetenekli öğrencilerinin bireysel yeteneklerinin farkında olarak kapasitelerini en üst düzeyde kullanmalarını ve üstün oldukları alanlarda en üst eğitimi almalarını amaçladıkları görülmüştür.
2. Araştırmada üstün yetenekliler eğitimi veren okulların öğrencilere uygulanan zeka testleri ve yapılan birtakım test sınavlarına göre öğrenci seçtikleri görülmüştür. Fen Liselerinde zeka testi uygulanmayıp yapılan ilköğretim sonu sınavlarına göre öğrenci alındığı gözlenmiştir.

3. Araştırmada üstün yetenekliler eğitimi veren okullardan Fen Liseleri ile Bilim ve Sanat Merkezleri'nin bu okullarda görev yapacak öğretmen seçiminde çeşitli kriterlerin uygulandığı görülmektedir.
4. Üstün yetenekliler eğitimi veren okulların başta Anayasa olmak üzere çeşitli yasa, yönetmelik ve yönergelere göre eğitim- öğretime devam ettikleri görülmüştür.
5. Araştırmada üstün yetenekli öğrencilere dönük ekonomik faaliyetlerin Cumhuriyetin ilk yıllarından başlayarak günümüze kadar ulaştığı görülmüştür. Devlet Parasız Yatılılık, Tübitak Bursları yanında üstün yetenekli öğrencilerin devlet tarafından desteklenmesini öngören birtakım düzenlemeler yapıldığı görülmüştür.
6. 1960'lı yıllarda Ankara Rehberlik Araştırma Merkezi'nin önderliğinde Ergenekon İlköğretim okulu başta olmak üzere yapılan çalışmalar ile 1964 yılında kurulan Ankara Fen Lisesinde üstün yetenekliler eğitimi anlamında oldukça kapsamlı bir programın uygulamaya konduğu görülmüştür. Ancak günümüzde İstanbul'da eğitime devam eden Ford- Otosan Beyazıt İlköğretim Okulu'nun Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından onaylanmış bir üstün yetenekliler eğitimi programı bulunmadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Üstün Yetenek, Zeka, Üstün Yetenekliler Eğitimi

ABSTRACT**THE HISTORY OF EDUCATION OF GIFTED AND TALENTED STUDENT IN
TURKEY****KARABULUT, Rıdvan****M.A.Thesis****Curriculum Development and Instructon****Supervisor Prof.Dr. Ali Güler****January,2010 ; x + 77 Page**

The purpose of this study from 1960 to 2009 years in Turkey between gifted education given official primary and secondary schools in the process of the historical aims, student and teacher selection, gifted to the school faces legal basis of their superior talent turned into economic aid and gifted education that gives schools the programme is to examine. Research as a method of historical research method was used. Historical research method, the date of events late as possible and to understand why it tries to explain "(Büyüköztürk and others, 2008: 17).

According to the finding of research;

1. Study of gifted education to gifted students of the school aware of the capabilities of the individual as the highest level of their capacity to use and on top of their field as they were intended to receive training.
2. Study of gifted education that gives students applied to schools and the intelligence tests according to some test exams on students is that they choose. Intelligence test is not applied in Science High Schools. Students are chosen according to the primary school final exams .
3. In research providing gifted education from schools and science high schools in this school of the Science and Art Center will serve a variety of criteria applied in the selection of teachers can be seen.
4. Provide gifted education to the Constitution, especially the various law schools, according to the regulations and guidelines to continue their education was seen.
5. Study of gifted students facing economic activities, starting from the first years of the Republic has survived to modern times was seen. Free boarding of state, TÜBİTAK Scholarships gifted students by the state to be supported by some regulations foresaw was done.
6. 1960 Guidance Research Center in Ankara under the leadership of Ergenekon Primary School studies conducted mainly in 1964 and established in Ankara Science High School for gifted education in the sense of a very comprehensive programme that was implemented. But today, continuing education in Istanbul Beyazit Ford-Otosan Primary School Board of the Training and Dressage by an approved gifted education program was not found.

Key Words: Gifted and talented, intelligence, Gifted Education

**Yurdumun Değeri Anlaşılamamış
Bütün Üstün Yetenekli Çocuklarına,**

TEŞEKKÜR

Bilgi toplumunun en önemli özelliklerinden biri seçiciliktir hiç şüphesiz. Büyük bir bilgi bombardımanı yaşadığımız günümüzde ülkelerin hızlı düşünebilen,düşündüklerini analiz edebilen bireylere gereksinim duyduğu şüphesiz çok somut bir gerçeklik halini almıştır. Üstün yetenekli bireylerin toplum içerisindeki yüzdeleri ile anlaşılabilme ve toplumun yardımına,desteğine ulaşma durumları pozitif bir korelasyona sahiptir. Üstün yetenekli bireyler genel nüfusun çok azını oluşturmaktadır. Yeterince anlaşılama durumu üstün yetenekli bireylerin hakkettikleri ideal eğitime erişememe durumunu ortaya koymaktadır. Bu çalışmamızda Türkiye’de Üstün Yetenekliler macerası irdelenmeye çalışılmıştır. Bütün geçmiş günlerin geleceği aydınlatan fenerler olduğu gerçeğiyle üstün yetenekliler eğitimindeki uygulamaların gelecekte yapılacak çalışmalara kaynaklık etmesini ümit etmekteyim. Lisans üstü eğitimim sırasında karşılaştığım bütün sorunlarda bana büyük yardımları olan danışmanım Prof. Dr. Ali Güler’e özellikle teşekkür ederim. Ayrıca çalışmam süreci içerisinde desteklerini gördüğüm Yrd. Doç. Dr. Zeki Arsal’a, Yrd. Doç.Dr. Samettin Gündüz’e ve Arş. Gör. Ahmet Sapancı’ya teşekkür ederim.Ayrıca bütün eğitim hayatım boyunca büyük destekleri olan sevgili aileme sonsuz teşekkür ederim.

Rıdvan KARABULUT

İÇİNDEKİLER

ÖZET	Sayfa
ABSTRACT	iii
İTHAF	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ	viii
	x

BÖLÜM I

GİRİŞ	
1.1. Problem	4
1.2. Çalışmanın Amacı	4
1.3. Alt Problemler	5
1.4. Araştırmanın Önemi	5
1.5. Sayıltı	6
1.6. Sınırlılıklar	6
1.7. Tanımlar	7

BÖLÜM II

KURAMSAL TEMELLER VE İLGİLİ LİTERATÜR	
2.3. Zeka	8
2.2.1. Zeka Testleri ve Zeka Bölümü	8
2.2.2. Zeka Sınıflaması	9
2.2.3. Zeka Kuramları	9
2.2.3.1. Çoklu Zeka Kuramı	9
2.2.3.2. Renzuli'nin Üçlü Çember Modeli	10
2.2.3.3. Dabrowski'nin Aşırı Duyarlılık Alanları	10
2.2.3.4. Stenberg'in Üçlü Sacayağı Kuramı	11
2.2. Üstün Yetenek	11
2.2.4. Üstün Yetenekli Çocukların Yetenek Alanlarına Göre Özellikleri	12
2.2.4.1. Müzik Alanındaki Yetenek Özellikleri	13
2.2.4.2. Görsel ve Gösteri Sanatlarında Yetenek Özellikleri	13
2.2.4.3. Sosyal Bilimler Alanındaki Yetenek Özellikleri	13
2.2.5. Üstün Yeteneklere Yönelik Eğitim Programları	14
2.2.6. Üstün Yeteneklilere Yönelik Eğitim Programlarının Uygulanması	16
2.2.7. Eğitim Modelleri	17
2.2.7.1. Erken Başlama ve Hızlı İlerleme	17
2.2.7.2. Program Zenginleştirme	17
2.2.7.3. Türdeş Yetenek Kümeleri	17
2.2.7.4. Özel Sınıflarda Eğitim	17

2.2.7.5. Birlikte Eğitim.....	17
2.2.7.6. Özel Okullar.....	17
2.2.8. Üstün Yetenekliler Eğitiminin Tarihi Gelişimi.....	18
2.2.9. Yabancı Ülkelerde Üstün Yetenekliler Eğitimi.....	19
2.2.10. Cumhuriyet Öncesinde Üstün Yetenekliler Eğitimi.....	20
2.2.11. Cumhuriyet Döneminde Üstün Yetenekliler Eğitimi.....	20
2.3. İlgili Literatür.....	22

BÖLÜM III.

YÖNTEM.....	
3.1. Araştırmanın Modeli.....	30
3.2. Veri Toplama Kaynakları.....	30
3.3. Veri Toplama Süreci.....	31
3.4. Verilerin Özetlenmesi.....	31
3.5. Verilerin Analizi ve Yorumu.....	32

BÖLÜM IV

BULGULAR.....	
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	33
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	34
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	35
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	38
4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	44
4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	46
4.6.1. Hedef.....	46
4.6.2. İçerik.....	48
4.6.3. Eğitim Durumları.....	55
4.6.4. Ölçme ve Değerlendirme.....	59

BÖLÜM V

SONUÇLAR VE TARTIŞMA.....	
5.1. Sonuçlar ve Tartışma.....	64

BÖLÜM VI

ÖNERİLER.....	
6.1. Öneriler.....	70

KAYNAKÇA.....	71
----------------------	----

ÖZGEÇMİŞ

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Üstün Yetenekliler Eğitimi Veren Okulların Amaç ve Felsefesi	33
Tablo 2. Bilsemle Öretmen Seçim Kriterleri	37
Tablo 3. Ankara Fen Lisesi Program Taslağı	51
Tablo 4. Ankara Fen Lisesi Haftalık Ders Saati	52
Tablo 5. Ankara Fen Lisesi Seçmeli Dersler I. Sınıf.....	52
Tablo 6. Ankara Fen Lisesi Seçmeli Dersler II. Sınıf	53
Tablo 7. Ankara Fen Lisesi Seçmeli Dersler III. Sınıf I. Grup.....	53
Tablo 8. Ankara Fen Lisesi Seçmeli Dersler III. Sınıf II. Grup.....	53
Tablo 9. Ankara Fen Lisesi Seçmeli Dersler III. Sınıf III. Grup	53
Tablo 10. Bilsemlede Uygulanan Program.....	54
Tablo 11. Bilsem Çalışmaları İçeriğı.....	54

I. BÖLÜM

GİRİŞ

Toplumların en önemli zenginliği yetişmiş insan gücüdür. İnsana yapılan yatırım uygarlığa yapılan yatırımdır. Üstün yetenekli bireyler olayları farklı açılardan ele alarak toplumlar için fark yaratabilmektedirler. Uygun bir eğitim aldıkları durumlarda toplumların ilerlemelerine katkı sağladıkları gibi yeterince değerlendirilemedikleri durumlarda da toplumlar için risk oluşturmaktadırlar. Uygun bir eğitim ile ülkeler en önemli yer üstü kaynaklarından biri olan üstün yeteneklilerin uygarlığın yararına yetiştirilebildikleri tarihte görülmüştür.

Tarih toplumların aynasıdır. Ulusların geçmiş dönemlerinde yaşadıkları olayları aktaran tarih biliminin objektif bir yönü bulunmaktadır. Objektiflik kazançlar kadar risklerin ve eksiklerinde vurgulanması anlamına gelmektedir. Türkiye’de üstün yetenekliler eğitimi tarihi süreci bugüne ve geleceğe ışık tutacak zenginlikte ve çeşitliliktedir. Yeterince değerlendirilmesi geçmişte yaşanan birtakım aksaklıklara fırsat vermeyecek ve ulusumuz için bir zenginlik kaynağı olacaktır.

“Toplumlar insan gücü kaynaklarını eğitim yoluyla geliştirmeyi önemsedikleri oranda öteki yer üstü ve yeraltı zenginlik kaynaklarını geliştirmeye ve akıllıca kullanmaya yeterli yurttaşlara sahip olabilirler. Yeni gelişmekte olan bazı toplumlarda rastlanıldığı gibi, ulusal gelirin önemli bir bölümünü öncelikle ‘gösterişli yapılara, pahalı endüstri kurullarına ve benzerlerine yaptırıp’, eğitimi ikinci ve üçüncü plana itenler de vardır. Bununla da yetinmeyip insana ve yurtdaşa dönük kamu hizmetlerini ancak bolluğa erişildiği zaman ele alınacak konular gibi görüp ve gösterenlere de rastlanabilir”(Enç,1979:7).

Eğitimin temel işlevi, bireysel potansiyele işlerlik kazandırmak üzere bireyin yeteneklerini geliştirmektir. Bu durum, eğitim süreçlerinin bireylerin özel durumlarına göre düzenlenmesini gerektirmektedir. Bu nedenle bireye göre ve özel olma eğitimin doğasında mevcut temel bir özelliktir (MEB,1991).

Tarih boyunca insanların yaşamlarını değiştiren, medeniyet dediğimiz gelişimi sağlayan, hiç şüphe yoktur ki üstün beyin gücüne sahip insanlardır. Bu yaklaşım açısına göre yıllar boyunca insanların yaşamlarında bugünü daima dünden farklı kılan, birçok insanın hayret ve şaşkınlıkla seyrettikleri ve bahsettikleri, teknik, fen, bilim, sosyal ve eğitim alanında birçok değişiklikler ve gelişmeler olmaktadır. Toplum hayatında bu hızlı değişiklikler ve gelişimleri sağlayan kişiler o toplumda üstün beyin gücüne sahip insanlardır (Çağlar,1972).Ancak üstün yetenekli bireyler yeterince eğitilemedikleri durumlarda sahip oldukları yüksek potansiyeli yeterince değerlendirememektedirler.Bazen normal zeka düzeyine sahip bir bireyin olağanüstü başarılarıyla karşılaşırken üstün yeteneğe sahip kimi bireylerin değil büyük bir buluş ortaya koymak kendi kendilerine yetemedikleri durumlarla

da karşılaşılabilmekteyiz. Bu durum üstün yetenekliler için de özel bir eğitim programına ihtiyaç duyduğumuzu bize göstermektedir.

Uzun'a göre "Üstün veya özel yetenek, bireylerin gerek bilim gerekse sanat alanında başarılı olmaları için gereklidir; ama tek başına yeterli değildir. Üstün veya özel yetenek, başarıyı etkileyen diğer etkenlerle uygun koşullarda bir araya geldiği zaman, bireyler için önemli bir güç kaynağına dönüşmektedir. Ancak, üstün veya özel yeteneklilerin ciddi bir risk grubu olduğu da unutulmamalıdır. Yüksek zihinsel potansiyelleri uygun şekilde geliştirilip yönlendirilebilirse üstün veya özel yetenekli kişilerin başarılı birer birey olacakları ve hem ülkemize hem de insanlığa önemli katkılarda bulunacaklarında kuşku yoktur. Aksi halde, kendileriyle barışık olmadıkları gibi aile ve toplum için de sorunlu bir grup haline dönüşebilirler" (Uzun,2004:12).

İnsanlığın gelişmesinde en önemli role sahip bu üstün yetenekli insanlar buldukları ülkelerin ekonomik, siyasi, askeri ve teknolojik gelişmelerinin itici gücüdür. Özel ve resmi kuruluşların üst düzey yöneticileri, ülkelerin siyasi ve ekonomik karar alma noktalarına kadar yükselenler, teknolojik gelişmelerinde esas görevi üstlenen araştırma-geliştirme birimlerindeki çalışanlar, icat yapan ve yeniliklere imza atanların çoğunlukla üstün yetenekli olduğu gözlenmektedir. Bu bakış açısı temele alınarak üstün yeteneklilerin toplumdaki dağılımları belirlenmeli, özenle ele alınmalı, yetiştirilmeli ve uygun iş alanlarına yerleştirilmelerine rehberlik edilmelidir. Eğitim eşitliği farklı olanların farklılıklarını dikkate alan ve onlara ilgi ve yetenekleri doğrultusunda eğitim verilmesini savunan bir anlayıştır. Bu nedenle üstünler için özel eğitim, eğitimde eşitlik ilkesine uygundur (Kulasızoğlu, 2004).

Üstün yetenekliler eğitimi uygulamalarının tümü sonuçta bir iş, üretim, çözülmüş bir problem/sorun, ortaya konmuş bir yenilik ya da yaratıcılık örneği oluşturma hedefine yöneliktir. Öğretmenler yani bilgi geliştiren yetenekler, beceriler, tavır, tutum ve alışkanlıklar amaç değil, araçtır. Bunlar üretebilmenin, yapabilmenin, yaratabilmenin araçları olarak öğrenilir ve kullanılır (Bilgili, 2004).

Ülkemizde tüm öğrenciler okul hayatlarının belirli bir kısmında, ilgi, yetenek ve statü farkı gözetilmeksizin, ortak öğrenim yaşantılarına tabi tutulmaktadır. Bugün bütün ilköğretim okulları birinci kademesinde bazı ülkelerin birinci ve ikinci kademelerinde öğrenciler ortak öğrenim yaşantılarını paylaşırlar. Söz konusu öğrenim süresince ilgi ve yeteneklerine göre farklılaştırılmamış (zenginleştirilmemiş, bireyselleştirilmemiş) öğretim programlarını da izlerler. Bu eğitimde fırsat eşitliğini doğurmakla birlikte üstün ve özel yetenekli veya özel eğitime ihtiyaç duyan tüm bireyler için bir eşitsizliği de beraberinde getirmektedir (Davaslıgil, 2004).

Toplumların üstün yetenekli insanlara yaşamlarının ilk dönemlerinden itibaren sahip çıkması, bir yandan gelişimin göreceli yetersizliğinin, öte yandan büyük bir hızla artan

teknoloji ve iletişim teknolojilerinin yarattığı problemlerin giderek arttığı ve karmaşıklaştığı dünyamızda büyük bir önem taşımaktadır (Özsoy ve diğerleri, 1991).

Özel eğitim konusu olması gereken bütün çocukların, böyle bir eğitime niçin gereksinimleri olduğunu savunmak oldukça kolaydır. Ancak gerek alan içinde gerekse alan dışında birçok kişi, olağanüstü anlksal yetenekleri bulunan çocukların niçin özel eğitim konusu olması gerektiğini kolaylıkla benimsememekte ve bunun doğal sonucu olarak, özel eğitimin diğer dalları olan görme ve işitme yetersizlikleri ve zihinsel yetersizlik konularında önemli adımlar atarak, bu grupların sürekli örgün eğitim içine alınmasını sağlarken, yıllardır üstün zekalı ve üstün yetenekli çocuklar kapsam dışı tutulmaktadır (Ataman, 2002).

Geçmiş ve günümüzdeki bu gerçeklerden hareketle, ülkemizdeki üstün veya özel yetenekli bireylerin eğitimleri ve ülkemizde istihdam edilmeleri noktasında devlet, sivil toplum kuruluşları, yazılı ve görsel medya ile iş dünyasının ortak bilinçle milli bir politika oluşturarak bu gizil gücün ülkenin kalkınmasındaki yerini almasını sağlamalıdır. (Davaslıgil, 2004)

“Dünya tarihinde ilk kez Eflatun’un Devlet kitabında bahsettiği “Altın Nitelikli Sınıf” üstün yetenekli bireylerdir” (Enç, 1979:44).

Osmanlı İmparatorluğu döneminde faaliyet gösteren Enderun Mektebi üstün yetenekliler eğitiminin sistematik olarak uygulandığı ilk eğitim kurumudur. II. Murat tarafından kurulan fakat asıl gelişimini Fatih Sultan Mehmet zamanında gösterdiği bilinen Enderun Hristiyan ailelerden devşirilen çocukların Türk ailelerine verilmesi ve daha sonrasında Hazırlık sarayına alınması ve burada başarı gösterenlerin Enderun-ı Hümayuna alınması sürecini kapsamaktadır (Akkutay, 1984). Enderun literatüründe ismi geçen saraylar; Edirne Sarayı, İbrahim Paşa Sarayı, Galata sarayı ve İskender Çelebi Saraylarıdır. Enderun’da eğitim gören bireyler başarı durumlarına göre Büyük ve Küçük Oda, Doğancı Odası, Seferli Koğuşu, Kiler Koğuşu, Hazine Odası ve Has Odaya yerleştirilirdi. Bu odaların en yükseği has oda idi (Akyüz, 1982).

Cumhuriyet döneminde devletin himayesinde üstün yetenekli çocukların eğitilmesi için 1948 yılında çıkarılan İdil Biret- Suna Kan yasası 1956 yılında yasa kapsamı genişletilerek “6660 Sayılı Müzik ve Plastik Sanatlarda Olağanüstü Yetenek Gösteren Çocuklar Hakkında Kanun” yürürlüğe girmiştir. Bu kanun halen yürürlüktedir; fakat 1978’den sonra kimse yasa kapsamına alınmadığı gözlenmiştir. 1948-1978 arasında dünyaca ünlü 17 sanatçı devlet tarafından yetiştirilmiştir (Enç, 1979). 1964 yılında matematik ve fen alanında üstün yetenekli çocukların eğitilmesi için Ankara Fen Lisesi kurulmuş aynı yıldan itibaren Ankara Rehberlik ve Araştırma Merkezi’nin 5 yıl süre ile bazı ilkokullarda özel sınıf ve türdeş kümeler denemesi olmuştur (Özsoy ve diğerleri, 1991) 1416 sayılı kanun kapsamında üstün yetenekli öğrencilerin devlet himayesinde yurtdışında eğitim alması konusunda çalışmalar yürütülmüş, buna paralel olarak Devlet Parasız Yatılı Sınavı, Yüksek Öğrenim ve Tübitak

Bursları ile öğrencilere yardımcı olunmuştur (Enç,1979). Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde faaliyet gösteren ve bugün sayıları 52'ye ulaşan Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM) okul öncesi,ilköğretim ve ortaöğretim çağındaki çocukların üstün veya özel yeteneklerini geliştirerek okul dışı zamanlarını değerlendirilmesine katkı sağlamaktadır (MEB,2009).İstanbul Üniversitesi'nin proje ilköğretim okulu olan Ford Otosan Beyazıt İlköğretim Okulu resmi bir okul olarak üstün yetenekliler eğitimi vermektedir (Davaslıgil, 2004).

Osmanlı İmparatorluğundan itibaren Üstün yetenekliler eğitimi faaliyetleri Enderun Mektebi ile başlamış Cumhuriyet döneminde açılan okullar denenen burs ve yardım programları ile geliştirilmiş ve eğitim-öğretim veren bir kısım okullar ile devam ettirilmeye çalışılmıştır. Yapılan bu çalışmalar sonucu elde edilen kazanımlar ve bu çalışmaların yol açtığı risklerin irdelenmesi ileriki yıllarda yapılacak çalışmalara bir hedef verilmesine yardımcı olabilecektir. Bu nedenle Üstün yetenekliler eğitimin Cumhuriyet döneminde 1960-2009 yılları arasında devlet ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında eğitiminin uygulama şekli temel problem olarak kabul edilmiştir.

1.1. Problem

Cumhuriyet döneminde 1960-2009 yılları arasında resmi ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında üstün yetenekliler eğitiminin uygulaması nasıldır?

1.2. Çalışmanın Amacı

Bu araştırmada amaç Türk toplumunun geçmişte sahip olduğu birikimin değerlendirilip günümüzde uygulanma şansı olmayanların güncel uyarlanarak değerlendirilmesi yollarını aramaktır. Sağlam bir gelecek inşa etmenin yolu geçmişi en iyi şekilde analiz etmekle mümkündür. Geçmişte yapılan hataların tekrarlanmaması tarihten ders alındığının bir kanıtıdır. Bu araştırmada Türkiye'de yapılan üstün yeteneklilere yönelik resmi ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarının 1960-2009 yılları arasındaki çalışmaları incelenmiştir. Bu kurumlar 1960'lı yıllarda Ankara Rehberlik Araştırma Merkezi'nin düzenlemiş olduğu ve bazı okulların katıldığı bir çalışmayı,Fen Liselerilerini, Bilim ve Sanat Merkezlerini ve de Ford Otosan Beyazıt İlköğretim okulunu kapsamaktadır. Tablonun geneline bakmak atılacak kimi adımlar için bir ipucu niteliği taşımaktadır. Gelecekte atılacak adımların geçmişten bağımsız olmadığı düşüncesi Türkiye'de üstün yetenekliler eğitimi tarihini anlamlı ve değerli kılmaktadır.

Alt Problemler

Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Üstün yetenekli öğrencilere eğitim veren kurumların kuruluş felsefesi nedir?
2. Üstün yetenekli öğrencilere eğitim veren kurumlar öğrenci seçme yöntemi nasıldır?
3. Üstün yetenekli öğrencilere eğitim veren kurumların öğretmen seçme yöntemi nasıldır?
4. Bu okulların yasal dayanakları nelerdir?
5. Üstün yetenekli öğrencilerin ekonomik olarak desteklenmesi için ne gibi önlemler alınmıştır?
6. Bu okullarda uygulanan programın özellikleri nelerdir?
 - a. Uygulanan programın hedef özellikleri nelerdir?
 - b. Uygulanan programın içerik özellikleri nelerdir?
 - c. Uygulanan programın eğitim durumları özellikleri nelerdir?
 - d. Uygulanan programın ölçme ve değerlendirme özellikleri nelerdir?

ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Güler'e göre "*İnsanlık tarihi incelendiğinde, insan var olalı beri onun eğitilme sorunu hep birinci planda bir sorun olarak ortaya çıkmıştır. Biçimi değişmekle birlikte hiçbir dönemde çocuklar ve gençlerde eğitimin olabilirliğini yadsımak sözkonusu olmamıştır*"(Güler,2008:9). Üstün yeteneklilerin formal eğitimine ilk kez Türklerde başlanmıştır(Akyüz,1982). Kökeni bazı tarihçilere göre II.Murat zamanına kadar uzanan Fatih Sultan Mehmet zamanında 1455'te geliştirilen Enderun sistemi içinde 79 sadrazam,36 Kaptanı Derya ve 3 Şeyhülislam bu okuldan yetişmiştir(Özsoy ve diğerleri,1991:5). Bu çalışmalar Cumhuriyet döneminde de değişik şekillerde devam etmiştir.

1960'lı yıllardan sonra dünyada üstün yetenekli çocuklara gösterilen ilgide artış olduğu gözlenmiştir. Bu ilgideki artışı yaratan başlıca faktörler arasında besin ve enerji kaynaklarının, gittikçe yok olması, kirliliğin artması,siyasi güç dengesinin korunmasındaki güçlükler gibi birçok dünya sorununun ciddiyetini insanların farketmeleri ve bu tür ciddi sorunlara çözüm getirecek kesim olarak üstünleri görmeleri vardır(Davaslıgil,1993)

1964- 1972 yılları arasında üstün zekalı ve üstün yetenekli çocuklar için bir dizi uygulama eğitim alanında yürürlüğe konmaya başlanmıştır. Ancak kamuoyu engelli bireylerin topluma katılmasında gösterdiği hassasiyeti nedense üstün zekalı çocukların eğitimi konusunda bir türlü gösterememektedir. Engelli bireylerin,tüketiciликten üreticiliğe geçmesi, bağımsız ve kendilerine yeterli bireyler haline getirilmeleri,çağdaş toplumun üstlenmesi gereken temel görevlerdendir. Ancak, bu titizliğin uygarlığı oluşturmada

katkıları tartışılmaz biçimde çok olan üstün zekalılar için gösterilmemiş olması düşündürücüdür. Kaldı ki geçmişinde üstün zekalıların devlet yönetimi için yetiştirildiği Enderun Mektebi örneği bulunan bir uygarlığın çağdaş gelişmeleri yakalayamamasının nedenleri vardır(Ataman,1998).

Alvin Toffler(1980) Uygarlığın gelişimini üç dalga ile özetlemiştir. İlk dalga tarım toplumunu, ikinci dalga sanayi toplumunu, üçüncü dalga ise bilgi toplumunu ifade etmektedir. Uygarlık hiç şüphesiz üstün bir beyin gücünün sonucudur. Her dönemin üstün beyinleri yardımıyla uygarlık bunca yol kattetmiştir. Bilgi çağının dolayısıyla bilgi toplumunun çok yoğun bir bilgi bombardımanı yaşadığı günümüzde uygarlığın geleceği en gerekli bilgiyi,en kısa sürede analiz edip farklı ve yeni bir sentezle uygarlığın hizmetine sunacak bu yaratıcı beyinlerinin iyi şekilde eğitilmeleri ile mümkün olacaktır. Günümüzde ve geçmişte ilerlemiş ülkelerin bu kitlenin eğitimine büyük önem verdiği görülmüştür.

Bu araştırma 1960- 2009 yılları arasında Türkiye’de üstün yetenekliler eğitimi tarihi sürecini ele almaktadır. Bu yönüyle 1960- 2009 yılları arasında üstün yetenekliler eğitimi veren okulların öğrenci seçimi, öğretmen seçimi, ekonomik kaynakları, okulların hangi yasal dayanaklara göre faaliyet gösterdiği ve bu okulların uyguladıkları eğitim programlarını tarihi süreç içerisinde ele alınarak gelecekte uygulanması düşünülen üstün yetenekliler eğitimi çalışmalarına katkı sağlamak bu çalışmanın en önemli özelliğidir. Araştırmada geçmişte üstün yetenekliler eğitimi konusunda yapılan çalışmalar incelenmiştir. Araştırmanın günümüzde yapılacak çalışmalara üstün yetenekliler eğitimi veren okullara öğrenci seçimi, öğretmen görevlendirmesi,üstün yetenekli öğrencilere ekonomik kaynak sağlanması, geçmişte uygulanmış eğitim programlarının incelenmesi ve üstün yetenekliler eğitimi konusunda varolan mevcut durumu ortaya koymakta ve uygulamada varolan eksiklikler konusunda günümüze bilgi sunmaktadır.

1.5.Sayıtlı

Araştırmada ulaşılan dökümanlar gerçeği yansıtmaktadır.

1.6. Sınırlılıklar

1. Araştırma Cumhuriyet döneminde 1960-2009 yılları arasını kapsamaktadır.
2. Araştırma Türkiye’de üstün yetenekliler eğitimi veren resmi ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarından 1960’lı yıllarda Ankara’da yapılan çalışmalar,Fen Liseleri,Bilsemler ve Ford Otosan Beyazıt İlköğretim Okulu ile sınırlıdır.

1.7.Tanımlar

Üstün yetenek: (MEB,1992)'ye göre “Genel ve/veya özel yetenekleri açısından,yaşıtlarına göre yüksek düzeyde performans gösterdiği konunun uzmanları tarafından belirlenmiş çocuklardır” (Akt.Dağlıoğlu ve Metin,2002).

Z.B (Zeka Başarısı) :Zeka yaşının Takvim yaşına bölünmesi ile elde edilen sonucun 100 çarpılması sonucu elde edilen değerdir.

Okul : Üstün yetenekli öğrencilere eğitim veren resmi iköğretim veya ortaöğretim kurumlarıdır.

Öğrenci: MEB göre Zeka bölümü 120 ve üstü olan ve de üstün yetenekliler eğitimi veren okullarda eğitim gören öğrencilerdir.

BİLSEM: Bilim ve Sanat Merkezi

Bakanlık : Milli Eğitim Bakanlığı

TTKB : Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı

II. BÖLÜM

KURAMSAL TEMELLER VE İLGİLİ LİTERATÜR

2.1. ZEKA

Zeka insan beynidir. Daha açık bir deyimle; zihnin bir çok yeteneğinin uyumlu çalışması şeklinde ortaya çıkan bir yetenekler bileşimidir. Zihnin algılama, bellek, düşünme, uylama, öğrenme gibi bir çok işlevini içerir. Piaget (1952) zekayı, algılama, uylama, anımsama gibi zihinsel süreçlerin gelişimi ve etkinlik kazanması olarak tanımlamıştır. Alfred Binet (Binet ve Simon, 1961)' e göre zeka, belirli bir amaca yönelmek, amaca erişebilmek için direnme, uyum sağlayabilmek ve kendini eleştirebilmek eğitimidir. Wechsler (1958), zekanın sadece bir kavram olduğunu ve kişinin amaçlı davranışlarının, mantıklı düşüncesinin, çevreyle etkin şekilde başa çıkabilmek için giriştiği çabaların tümünü kapsayan genel bir yetenek olduğunu ileri sürmüştür. (Akt. Dağlıoğlu, 1995:3)

Thurstone göre zeka şu şekildedir” *Zihinsel bir özellik olarak değerlendirilen zeka; oluşumlarının bitmemiş, erken safhasında odaksal dürtüler oluşturabilme yeteneğidir. Bu yüzden zeka kısıtlayıcı bir süreç olan soyutlama kapasitesidir*” (Thurstone, 1924-1973:159).

Sternberg (2004) göre zeka hayatta başarmak istenilenlerin, sosyo kültürel bağlamda, gücünden yararlanarak, adayarak ya da güçsüzlüğünü gidererek elde edilebilecek bir yetenek olarak tanımlanmıştır.

Gardner (1983) Zekayı bir veya daha fazla kültürel yapıda değeri olan bir ürüne şekil verme ya da problemleri çözme yeteneği olarak değerlendirmiştir.

2.1.1 ZEKA TESTLERİ VE ZEKA BÖLÜMÜ

Zekanın ölçülmesi açısından, 1907'de Alfred Binet'in Paris ilkokullarındaki geri zekalı öğrencileri ayırt etmek için geliştirdiği zeka ölçeği, bireysel yetenekleri ölçme yönünde atılan ilk adım olmuştur. Galton'un (1822-1911) dahiler üzerinde yaptığı araştırmalarla başlayan, üstün yeteneklilere yönelik çalışmalar, zeka testlerinin yayılmasından sonra hız kazanmıştır. Bu alanda öncülüğü A.B.D'de Louis Terman, L. Halligsworth ve diğer araştırmacılar yapmıştır. (Akt. Ataman, 1976:3)

Alfred Binet ve Theodore Simon tarafından hazırlanan ilk zeka testi ile deneysel çalışmalar yapılmaya başlamışlardır. Standford Üniversitesinden Amerikalı Lewis Terman

bu testi normal ve üstün zekalıları da ayırt edebilecek biçimde geliştirmiştir.(Akt. Dağlıoğlu,2002:4)

Stern (1912), ilk olarak zeka yaşının kronolojik yaşla bölündüğünde çıkan oranın zamanla değişmeyebileceği varsayımını ortaya atmıştır. Terman Stern'in varsayımından yararlanarak bu oranı "IQ" olarak tanımlamıştır (Akt. Dağlıoğlu, 1995:6).

$$(IQ) \text{ Zeka Bölümü} = \frac{\text{Zeka Yaşı}}{\text{Takvim Yaşı}} \times 100$$

2.1.2. ZEKA SINIFLAMASI

Zeka Bölümü (ZB) hesaplamalarına göre zekayı Dünya Sağlık Örgütü aşağıdaki zeka sınıflamasının kullanılmasını önermektedir :

Dünya Sağlık Örgütünün Önerdiği Zeka Sınıflaması :

0- 20	Derin Zeka Geriliği
21-35	Ağır Zeka Geriliği
36-49	Orta Derecede Zeka Geriliği
50-69	Hafif Derecede Zeka Geriliği
70-79	Sınırdaki Zeka
80-89	Donuk Zeka
90-109	Normal Zeka
110-119	Parlak Zeka
120-129	Üstün Zeka
130-...	Çok Üstün Zeka

Bir toplumda zekanın dağılımı çan eğrisine uygun biçimde olmaktadır. Üstün zekalıları eğrinin bir ucunda, zeka geriliği olanlar diğer ucunda yer almaktadır. Z.B. bir kimsenin başarı düzeyine varması olanaklı en üst sınırı ve neler başardığını değil neler başarabileceğini gösteririr (Akt. Dağlıoğlu,2002:4).

2.1.3. ZEKA KURAMLARI

2.1.3.1. ÇOKLU ZEKA KURAMI

Gardner(1983) yayımlanan "Zihnin Çerçevesi" kitabında yedi ayrı ve evrensel kapasite önermiştir.Daha sonraları Gardner(1998) tarafından Doğa Zekası da zeka türlerinin arasına eklenmiştir. Bu kapasite ya da zekalar her bireyde doğuştan varolmakta ama farklı

kültürlerde farklı biçimlerde ortaya çıkmaktadır.Çoklu Zeka Kuramı olarak ifade edilen bu kuramın ileri sürdüğü zeka türleri şu şekildedir :

1. **Dil Zekası:** Sözcükler zekası ya da bir dilin temel işlemlerini açıkça kullanabilme yeteneğidir.
2. **Mantık ve Matematiksel Zeka:** Bu zeka, sayılar ve akıl yürütme zekası ya da tümdengelim ve tümevarım ile akıl yürütme, somut problem çözme ve birbiri ile ilişkili kavramlar, düşünceler arasındaki karmaşık ilişkileri anlama yeteneğidir.
3. **Görsel Uzamsal Zeka:** Bu zeka türünün dili renkler, şekiller, desenler, dokular, imajlar, resimler ve diğer görsel sembollerdir.
4. **Müzikal Zeka :** Sözsüz sesleri tanıyabilme ve kullanabilme yeteneğidir.
5. **Bedensel- Kinestetik Zeka :**Bu zeka vücut ve eller ile ilgili zekadır.
6. **Sosyal Zeka :** Çevredeki bireylerle iletişim kurma,onları anlama bu kişilerin ruh durumlarını ve yeteneklerini tanıma gibi davranışları ifade eden zekadır
7. **Özedönük Zeka :** Kişinin kendi güçlü ve zayıf yönlerini bilme ve içinde bulunduğu duygulara duyarlı olma yeteneğidir.
8. **Doğacı Zeka :**Kişinin doğayı anlama ve doğaya katkı yapma yeteneğidir” (Demirel,2005,3-11).

2.1.3.2. RENZULİ’NİN ÜÇLÜ ÇEMBER MODELİ

“Yaşamları boyunca üstün başarı göstermiş yetişkinleri inceleyen Renzuli(Renzuli,1986), üstün performansın altında içiçe geçmiş üç belirgin unsurdan söz etmektedir. Normalin üzerinde yetenek(bu bir genel yetenek olduğu gibi belli bir alana özgü yetenek de olabilir), yaratıcılık ve işe sarılma. Yetişkin davranışının bir öncülü olarak bu boyutlardan birisine sahip olduğunu göstermesi öğrencinin üstün yeteneklilere sunulan fırsatlardan yararlanması için yeterlidir. Çocuk bu olanaklardan hazır bulunduğu ölçüde ve sürece yararlanabilir. Böylece hem öğrenciler üstün yetenekli olarak “damgalanmadan” fırsat çeşitliliğinden yararlanabilir hem de tanım daha geniş bir alanı kapsadığı için daha çok sayıda öğrenciye ulaşmak mümkün olur” (Akt. Akarsu, 2004:132).

2.1.3.3. DABROWSKI’NİN AŞIRI DUYARLILIK ALANLARI

Polonyalı bilim adamı olan Dabrowski bireylerin gelişim potansiyellerine bağlı olarak bazı alanlarda içerden ya da dışarıdan gelebilecek uyarıcılara verdikleri tepkilerin yoğunluğunda farklılıklar olduğunu söylemektedir. Beş tür aşırı duyarlılık alanı şöyle özetlenebilir.

1. Psikomotor aşırı duyarlılık yoğun ve hızlı hareket ihtiyacı, uzun süre aktif kalabilme,ani tepki verme, eylemde bulunmak için zorlama ve yerinde duramama gibi özelliklerde ifadesini bulur.
2. Duyularla ilgili aşırı duyarlılık duyulardan haz alma, konfora ve lükse eğilim;dikkat çekme,güzel nesnelere karşı ilgi, güzel yazı yazma gibi

özellikleri ve dokunma,tatma,koklama ve koklama duyularından hoşlanmayı içerir.

3. İmgeleme gücüne yönelik aşırı duyarlılık zengin ve renkli bir hayal gücü,çağrışım ve bağlantı kurmada çeşitlilik,güçlü bir biçimde görselleştirme ve icat etme, yaratma becerisini beraberinde getirir. Canlı ve ayrıntılı rüyalar ve bilinmeyene duyulan korku, şiir yazma, öyküler uydurma, fanteziler kurma da bu gruba girer.
4. Zihinsel aşırı duyarlılık soru sorma,bilgiye açlık,keşfetme merakı,kuramsal analiz ve sentez yapabilme, güçlü gözlem, bağımsız düşünme, sembolik düşünme ve bilginin ve gerçeğin peşinde koşma özelliklerini kapsar.
5. Duyuşsal aşırı duyarlılık ilişkilerin yaşanma biçimi, insanlara, nesnelere, yerlere bağlanma;bireyin kendisi ile ilişkisi;güçlü duyuşsal bellek,ölüm kaygısı, şefkat ve sorunluluk duygusunu ne çıkarma;depresyon,güvenlik ihtiyacı, özeleştirilme,utangaçlık ve başkalarının dertleri ile ilgilenme gibi özelliklerde ifadesini bulur (Güzel,2004).

2.1.3.4. STENBERG'İN ÜÇLÜ SACAYAĞI KURAMI

“Geleneksel Z.B puanının üstün yeteneği tanılamakta yetersiz kaldığını savunan Stenberg (Stenberg, 1997) üç tür zekadan söz etmektedir. Analitik, sentezci ve pratik. Analitik zeka çözümlenme becerilerini, mantıksal düşünmeyi akıl yürütmeyi ve okuduğunu anlamayı içeren ve geleneksel zeka testlerinin ölçtüğü becerileri içerir. Sentezci zeka yaratıcılığı, yeni durumlarla başetmeyi, içgörüyü ve sezgileri içerir. Pratik zekada ise analitik ve sentezci becerilerin günlük yaşamın sorunlarını çözmede işe koşulması söz konusudur. Çoğu kişi bu üç tür zekaya belli bir ölçüde sahiptir. Önemli olan kişinin bu yanlarının ne derecede güçlü olduğunu bilmesi ve bunu güçsüz yanlarını telafi etmek için kullanabilmesidir. Stenberg'in modeli de Renzuli gibi dinamiktir. Zamana ve çevre ile etkileşime bağlı olarak değişir” (Akt. Akarsu,2004:132-133).

2.2. ÜSTÜN YETENEK

Ülkemizde 1991 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan 1. Özel Eğitim Konseyi'nde Amerikan Eğitim Komisyonu'nun tanımına paralel bir tanım benimsenmiştir :

“Üstün yetenekli çocuk,genel ve/veya özel yetenekleri açısından,yaşitlarına göre yüksek düzeyde performans gösterdiği konunun uzmanları tarafından belirlenmiş çocuklardır” (MEB,1991:4).

Terman(1925),standart zeka testlerinde %2'lik üst sınırdaki puan alanları “üstün yetenekli” olarak tanımlamıştır.

Renzuli(1986),yaratıcı hizmetler vererek başarı gösteren bireyler üzerinde yaptığı incelemeler sonucunda üstün yetenekli çocuğu şu şekilde tanımlamıştır:

“Üstün Yeteneklilik, insan özelliğinin üç temel öbeği arasındaki ilişkiden oluşur. Bunlar ;

- Yetenek
 - Genel Yetenek
 - Özel Yetenek
- Yaratıcılık
- Motivasyondur. Üstün yetenekli çocuklar, bunların birleşimini geliştirme yeteneğine sahip ve bunların insan performansının değerli alanlarından birinde kullanabilenlerdir.”(Akt. Dağhoğlu,2002)

Akarsu(2001) üstün yetenek tanımının gün geçtikçe uğradığı evrime dikkat çekmektedir. Üstün yetenek giderek daha çok sayıda boyut içeren daha geniş bir kapsama yayılan ve zamanı da bir değişken olarak içeren esnek ve dinamik bir tanıma dönüşmüştür. Beyinle ilgili yeni bulgularla ve uygulamadan elde edilen gözlemlerle iyileşmeye, daha az hata ile gerçeği daha çok yakalayan tanımlamalara doğru gelişeceği kolayca tahmin edilebilir.

2.2.1 ÜSTÜN YETENEKLİ ÇOCUKLARIN YETENEK ALANLARINA GÖRE ÖZELLİKLERİ

Çağlar(1972) üstün yetenekli çocukların şu ayırt edici özelliklere sahip olduğunu belirtmektedir :

- 1) Doğumlarında normal çocuklardan daha ağır ve uzun doğarlar.
- 2) Her yaşta akranları ile kıyaslandıklarında bedeni gelişimlerinde daha belirli derecede üstünlük gösterirler.
- 3) Her yaşta akranlarından daha iri, daha kuvvetli ve sıhhatlidirler.
- 4) Akranlarından ve normal çocuklardan daha erken konuşurlar,yürürler. Bu bazen zekanın yüksekliği ile orantılı olarak çok erken olarak gelişir.
- 5) Bedensel sağlıkları çok iyidir.
- 6) Beden özürlerine çok az rastlanır
- 7) Omuz ve kalçaları daha geniş,ciğerlerinin daha kuvvetli olduğu görülmüştür.

(MEB,1991)’e göre Üstün yeteneklilerin ayırt edici özellikleri şu şekilde sıralanmıştır. Fakat dikkat edilmesi gereken nokta bu özelliklerin hepsi her çocukta bulunmaz.

1. *Gelişimin tüm alanlarında yaşıtlarının ilerisinde olma,*
2. *Öğrenme ve bilgiye sürekli alık duyma,*
3. *Merak,*
4. *Kelime hazinesinin zengin olması,*
5. *Çabuk öğrenme,kavrama ve akılda saklama,*
6. *Genelleme ve soyutlama yaparak elindeki bilgiyi diğer alanlara aktarma,*
7. *Niteliksel olarak farklı problem çözme ve öğrenme stratejileri kullanma,*
8. *İlgisiz gibi görünen işlemler arasında ilgi kurma,*

9. *Yaratıcılık,*
10. *Bağımsız çalışma,*
11. *Kararlılık ve sebat,*
12. *Karşılarındakinin duygu,düşünce ve ihtiyaçlarına vb. duyarlı olma,*
13. *Kendisini açık seçik ifade etme,*
14. *Espiri yeteneği,*
15. *Kendini inceleyip, öz eleştiri yapma “(MEB,1991:4-5)*

2.2.1.1. MÜZİK ALANINDAKİ YETENEK ÖZELLİKLERİ

“

1. *Ritm ve melodiye diğer çocuklardan daha fazla tepkide bulunur.*
2. *Müzikle çok ilgilidir;cd, kaset dinler ve müzik etkinliklerine katılmak ister.*
3. *Beste yapmaya büyük istek duyar ve beste yapmak için yoğun çaba gösterir.*
4. *Başkaları ile birlikte şarkı söylemekten hoşlanır.*
5. *Duygu ve düşüncelerini anlatmada, müziği sık sık araç olarak kullanır.*
6. *Çeşitli müzik aletleri ile ilgilenir ve onları çalmayı dener.*
7. *Besteci,yorumcu ve müzik parçaları ile ilgili koleksiyonlar yapar.*
8. *Müzik parçalarını kısa sürede öğrenir; anlamlı ve bestesine uygun söyleyebilir”*
(Uzun,2004:25).

2.2.1.2. GÖRSEL VE GÖSTERİ SANATLARDA YETENEK ÖZELLİKLERİ

“

1. *Sanat aktivitelerine ekstra zaman ayırma*
2. *Kil, platin, seramik vb. malzemelerle üç boyutlu çalışmalar yapmaktan hoşlanma*
3. *Stil, denge ve bütünlüğe sahip orijinal ürünler ortaya koyma*
4. *İyi bir gözlem yeteneğine sahip olma*
5. *Sanat konusunda bilgi edinmeye istekli olma.*
6. *Diğer insanların yaptığı sanat etkinlikleri ile ilgilenme ve onların üzerinde tartışmaya zaman ayırma.*
7. *Çok iyi bir hayal gücüne sahip olma”* (Ersoy ve Avcı,2004:200).

2.2.1.3. SOSYAL BİLİMLER ALANINDAKİ YETENEK ÖZELLİKLERİ

“

1. *Yaşına göre kavramsal olarak ilerlemiştir.*
2. *İleri düzeyde teknik ve özel birikime sahiptir.*
3. *Güç veya karmaşık işlerden hoşlanır.*
4. *Bağımsız projeler için yüksek standartlar belirler.*
5. *Sınıf arkadaşları tarafından yeni fikir ve bilgilerin kaynağı olarak görülür”*
(Uzun,2004:26).

2.2.2. ÜSTÜN YETENEKLİLERE YÖNELİK EĞİTİM PROGRAMLARI

Üstün yetenekli öğrencilere yönelik eğitim programlarının temel amacı, değişik yetenek alanlarında üstün potansiyele sahip olan bu bireylerin, yeteneklerine en uygun düzeyde işlerlik kazandırarak bireylerin bu potansiyelinin kendileri, içinde yaşadıkları toplumları ve genelde insanlığın yararına sunmak olmalıdır.

Üstün yeteneklilerin eğitiminde uygulanan çeşitli programların yararlarının ya da zararlarının tartışmaları tüm ülkelerde sürmektedir. Bu nedenle tek bir eğitim programının belirlenmesi yerine, programların sınırlılıklarının ya da yararlarının gözönüne alındığı,değişik durum ve zamanlara uygun yaklaşımlarda bulunması daha gerçekçi görünmektedir.

(MEB,1991) göre üstün yetenekliler eğitimi programlarında bulunması gereken özellikler şu şekildedir.

- *Bu hedef kitlelerin eğitim programları, değişik yetenek düzeyleri ve çeşitli yetenek alanlarına cevap verecek nitelikte, çeşitlilikte ve esneklikte düzenlenmelidir.*
- *Programların uygulamaya konmasında çağdaş eğitim teknolojilerinin sağladığı tüm olanaklardan en iyi şekilde yararlanma esas alınmalıdır.*
- *Eğitim programları hedef kitesine özgü niteliklere ve gereksinimlere uygun olmalıdır.*
- *Program yetenek alanlarına göre çeşitli modellerde geliştirilmeli ve uygulanmalıdır.*
- *Programlarda yatay ve dikey geçişler hareketlilik ve esnek düzenlemelere yer verilmelidir.*
- *Programlarda, sınıf geçme, ders geçme öğrenim yılı esasına göre değerlendirme yerine ünite- kredi yaklaşımı esas alınmalıdır.*
- *Programlar paket program esası uyarınca ilgi ve yetenek alanlarına göre hazırlanmalı, her ilgi alanında hazırlanan program ilerledikçe derinleşen bir yapıya sahip olmalı, bireyin beceri ve yetenek alanındaki ilerleme hızına göre program işlenişine hız verilerek,detaylarına doğru gidilmelidir.*
- *Program eğitim bilimlerindeki ve eğitim teknolojilerindeki çağdaş gelişmelere paralel ve bu gelişmelere açık olarak bilimsel program geliştirme yaklaşımlarıyla hazırlanmalı ve geliştirilmelidir.*
- *Program eğitimin en alt kademelerinden (erken çocukluk döneminde) üst kademelerine uzanan ve bir bütünlük arz eden biçimde geliştirilmeli ve uygulanmalıdır.*
- *Programlar çerçeve niteliğinde ve yerel ve bireysel özelliklere uygun olmalıdır.*
- *Üstün yeteneklilerin eğitimi, genel özellikleri itibariyle nitelikli normal eğitimden çok farklı değildir. Ancak, öğrencilerin çabuk ve kolay öğrenmeleri ,ilgi ve meraklarının çeşitliliği,özel yeteneklilerin sınırlı olmayışı nedeniyle bir konunun derinliklerine inebilme becerileri açısından daha özenle hazırlanmış ve olabildiğince bireyselleştirilmiş öğretim programlarını özel eğitim için*

daha uygun kılmaktadır. Bu tür program geliştirme yaklaşımı ile hazırlanan programlar öğrenme yaşantılarının farklılaşmasını gerektirmektedir. Bu tür bir program anlayışı her öğrencinin kendi potansiyeli doğrultusunda ulaşabileceği her yöne ve düzeye, kendi hızıyla ilerlemesine fırsat verecek bireyselleştirilmiş öğretim anlayışıdır.

Farklılaştırılmış program geliştirilmesinde, öğrenme yaşantıları düzenlenirken kapsam, sıra düzen, zamanlama ve derinlik boyutları bireylere göre esnek bir biçimde ele alınmalıdır. Aynı zamanda her bireyin kazanması gereken temel bilgilerin gözden kaçmamasına da dikkat etmelidir.

Bu tür programların temel özellikleri arasında:

1. Farklılaştırılmış
2. Bireyselleştirilmiş
3. Çok yönlü (Disiplinler arası)
4. Gelişimsel
5. Esnek ve Dinamik

Olmaları sayılabilir. Ünite ve kredi sistemine dayalı bu tür programların bireylerde geliştirmeye çalışacağı beceri ve yetenekler şunlar olabilir.

- Problem çözebilme
- Bilimsel düşünmebilme
- Araştırma-İnceleme-Deney yapabilme
- Yaratıcılık
- Eleştirel düşünmebilme
- Duyarlılık/Dürüstlük
- Olayları ve olguları bilim-teknoloji-toplum, ilişkisi içinde görebilme
- Sağlıklı iletişim kurabilme
- Liderlik becerilerini geliştirebilme
- Bağımsız çalışabilme
- İşbirliği yapabilme
- İnisiyatif kullanabilme
- Sorumluluk alabilme
- Karar verebilme
- Bedenini, aklını ve duygularını uyum içerisinde geliştirebilme
- Olumlu benlik kavramı geliştirebilme
- Riski göze alabilme

Konunun ve bireyin özelliklerine göre tek tek ya da birlikte kullanılacak üstün yeteneklilerin öğretiminde esas alınması önerilen temel öğretim yöntemleri ise şu şekilde özetlenebilir:

1. Genel Modeller

- a. Okulda öğrenme modeline dayalı tam öğrenme stratejisi.
- b. Temel inceleme-Araştırma modeli

c. Temel karar verme modeli

2. Özel Modeller

- a. Mantıksal inceleme
- b. Matematiksel problem çözme
- c. Eleştirel okuma
- d. Betimleyici yazma
- e. Öyküleyici yazma
- f. Deneme yazma
- g. Doğa Bilimleri modeli
- h. Randomizasyon-deneysel
- i. Vak'a inceleme
- j. İlişkilendirme

Program Dışı Faaliyetler

- 1) Klüp faaliyetleri
- 2) İlgi merkezlerine yönelik faaliyetler
- 3) Usta ile çalışma programları
- 4) Mübadele programları “ (MEB,1991:8-12).

2.2.3. ÜSTÜN YETENEKLİLERE YÖNELİK EĞİTİM PROGRAMLARININ UYGULANMASI

Üstün yeteneklilere yönelik eğitim programları uygulanırken şu noktalara dikkat edilmelidir.

“

1. Sınıf mevcutları azaltılmalı,
2. Deneysel çalışma ve pilot uygulamalara göre uygulamaları yönlendirilmelidir.
3. İlgi ve yeteneğe göre özel programlar yapılmalı
4. Özel yetenekler geliştirilirken genel eğitim ihmal edilmemelidir.
5. Üstün yeteneklilerin eğitimi henüz deney aşamasında olduğundan uygulamalarda çoklu yaklaşım izlenmeli, ucuzluk yerine yeterlilik ve etkililik esas alınmalıdır.
6. Özel Sınıf, Özel Okul, Bireysel Öğretim, Türdeş Yetenek Kümeleri, Program Zenginleştirme, Erken Başlama ve Hızlı İlerleme gibi çeşitli uygulama yöntemleri ve değişik yaklaşımlar uygulanmalı; gerekli durumlarda bir veya birkaçı birlikte işe koşulmalıdır” (MEB,1991:13).

2.2.4. EĞİTİM MODELLERİ

Üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde hem yurt içinde hem de ülkemizde bir çok eğitim modeli denenmiştir. Bu modellerle üstün yeteneklerin ihtiyaçlarına cevap aranmış onların ilgi, yetenek ve düzeylerine göre bir eğitim amaçlanmıştır. Bu modeller şu şekilde sıralanabilirler :

2.2.4.1 Erken Başlama ve Hızlı İlerleme: Enç'e göre "Özel eğitim tedbirlerinin düzenli olarak denenip geliştirilmesine girişilmeden önce de uygulamaya geçilmiş olan tedbir hızlandırmadır. Hızlandırma ile birbirinden farklı iki işlem kastediliyor: bunlardan birincisi üstün yetenekli çocuğu okula olağan sayılan yaştan önce alma, ilkokula kabul için genellikle belirli bir takvim yaşı benimsenmiş olduğu için bu tedbir her zaman, her yerde uygulanamıyordu. İkincisi ise ya okul yaşına giren çocuğu, girişte bir yoklamaya tabi tutarak başarı gösterirse birinci sınıf yerine bir ya da iki sınıf yukarisına almaktır" (Enç, 1979: 208).

2.2.4.2 Program Zenginleştirme : Özsoy ve diğerlerine göre " Sınıflar yükseldikçe anlksal yetenekler açısından sözkonusu değışkenler artar. Tıpkı ayrı hızla yarışan otomobillerin yol uzadıkça aralarındaki mesafenin açılması gibi, anlksal gelişme hızları birbirinden farklı olan öğrencilerin uygulanan okul programında geçirdikleri süre arttıkça farkta çoğalır. Öyle ki bir zaman sonra öğretmen, öğrencilerinden bir kısmının basit toplama ve çıkartma işlemlerinde bile güçlük çekmeğe devam ettiği halde bir kısmının ise şimdiden cebir ve geometriyle rahatça uğraşacak duruma geldiği görülecektir"(Özsoy ve diğerleri, 1991:21).

Zenginleştirme stratejilerinin süreç ve içeriğe ilişkin hedeflere ulaşma yöntemleri olarak düşünölmüştür. Süreçlerden yaratıcı düşünme, problem çözme, kritik düşünme, bilimsel düşünme vb. içerikten ise, bu süreçlerin geliştirildiği ders konuları, projeler ve etkinlikler kastedilmektedir (Davaslğıl,1995).

"Zenginleştirme, sınıf öğretmeninin ders programını her zamanki sınıf düzenlemesine bağlı olarak üstün yetenekli çocukların gereksinimlerine göre düzenlemesi ve çeşitlendirmesidir"(Dağlıoğlu,1995 :51).

2.2.4.3 Türdeş Yetenek Kümeleri : "Uygulamada iki tutum bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, çeşitli ölçekler uygulayarak,uygun öğrenim alanlarında,yetenek düzeyleri ve özellikleri birbirine yakın olanları aynı çalışma grubunda toplama biçimidir. İkincisi, birinci sınıfa yeni alınacak öğrencilerin yine yapılacak incelemeler sonucunda üstün ve orta yetenekliler ile ağır öğrenenler olarak (A,B,C) üç gruba ayrılması ve durumlarına uygun farklı müfredat uygulanmasıdır" (Davaslğıl ve diğerleri, 2004:64).

2.2.4.4 Özel Sınıflarda Eğitim : Bu yöntemle Z.B.leri 130 ve daha üstün düzeyde bulunan çocuklar bir araya getirilip özel ayrı bir sınıf oluşturulur. Bu sınıftaki çocukların sayısı 20'yi geçmez. Bu sınıflarda özel yetişmiş öğretmenler görev yapar. Zihin yetenekleri açısından büyük farklılık olmadığından türdeş sayılabilir (Çağlar,2004).

2.2.4.5 Birlikte Eğitim : "Üstün yetenekli çocukların paydaşlarıyla aynı eğitim ortamında, birlikte eğitimlerini kapsayan bir uygulamadır" (Ataman, 2005 :190)

2.2.4.6 Özel Okullar : "Bu uygulama, çok üstün yetenekli çocukları kendilerine özel bir okulda durumlarına göre bir program çerçevesinde yetiştirmesidir. Bu uygulamanın ilk örneklerinde biri "Enderun Okullarıdır"(Dağlıoğlu: 1995:52).

Çağlar'a(2004) göre üstün yetenekli çocuklara eğitim veren özel okulların yararlı yönleri şu şekildedir :

- 1) Çeşitli alanlarda geniş ve derin öğrenme gereksinimlerini doyuracak, zengin kitaplık, laboratuvar, çeşitli etkinlikler için gerekli olanaklar, araç ve gereçler sağlanabilir.
- 2) Eğitim ve öğretiminde görev alacak seçkin, üstün yetenekli öğretmenler seçilip özel eğitim görmeleri ve görevlendirilmelerine imkan verir.
- 3) Gereksinim duydukları eğitim ve öğretimin en önemli desteği rehberlik ve psikolojik hizmetler en iyi şekilde sağlanabilir.
- 4) Yetenekleri yönünde ve düzeyinde gelişimleri sağlanabilir.
- 5) Çağdaş öğrenim gereksinimleri hemen sağlanarak eğitim ve öğretimleri çağın gidişine ve gereklerine uydurulabilir.
- 6) Kırsal bölgelerde olanlar için en iyi eğitim ortamı sağlanabilir. Diğer bir deyimle tüm ülke çocuklarına hizmet veren bir kurum olabilir.
- 7) Genel yetenekleri yanında özel yeteneklerinde geliştirilmesi için uygun eğitim ortamı sağlanır.
- 8) Ülkenin sorunlarının çözümü için erken yönlendirme yapılabilir

2.2.5. ÜSTÜN YETENEKLİLER EĞİTİMİNİN TARİHİ GELİŞİMİ

EFLATUN VE DEVLET ADAMI FELSEFESİ

“Felsefe sistemi içinde,üstün beyin gücünün toplum düzeni ve yönetimi açısından önemini vurgulayanlardan biri,eski Yunan düşünürlerinden Eflatun’dur.“Devlet” adlı eserinde,bir yandan en etkili ve yeterli bulduğu devlet biçimini açıklamaya çalışmış,öte yandan da bu devleti gerçekleştireceklerini düşündüğü “Yönetici Filozofların” nasıl eğitilmelerini gerektiğini ayrıntılı olarak belirlemiştir. Ona göre toplumdaki bireyleri bu açıdan dört sınıfa ayırmak gerekir”(Davaslıgil ve diğerleri,2004 :35-36).

Bakıra Benzettiği Sınıf :

Eflatun’un en kalabalık sınıf olarak nitelediği ve bakıra benzettiği sınıf,köle sınıfıdır. Bunlar,yurttaşlık yetenek ve yeterlilikleri bulunmayan,okul eğitiminden yararlanmaya güçleri ve hakları olmayan bir kesimi oluştururlar. Bu sınıfa kas ve beden gücüne dayalı el sanatları,tarım ve benzeri işlerde çalışmaya yarayacak beceriler kazandırılır. Ve bu sınıfa ait bireyler,yurttaşların emri altında,bu işlerde çalıştırılır.

Tunca Benzettiği Sınıf :

Eflatun’a göre,esnaf,tüccar,sanatkar gibi zümreler gerçek yurttaş kitlesinin tabanını oluşturur. Tunca benzettiği bu sınıfın çocuklarının zihin,beden ve duyguları,temel eğitim yoluyla geliştirilmelidir.

“ Gümüşe Benzettiği Sınıf :

Eflatun,savaşçıları,seçkin sanatkarları vb.ni içeren sınıfı,yapı ve değerleri açısından,gümüşe benzetmiştir. Ona göre,bu kesim,toplumdaki yer ve görevlerinin önemi ile ilişkili olarak,daha üst aşamada eğitim olanaklarından yararlandırılmalı ve böylece toplumsal yaşama hazırlanmalıdır.

Altına Benzettiği Sınıf :

Eflatun,geleceğin yönetici filozoflarını “altın yaratılışlı” olarak nitelendirmiştir. Ona göre,bu kesimin seçilerek eğitim düzeninin doruğuna kadar yükselmesi gerekir. Kendilerine toplumun sağlayabileceği en iyi eğitim verilmeli,devlet yöneticiliği için gerekli bütün bilgi beceri ve niteliklerle donatılmalıdır”(Ataman,1984:9).

Eflatun bu geleceğin devlet yöneticisi filozoflarını kendi ifadesiyle şöyle nitelemektedir. :

“...Çağdaş bir filozofun bilim kafasını teşkil ettiğini söylediği bu ahlak meziyetleri felsefe kafası için کافی değildir. Zihin meziyetleri de gerektirir. İlimden zevk almak,kolay ve çabuk öğrenmek,iyi hatırlamak,çabuk kavramak,açık ve seçik bir muhayyile,geniş ve çabuk hatırlayan bir hafıza,zeka ve feraset,görüş derinliği ve kesinliği de lazımdır. Devlet,terbiye ve tecrübeyle olgunlaşan bu gibi insanlardan başka kime emanet edilebilir.....” (Davaslıgil ve diğerleri,2004 :35-36)

2.2.6. YABANCI ÜLKELERDE ÜSTÜN YETENEKLİLER EĞİTİMİ

Pek çok ülkede spor,müzik,görsel sanatlar ile fen ve matematikte üstün yetenek sergileyenlere ilk ya da ortaöğretim düzeyinde farklı eğitim uygulaması yaygın görmüştür. Özellikle eski SSCB ya da bugünkü Rusya yabancı diller,sanat ve spor alanlarında geniş bir coğrafyadan topladığı öğrencilere küçük yaşlardan itibaren farklı bir eğitim sunmayı geleneğinin bir parçası haline getirmiştir. Benzer bir durum fen,matematik ve teknik eğitim için de geçerlidir. Moskova,Saint Petesburg,Kiev ve Novosibirsk'teki “bilim kenti”nde lise düzeyinden itibaren bu konuda yüksek potansiyel gösterenlere lise,üniversite ve lisansüstü düzeyde tamamen farklı bir eğitim sunulmaktadır (Akarsu, 2004).

İsveç,Norveç,Danimarka ve Hollanda gibi ülkeler üstün yetenekliler eğitimini örgün öğretimin içinde bireyselleşme ile çözmektedir. Her çocuk kendi sınıfında öğretmenin yönlendirmesi ile arkadaşlarından daha hızlı,daha derin ve farklı öğrenme yaşantılarına maruz kalabiliyor. Ancak genellikle üniversitelere ya da eğitimden sorumlu yerel yönetimlere bağlı olarak kurulan merkezlerde (Örneğin Hollanda'da Nymegen Üniversitesi'ne bağlı Üstün Yetenekliler Eğitimi Merkezi) Öğretmen yetiştirme,öğrenme malzemesi geliştirme ve konuyla ilgili bilimsel çalışmalar yapılmaktadır(Davaslıgil ve diğerleri, 2004).

Üstün yetenekliler eğitiminin örgün eğitimle en uyumlu biçimde kaynaştırıldığı, bilimsel verilerle eğitim kuramlarının en yerinde uygulamalarının yapıldığı ülkelerden birisi Kanada'dır. Özellikle Ontario eyaletinde eğitim yaşantıları kapsam, derinlik, hız ve çeşitlilik açısından farklılaştırılarak öğrencilere sunulmaktadır. Okullarda programın okula uyumunu sağlayan bir koordinatörlük kurulmuştur. Buna bağlı olarak çalışan bir grup öğretmen ile öğrenciler bir yandan bu özel programdan yararlanmakta bir taraftan da üstün yetenek sergilemedikleri alanlarda yaşlıları ile normal öğretimlerine devam etmektedir. Öğretmenlere hizmet içi eğitim verilerek programlara okul düzeyinde katkıda bulunmaktadır. Üniversitelere bağlı enstitüler öğretmenlere lisansüstü düzeyde eğitim sunmakta ve üstün yetenekliler alanında kuramsal ve uygulamalı araştırmalar yapılmaktadır. Üniversitede bu alanda çalışan akademisyenlerle yerel eğitim otoriteleri ve okullar birlikte çalışmaktadır. Eyalet bütçesinde üstün yeteneklilerin eğitimine ciddi mali kaynak ayıran ülkelerin başında gelmektedir (Bilgili, 2004).

Çin'de 1973 yılında başlayan ve daha önceki farklılaştırma yasaklarına rağmen zaman içinde gelişerek üstün yeteneklilerin sınavla seçilerek ayrı bir eğitime tabi tutuldukları ortaokul ve lise düzeyinde okullar ile bu konuların çalışıldığı bir merkez vardır. Seçkinci/seçici eğitime karşı bazı ülkelerde (İngiltere, Avusturya, Yeni Zelanda gibi) bu tür çocuklar için ayrı okullar açılmakta, ana –baba dernekleri ve araştırma merkezleri açılmakta toplum ve hükümete üstün yetenekliler eğitiminin gerekliliği ve yararları hakkında yayımlar yapılmaktadır. Almanya'daki "gymnasium"lar bir tür yetenek seçimine dayalı okullar olmasına rağmen, spor ve genel yetenekte üstünlere büyük oranda yer veren ve farklı eğitim uygulayan okullar ve üniversitelerle işbirliği yaparak çalışan ve fonlarını devletten alan bir üstün yetenekliler eğitimi merkezi (Bildung und Begabung) da vardır (Akarsu, 2004).

2.2.7. CUMHURİYET ÖNCESİNDE ÜSTÜN YETENEKLİLER EĞİTİMİ

Osmanlı İmparatorluğu döneminde faaliyet gösteren Enderun Mektebi üstün yetenekliler eğitiminin dünyada sistematik olarak uygulandığı ilk eğitim kurumudur. II. Murat tarafından kurulan fakat asıl gelişimini Fatih Sultan Mehmet zamanında gösterdiği bilinen Enderun Hristiyan ailelerden devşirilen çocukların Türk ailelerine vermesi ve daha sonrasında Hazırlık sarayına alınması ve burada başarı gösterenlerin Enderun-ı Hümayuna alınması sürecini kapsamaktadır (Akkutay, 1984). Enderun literatüründe ismi geçen saraylar; Edirne Sarayı, İbrahim Paşa Sarayı, Galata sarayı ve İskender Çelebi Saraylarıdır. Enderun'da eğitim gören bireyler başarı durumlarına göre Büyük ve Küçük Oda, Doğanç Odası, Seferli Koğuşu, Kiler Koğuşu, Hazine Odası ve Has Odaya yerleştirilirdi. Bu odaların en yükseği has oda idi (Akyüz, 1982).

2.2.8. CUMHURİYET DÖNEMİNDE ÜSTÜN YETENEKLİLER EĞİTİMİ

Cumhuriyet Döneminde üstün yeteneklilere dönük uygulamalar aşağıdaki gibidir:

1. 6660 sayılı Müzik,Resim ve Öteki güzel sanatlarda olağan üstü yetenek gösteren çocukların devletçe eğitilmesini düzenleyen yasa.
2. Ankara Fen Lisesi projesi.
3. Ankara Rehberlik ve Araştırma merkezinin öncülüğü ile bazı ilkokul ve ortaokullardaki denemeler.
4. Devlet ortaokul ve lise parasız yatılılık sınavları.
5. Öğretmen okulları ve yüksek dereceli öteki meslek kuruluşlarına giriş sınavları
6. 1416 sayılı yasa ile lise ve yüksek öğrenimini bitirenlerin devlet hesabına yabancı ülkelerde ileri öğrenim görebilmelerinin sağlanması.
7. Tübitak bursları.
8. Milli Eğitim Bakanlığının Yüksek Öğretim Kredi ve Yurtlar Genel Müdürlüğü yolu ile verdiği yüksek öğrenim bursları.
9. Üniversite ve akademilere giriş sınavları(Enç,1979).

Cumhuriyet döneminde devletin himayesinde üstün yetenekli çocukların eğitilmesi için 1948 yılında çıkarılan İdil Biret- Suna Kan yasası 1956 yılında yasa kapsamı genişletilerek “6660 Sayılı Müzik ve Plastik Sanatlarda Olağanüstü Yetenek Gösteren Çocuklar Hakkında Kanun” yürürlüğe girmiştir. Bu kanun halen yürürlüktedir; fakat 1978’den sonra kimse yasa kapsamına alınmadığı gözlenmiştir. 1948-1978 arasında dünyaca ünlü 17 sanatçı devlet tarafından yetiştirilmiştir (Enç,1979). 1964 yılında matematik ve fen alanında üstün yetenekli çocukların eğitilmesi için Ankara Fen Lisesi kurulmuş aynı yıldan itibaren Ankara Rehberlik ve Araştırma Merkezi’nin 5 yıl süre ile bazı ilkokullarda özel sınıf ve türdeş kümeler denemesi olmuştur (Özsoy ve diğerleri,1991) 1416 sayılı kanun kapsamında üstün yetenekli öğrencilerin devlet himayesinde yurtdışında eğitim alması konusunda çalışmalar yürütülmüş,buna paralel olarak Devlet Parasız Yatılı Sınavı,Yüksek Öğrenim ve Tübitak Bursları ile öğrencilere yardımcı olunmuştur (Enç,1979). Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde faaliyet gösteren ve bugün sayıları 52’ye ulaşan Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM) okul öncesi,ilköğretim ve ortaöğretim çağındaki çocukların üstün veya özel yeteneklerini geliştirerek okul dışı zamanlarını değerlendirilmesine katkı sağlamaktadır (MEB,2009).İstanbul Üniversitesi’nin proje ilköğretim okulu olan Ford Otosan Beyazıt İlköğretim Okulu resmi bir okul olarak üstün yetenekliler eğitimi vermektedir (Davaslıgil, 2004).

2.3. İLGİLİ LİTERATÜR

Bu bölümde Türkiye’de ve yurt dışında üstün yeteneklilerin eğitimi konusu ve üstün yetenekliler ile ilgili yapılmış çalışmalara yer verilmiştir. Konuyla ilgili araştırmalar tarihsel akış içerisinde verilmiştir.

Galton(1860) hayatta sağladıkları seçkin ve olağanüstü başarı ile ön plana çıkmış 400 kişiyi incelemiştir. “Kalıtımsal Deha” adlı çalışmasında yaptığı incelemenin sonuçlarını yayınlamıştır. Araştırma sonuçlarına göre;

1. Deha denilen olağanüstü düzeydeki beyin gücünün, her kuşaktaki oranı doğa yasalarınca sınırlandırılmıştır. Bunların her kuşaktaki sayısını yaklaşık olarak önceden tahmin edebilmek mümkündür.
2. Deha türdeş bir görüntü değildir. Çeşitli dereceleri vardır. Derece yükseldikçe, bir önceki basamağa göre, aynı kuşakta görünüş sıklığı da azalır. Böylece en üst basamaktaki en yüksek deha seviyesi en az görülür (Akt. Enç:1979:46)

De Candello(1873) “Çevre-Kalıtım” sorununu aydınlatmak amacı ile De Candolle Paris Fen Akademisi’nin 100 yabancı uyruklu fahri üyesi üzerinde inceleme yapmıştır. Bunlardan 41’nin soylu ve zengin ailelerden geldiğini, 52’sinin orta tabaka çocukları olduğunu 7’sininse işçi ailelerden gelmektedir. De Candello çalışmasının sonucunda elverişli çevrenin üstün başarı üzerinde belirli bir etkisinin olduğu sonucuna ulaşmıştır (Akt. Enç:1979:51).

Odin(1895) Fransa’da edebiyat ve yazarlık alanlarında ün yapmış 823 yazarı inceleyen Odin, bu kişilerin %69’unun yönetici sınıfının, %23’ünün yüksek meslek mensuplarının, %12’sinin ticaret ve iş adamlarının, %16’sinin ise nüfusun geri kalan kısmının ailelerinin çocuklarından olduğu bulgusuna ulaşmıştır(Akt. Davaslıgil ve diğerleri,2004:39).

Elise(1904) “İngiliz Dahileri” adını verdiği çeşitli uğraşı alanında ön plana çıkıp ün yapmış 829 kişiyi incelemiştir. Bunlardan %41,3’ünün yüksek meslek grubu,%31,3’ünün tüccar,%18,8’inin soylu ve zengin ailelerden geldiği saptamıştır. Ayrıca bunların fotoğraf ve portrelerini de inceleyerek kumral ve sarışınların daha çok fen adamı, esmerlerin ise daha çok güzel sanatlarda ön plana çıktıklarını ileri sürmüştür (Akt. Dağlıoğlu,1995:29).

Miller’e göre Enderun konulu çalışmasında Enderun, yabancı ziyaretçilere tamamen kapalı olan, sarayın iç kısmında bulunuyordu. Burada yaşayanların dış dünya ile ilişkileri tam bir denetim altındaydı. Özellikle yabancıların, sarayın bu kısmına girebilmeleri de söz konusu değildi. Bu yüzden kurumun taanınıp takdir edilmemiştir şeklinde bir sonuca ulaşmıştır (Akt. Enç:1979:294).

Wood(1906) Avrupa'daki kral ailelerini incelemiştir. Üstün başarılı seçkin hükümdarlara, bütün krallık aileleri arasında eşit oranda rastlanıldığını ve bu nitelikteki kişilerin daha çok belirli kral ailelerinde yetiştiklerini görmüştür. Bunu da öncelikle kalıtımın üstün etkisi ile yorumlamıştır(Akt . Dağlıoğlu:1995:29)

Cattale(1921) Amerika'da önde gelen 1000 fen adamı incelenmiştir. Bunların kırsal bölgelerden çok doğu kıyısının yoğun yerleşme merkezlerinde yetiştiklerini bulmuştur. En seçkinlerinin ise yine fen adamlarının çocukları olduğunu görmüştür. Bu bulgulara dayanarak kişinin hangi düzeye kadar gelişebileceğini kalıtımsal gizil gücünün belirlediğini, fakat gerçekten ne kadar gelişebildiğini çevre koşullarının etkilediğini ileri sürmüştür (Akt. Dağlıoğlu,1995:29).

Yoder 50 kadar seçkin kişinin çocukluk dönemindeki gelişim özellikleri hakkında biyografi ve benzeri kaynaklardan bilgiler toplayıp bunları değerlendirmiştir ve şu bulgulara ulaşmıştır:

- 1) Üçte biri tek çocuktur.
- 2) Daha çok ilk çocuklar arasında rastlanmaktadır.
- 3) Yaşlarının ötesinde bir gelişme hızı göstermektedirler
- 4) Aralarında kız azdır.(Akt. Enç :1979:55)

Ataman(1976) "Üstün Yetenekli Öğrencilerin Eğitsel Sorunları" isimli çalışmada Fen Lisesinin kuruluşundan itibaren ilk üç yıl Fen lisesine giren 286 kişilik deneme grubu ile aynı yıllarda (1964- 1965- 1966) Fen lisesi ikinci basamak eleme Sınavına girip kazanamayan, Ankara, İstanbul ve İzmir illerinde öğrenimlerine devam etmiş olan 360 kişilik Kontrol grubu arasında bitirilen ortaokul türleri, orta okulda takdir teşekkür belgesi kazanma, orta okul yaşamlarında bütünlemeye kalmış olup olmama durumlarının fen lisesi kazanma durumuyla ilgisi araştırılmış ve anlamlı bir fark görülmemiştir.

Enç(1979) "Özel Eğitimin Tarihçesi" isimli çalışmasının sonucunda dünyada ve Türkiye'de üstün yetenekliler eğitimiyle ilgili uygulamaları şu şekilde özetlemiştir :

1. Hızlandırma
2. Özel Sınıf
3. Türdeş Yetenek Sınıfları ve Kümeleri
4. Program Zenginleştirme
5. Bireysel Öğretim
6. Özel Okul

Ataman(1984) "Ankara İli Resmi Şehir İlkokullarındaki Üstün Yetenekli Çocukların Fiziksel Gelişim Özelliklerinin Değerlendirilmesi" çalışmasının bulgularına göre üstün

yetenekli çocukların aynı yaştaki normal ve normal altı çocuklarla ölçümü yapılan fiziksel özellikleri açısından üst değerler sağadıkları görülmüştür.

Davaslıgil(1990) “Üstün Çocuklar” çalışmasının sonucunda üstün yetenekli çocuğun topluma yararlı bir üretkenlik içinde olmasının sadece kendi gizilgücüne bağlı olmadığı gereksinimlerine duyarlı bir aile ortamına da ihtiyaç duyduğu dile getirilmiştir.

Akarsu(1991) “ Enderun: Üstün yetenekliler İçin Saray Okulu” isimli çalışmasının sonucunda Enderun okulunun sahip olduğu karakteristik özellikler şu şekilde ifade edilmiştir :

1. Öğrenilen beceri ve yeteneklerine göre seçim yapmak
2. Özgürlükçü sanat, beden eğitimi ve meslek eğitiminden oluşan iyi dengelenmiş bir müfredat
3. Bedenin sistemli ve uzun dönemli eğitimi; fiziksel gelişmede yüksek standartlar
4. Müziğe verilen önem, özellikle koro müziği, müzik ve matematiğin entegre edilmesi.
5. Öğrencilerin konu seçiminde eğilimlerine uygun tercihlere fırsat verimesi
6. Öğrenim ve yaşanan çevrenin bir araya getirilerek, bütünleştirilmesi
7. Ceza ve ödülün oluşan, iyi şekilde yerleştirilmiş bir değer (liyakat) sistemi

Özsoy ve diğerleri(1991) “Üstün Yetenekli Çocuklar ve Eğitimleri” isimli çalışmalarının sonucunda üstün zekalılar,üstün özel yeteneklilerin eğitimi ülke çıkarları açısından büyük önem taşımaktadır. Günümüzde bu tür eğitimin yapılmasına yönelik mevzuat hükümleri yetersiz ve dağınık durumda şeklinde bir tespitle bulunmuşlardır.

Akkanat(1999) “Üstün veya Özel Yetenekliler” çalışmasında üstün ve özel yetenekliler, tarama ve tanılama yöntemleri ile belirlenmekte olduğunu belirterek bu belirlemelerde ana babaların belirlemede isabet oranının düşük olduğunu bu konuda öğretmenlerin daha isabetli tahminlerde bulunduğundan bahsetmiştir. Taramada en isabetli yol olarak yaşça küçük olan ancak başarısı sınıf ortalamasında olan çocukların önemsenmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Akarsu(2000) “İstanbul Bilim ve Sanat Merkezi (Bilsem) İçin bir Öğrenme Modeli” çalışmasında Bilsem’in ihtiyaçları göz önünde bulundurulularak hazırlanan proramın

mimari, malzeme, öğretim materyalleri geliştirme ve öğretmen eğitimi konularında yapılması gerekenler dile getirilmiştir.

Dağlıoğlu ve Metin(2002) “Anaokuluna Devam Eden Beş- Altı Yaş Grubu Çocuklar Arasından Matematik Alanında Üstün Yetenekli Olanların Belirlenmesi” isimli çalışmasının sonucunda araştırmanın amacı doğrultusunda takvim yaşının en az iki yaş üstünde matematik aktivitesinde başarılı olan toplam 29 çocuk “Matematik alanında üstün yetenekli” olarak belirlenmiş. Aratırmanın evreni dikkate alındığında % 3.68 oranında çocuk “matematik alanında üstün yeteneklidir

Gökdere ve Çepni(2003) “Üstün Yetenekli Çocuklara Verilen Değerler Eğitiminde Öğretmen Rolü” çalışmasının sonucunda üstün yetenekli çocukların eğitim sürecinde görev yapan öğretmenlere değer eğitimi konulu bir hizmetiçi çalışmasının üstün yetenekli öğrencilerin değer eğitimi konusuna katkı sağlayacağı vurgulanmıştır.

Ersoy ve Avcı(2004) “Üstün Zekalı ve Üstün Yetenekliler” çalışmalarında erken tanılmanın üstün yeteneklilerin keşfi anlamında önemine vurgu yaptıkları çalışmalarında Galton, Churchill ve Edison örnekleri dile getirilerek sahip oldukları dehanın sonradan keşfedildiği vurgulanmaktadır.

Çağlar(2004) “Üstün Zekalı Çocukların Seçimi” çalışmasında zeka ölçümlerinin güvenilir olması için öncelikle ülkemiz şartlarına göre testler, envanterler ve teknikler geliştirmek ve ülkemiz şartlarına göre ayarlanmasının yapılması yanında bu araçları uygun şekilde kullanabilecek ve yorumlayabilecek uzman personele de gereksinim olduğunu vurgulamıştır.

Bilgili ve Dalkıran(2004) “Üstün Yetenekli Çocukların Eğitimi ve Satranç” çalışmasının sonucunda Satrancın üstün yetenekli bireylerin ihtiyaç duyduğu uzun vadeli düşünme, öngörü ve sezgi gelişimi, zamanında ve yerinde hamle yapma gibi özelliklerin gelişmesine katkı yaptığı dile getirilmiştir.

Gökdere(2004) “Bireysel Dosyalama Tekniği(Portfolio) ve Üstün yetenekliler Eğitimi” çalışmasında Portfolio tekniğinin kullanımının üstün yetenekliler eğitiminde kullanılmasının faydalı olacağı ifade edilmiştir.

Ercan(2004) “Üstün Yetenekli Öğrencilerin Eğitimi İçin Temel Prensipler ve Kullanılan Teknikler “ çalışmasının sonucunda ülkemize üstün yetenekli çocukların eğitimi için dünyadaki çeşitli yöntem ve tekniklerin sentezlenmenin ve daha da geliştirilmenin yanı

sıra kendi kültür ve eğitim sistemimize uyumlu, fakat evrensel özellikler taşıyan özgün ve orijinal yöntemlerin üretilerek kullanılması gerekliliği dile getirilmiştir.

Metin ve Dağlıoğlu (2004) “Üstün Yetenekli Çocukların Eğitiminde Öğretmen Rolü” çalışmasının sonucunda üstün yetenekli çocukların sahip oldukları ilgiler, öğrenme hızı ve derinliği bakımından diğer çocuklardan farklı olduğu bu noktada sınıf ortamında program planlama, uygulama ve değerlendirmede bazı önlemler alınması gerektiği ve üstün yeteneklere öğretmenlik yapacak kişinin birtakım mesleki ve öğretmenlik davranışlarına sahip ve o donanımda olması gerektiği dile getirilmiştir.

Ataman ve Tekbaş(2004) “Kaynaştırma Ortamında Üstün Zekalı Çocuğa Uygulanan Zenginleştirme Programı Hakkında Örnek Olay İncelemesi ve Programın Etkililiğine ilişkin Bir Araştırma” çalışmalarının bulgularına göre üstün yetenekli çocukların kaynaştırma ortamında seviyesine göre eğitim alabileceği, bu eğitimin de hem üstün yetenekli öğrenciye hem de kaynaştırma ortamında bulunan sınıf arkadaşlarına sağlayabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Gökdere ve Bak(2004) ”Atom Modelleri ve Yapısı Konusunda Çoklu Zeka Kuramına Uygun Etkinlik Geliştirme Çalışması” çalışmalarında pilot uygulamalar sürecinde görev alan öğretmen ile yürütülen mülakatlarda ilgili öğretmenin ilgili materyalin diğer klasik yöntemlerden daha etkili olduğu görüşünde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Dönmez ve Kurt(2004) “Bebeklik ve Okul Öncesi Dönemde Üstün Yetenekli Çocukların ve Ailelerinin Yönlendirilmesi” çalışmalarının sonucunda okul öncesi eğitiminde üstün yetenekli çocuklar için anne, baba ve öğretmenlerin işbirliğine dayalı olarak gerek eğitsel gerek çevresel düzenlemelerin yapılması ve yaygınlaştırılması gerektiği vurgulanmaktadır.

Bildiren ve diğerleri(2009) “Üstün Yetenekli Çocukların Zeka Düzeylerinin Ailelerinin Bazı Değişkenlerine Göre İncelenmesi” çalışmalarında sonuç olarak Anne eğitim düzeyi lisansüstü ve üniversite olan çocukların WISC R zeka ölçeği puan ortalamasının anne eğitim düzeyi orta öğretim olan çocukların WISC R zeka puan ortalamasına göre, baba eğitim düzeyi ilkokul olan çocukların WISC R zeka ölçeği puan ortalamasının baba eğitim düzeyi ortaöğretim olan çocukların WISC R zeka ölçeği puan ortalamasına göre ve baba eğitim düzeyi lisansüstü ve üniversite olan çocukların WISC R zeka ölçeği puan ortalamasının baba eğitim düzeyi ortaöğretim olan çocukların WISC R zeka ölçeği puan ortalamasına göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Örneklem grubundaki çocukların tek çocuk veya kardeş sayısına göre WISC R zeka ölçeği puan ortalamalarında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmemişlerdir.

Kanar ve diğeri(2009) “Amasya BİLSEM Öğrencilerinin Zihinsel Kapasitelerini Besleyen Faktörler” isimli çalışmada öğrenci kayıt dosyalarından elde edilen bilgiler ışığında öğrenci velilerinin eğitim seviyeleri ve meslekleri konulu 150 veliye anket uygulanmıştır. Bu çalışmanın sonucunda eğitim düzeyi yüksek, bilinçli aile çocuklarının çevresel faktörlerin, beslenmenin ve çocuğa sağlanan erken uyarılarında yardımıyla zekalarının geliştiği gözlenmiştir.

Özkin(2009) “İlköğretim 2, 3, 4, 5 ve 6. Sınıf Öğrencilerinin Eğitiminde Tasarımcı Düşünce Eğitim Modelinin Değerlendirmesi “ çalışmasının sonucunda yazılı yaratıcı etkinlik, yazılı çizim etkinliği ve üç boyutlu tasarım arasında pozitif ve yüksek düzeyde korelasyon olduğunu göstermektedir. Tasarımcı düşünme becerileri yaşa ve cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemiş, yetenek düzeylerinde ise anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur.

Koçal(2009) “Matematikte Üstün Yetenek Özelliklerinin Rutin Olmayan Açık Uçlu Problem Durumlarına İrdelenmesi” çalışmasında uygulanan açık uçlu rutin olmayan problem durumlarının, öğrencinin matematik alanında yetenekliliğin tespiti açısından önemli bulgular verdiği sonucuna varılmıştır.

Serin ve diğeri(2009) “Üstün Yetenekli Öğrencilerin Yaşadığı Çatışmalar ve Bu Çatışmaların Çözümüne İlişkin Düşünce, Gözlem ve Deneyimleri” çalışmaları sonucunda üstün yetenekli öğrencilerin çatışmalarını çözmek için çoğunlukla yapıcı ve barışçıl çatışma çözme stratejilerini kullandıkları saptamıştır. Üstün yetenekli öğrenciler, en çok sözlü kavga türünde çatışmalar yaşamaktadırlar ve bunun en önemli nedeni rekabetçi olmalarını göstermektedirler. Yaşadıkları anlaşmazlıkları genellikle karşılıklı oturup anlaşarak çözdüklerini ve bu durumun derslerini ve arkadaşlık ilişkilerini etkilemediği belirtilmektedirler.

Bildiren ve diğeri(2009) “Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Bir Tanılama Çalışması” sonucunda öğrencilerin WISC R zeka ölçeği performans puan ortalamalarının Temel Kabiliyetler Testi (TKT) testi şekil- uzay, ayırtma ve genel puan ortalamalarına göre, WISC R zeka ölçeği sözel ortalamalarının TKT testi dil ve akıl yürütme puan ortalamalarına göre, WISC R zeka ölçeği genel puan ortalamalarının TKT testi akıl yürütme ve genel puan ortalamalarına göre anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir.

Çeken ve diğeri(2009) “Elektroskop ile İlgili Basit Fen Aktivitelerinin Üstün Zekalı Öğrencilerin Başarı Düzeylerine Etkisi “ çalışmanın sonucu Yedinci Sınıf düzeyinde öğretilmesi öngörülen elektroskopun, beşinci sınıf düzeyinde öğrenim gören üstün yetenekli öğrenciler tarafından bile basit fen aktiviteleri ile etkili olarak öğrenilebileceğini ortaya koymaktadır.

Emir ve Kanlı(2009) “Fen ve Teknoloji Öğretiminde Probleme Dayalı Öğrenenin Üstün ve Normal Zihin Düzeyindeki Öğrencilerin Başarı Düzeylerine Etkisi” araştırmasının bulgusuna göre üstün zekalı öğrencilere yönelik hazırlanan programının öğrencilerin Fen ve Teknoloji dersi “Yaşamımızdaki Elektrik” ünitesindeki akademik başarı düzeylerini istatistiksel olarak anlamlı şekilde arttığı gözlenmiştir.

Yavuz ve Tortop(2009) “Üstün Yetenekli Öğrencilerin Proje çalışmalarında Alan Gezisinin Öğrenci Tutumlarına ve Değerler Eğitimine Etkisi” çalışmasında proje çalışması kapsamındaki alan gezisi sayesinde öğrencilerin fen bilimlerine karşı tutumlarında olumlu bir artış gözlenmiştir. Gezilen tarihi eserlerin incelenmesi sayesinde de öğrenciler, kültür zenginlerimizi, atalarımızın bilime verdiği önemi fark etmişlerdir.

Yılmaz ve Bozoğlu(2009) “Bilim ve Sanat Merkezlerinde Eğitim Gören Üstün Yetenekli Çocukların Eğitim Programlarına Düzenli Devam Etmeme Nedenleri ‘Amasya Örneği’ “ çalışmasının sonuçlarına göre üstün yetenekli öğrencilerin özel eğitime devam etmeme nedenleri belirlenmiştir. Sonuçlardan, öğrencilerin ayrıca okula gitmeyerek bütün eğitimlerini BİLSEM’ de görmek istemeleri ulaşılan ilgi çekici bir sonuçtur.

Kurt ve Taştan(2009) “Üstün Yetenekli Öğrencilerde Okuma Hatası Kaynaklı Bilişsel Alan Olumsuzluklarının Giderilmesi” çalışmasında üstün yetenekli öğrencilerde okuma hatalarını gidermeye yönelik öneriler belirlenmiştir.

Yapılan araştırmada ortaya çıkan sonuçlardan bazıları örneklem olarak şu şekildedir :

1. Okuma hataları ile ilgi düzeyleri arasındaki ilişki
2. Okuma hatalarının hangi tür metinlerde ve sorularda yapıldığı
3. Okuma hatalarının en çok hangi branşlarda olduğu
4. Okumaya başlamadan önce motivasyonun etkisi
5. Canlandırarak okumanın sağlanması
6. Okunacak metnin içeriğinin tahmin ettirilmesi
7. Okuma metinlerinin zihinde resmedilmesi
8. Zamanlamalı okumalar ve okuma hızlarının ayarlanması
9. Hızlı okuma tekniklerinin uygulanması
10. Aktif görüş alanlarının geliştirilmesi

Kurnaz ve diğerleri(2009) “Sınıf Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere İlişkin Görüş ve Uygulamaları” çalışmasının sonucunda ilk olarak sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerin özelliklerinden en çok bilgi sahibi oldukları özellikler, hiç bilmedikleri özellikler ve kavram yanılgısı olarak sahip oldukları özellikler belirlenmiştir. İkinci olarak sınıf öğretmenlerinin sınıf içi öğretim etkinlikleri sırasında üstün yetenekli öğrencilere yönelik planlı ve sistematik uygulamaların olmadığı, anlık gelişmelere göre

yönelendirmeler yaptıkları belirlenmiştir. Üçüncü olarak sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerin sınıf dışı çalışma ve araştırmalara ilişkin düzenli ve bir ürünle sonuçlanan uygulamalarının olmadığı, diğer öğrencilere yaptırılan performans ödevi ve proje görevlerini yaptıkları ve bu çalışmalarını üstün yetenekli öğrencilere göre şekillendirmedikleri sonucuna ulaşmışlardır.

Kurnaz ve diğerleri(2009) “Bilim ve Sanat Merkezlerine Öğrenci Yönlendirme Sürecinde Gözlem Formunun Resim ve Müzikle İlgili Maddelerinden Yüksek Puan Alan Öğrencilerin TKT(7-11) VE Wisc-R Uygulamalarındaki Durumlarının Değerlendirilmesi” çalışmalarının sonucunda Bilim ve Sanat Merkezlerine öğrenci yönlendirilmesinde kullanılan gözlem formunun Resim ve Müzikle ilgili maddelerinden yüksek puan alan öğrencilerin TKT(7-11) testi ve Wisc-r test sonuçları ile ilgili anlamlı ilişkiler belirlenmiştir.

Yazıcı ve Birol(2009) “Fen ve Sosyal Bilimler Lisesi Öğrencilerinde Mükemmeliyetçilik, Benlik Saygısı ve Liderlik Özellikleri” çalışmalarında fen ve sosyal bilimler liselerinde okuyan öğrencilerin bazı psiko- sosyal özellikleri arasında benzerlikler olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Tereci ve diğerleri(2009) “Üstün Yetenekli Çocukların Başarı Durumlarının Tespiti ve Başarısızlık Nedenleri” Amasya Bilsem Örneği çalışmalarının sonucunda öğrencilerin yeterince dikkatli olmayışları, ailelerin her konuda başarılı olmalarını beklemeleri, üstün yeteneklerine fazlaca güvenerek yetersiz çalışma yapmaları karşılaşılan önemli başarısızlık nedenleri olarak sıralanmıştır.

III. BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesi konuları üzerinde durulmuştur.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, Türkiye’de Cumhuriyet döneminde (1960- 2004) arasında resmi ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında üstün yeteneklilere dönük yapılan çalışmaları kapsamaktadır. Bu amaçla araştırma yöntemi olarak tarihi araştırma yöntemi kullanılmıştır. *“Tarihi araştırma yöntemi olayların geçtiği tarihi olabildiğince doğru anlamaya ve bunun için olduğunu açıklamaya çalışır”*(Büyüköztürk ve diğerleri,2008: 17)

3.2. Veri Toplama Kaynakları

Araştırma süresince kaynak kitaplar, Yüksek Lisans ve Doktora tezleri, elektronik ortamda elde edilen kaynaklar veri toplama kaynakları olarak kullanılmıştır. Bunların düzenlenmiş şekli şu şekildedir.

Yasa, Yönetmelik ve Yönergeler

- T.C. Anayasası
- MEB Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği
- MEB Fen Liseleri Yönetmeliği
- 2916 Sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu
- 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu
- İlköğretim Kurumları Yönetmeliği
- İlköğretimde Yönelme Yönergesi
- 573 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname
- Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Kanunu
- MEB Bilsem Yönergesi

Kongre Dökümanları

- Türkiye I. Üstün Yetenekliler Kongresi Seçilmiş Makaleler Kitabı
- Türkiye I. Üstün Yetenekliler Kongresi Politika ve Stratejiler Kitabı

- Türkiye I. Üstün Yetenekliler Kongresi Bildiriler Kitabı
- Türkiye Ulusal II.Üstün Yetenekliler Kongresi Bildirileri

Kaynak Kitaplar

Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri

Elektronik Ortam Kaynakları

3.3. Veri Toplama Süreci

Araştırma sürecinde veriler kaynak eserlerden toplanmış kategoriler ve temalar belirleyebilmek için veriler küçük parçalara ayrılmıştır. Problem ve Alt problemin yanıt aradığı sorulara göre birleştirilerek yeniden yorumlanmıştır. Veriler toplanırken belirlenen "üstün yetenek" anahtar kelimelesi yardımıyla üstün yetenekliler eğitimi konusunda ülkemizde yapılan çalışmalar kronolojik olarak düzenlenmiştir. 1960'lı yıllarda ülkemizde Ankara Rehberlik Araştırma Merkezinin öncülüğünde başta Ergenekon İlköğretim Okulu olmak üzere Ankara'daki okullarda başlatılan üstün yetenekliler eğitimi konusunda kapsamlı bir eğitim programı hazırlandığı tespit edilmiştir. Bakanlık tarafından basılan bu eğitim Programının hedef, içerik, öğrenme –öğretme süreci ve değerlendirme durumları incelenmiştir. 1964 yılında Ankara'da kurulan Ankara Fen Lisesinde uygulanan fen ve matematik alanında üstün yetenekli öğrencilere yönelik hazırlanmış olan eğitim programı incelenmiştir. Bu konuyla ilgili olarak hazırlanmış olan tezler incelenmiştir. Bilim ve Sanat Merkezleri ile Ford Otosan Beyazıt İlköğretim okulunda uygulanan eğitim faaliyetleri incelenmiştir. Araştırma konusunda veri toplama aşamasında konunun uzmanı şu kişilerle belirtilen tarihlerde görüşülmüştür. Uzman kişilerle yapılan görüşmeler sonucunda araştırmada izlenecek yöntem konusu belirlenmiştir.

Prof. Dr. Ümit Davaslıgil, İstanbul Üniversitesi, Şubat 2009, İstanbul
 Prof. Dr. Ersoy Taşdemirci, Erciyes Üniversitesi, Şubat 2009, Kayseri
 Prof. Dr. Ayşegül Ataman, Gazi Üniversitesi, Mart 2009, Eskişehir
 Prof. Dr. Necate Baykoç Dönmez, Hacettepe Üniversitesi, Mart 2009, Eskişehir
 Prof. Dr. Süleyman Eripek, Anadolu Üniversitesi, Mart 2009, Eskişehir
 Prof. Dr. Nilgün Metin, Hacettepe Üniversitesi, Mart 2009, Eskişehir
 Doç. Dr. Uğur Sak, Anadolu Üniversitesi, Mart 2009, Eskişehir
 Yrd. Doç Dr. Elif H. Dağlıoğlu, Gazi Üniversitesi, Mart 2009, Ankara

3.4. Verilerin Özetlenmesi

Araştırmanın problem cümlesi "Türkiye'de üstün yetenekliler eğitimi tarihi süreç nasıldır?" şeklindedir. Bu probleme dayalı beş alt problem bulunmaktadır. Tarihi süreç Ankara Rehberlik Araştırma Merkezi'nin öncülük ettiği çalışmalar Ankara Fen Lisesinin eğitime başlaması, Bilsemelerin eğitime başlaması ve Ford Otosan Beyazıt İlköğretim okulunun İstanbul Üniversitesi ile koordineli olarak üstün yetenekliler eğitimine başlaması şeklinde devam etmiştir. Türkiye'de üstün yetenekliler eğitimi tarihi süreci içerisinde aynı alt

probleme ait veriler tek bir grupta toplanarak bütünü en iyi şekilde yansıtan bir özet cümleye dönüştürülmüştür.

3.5. Verilerin Analizi ve Yorumu:

Problemin alt problemlerine uygun kategoriler oluşturulmuştur. Yapılan bu gruplamalar yardımıyla 1960- 2009 yılları arasında ülkemizde yürütülen üstün yetenekliler eğitimi faaliyetleri karşılaştırılmıştır. Yapılan bu kıyaslamalar çalışmalar hakkında kapsamlı bilgiler edinmemize katkı sağlanmaktadır.

IV. BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın belirlenen alt problemlerine ilişkin araştırmalar sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Her bir alt probleme ait elde edilen araştırma sonuçlarının bulguları aşağıdaki gibidir.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci problemi olan “Üstün yetenekli öğrencilere eğitim veren kurumların kuruluş amacı ve felsefesi nedir?” soru ile ilgili bulgular şu şekildedir.

Tablo-1 Üstün Yetenekliler Eğitimi Veren Okulların Amaç ve Felsefesi

Üstün yetenekliler eğitimi verilen okullar	Kuruluş Amaç ve Felsefesi
1960’lı yıllarda Ankara Rehberlik Araştırma Merkezi’nin önderliğinde Ergenekon İlköğretim Okulu başta olmak üzere yapılan çalışmalar	Belirlenen okullarda üstün yetenekli olduğu belirlenmiş Z.B si 120 ve üstü olan 2,3,4 ve 5 sınıf öğrencilerine dönük zenginleştirilmiş bir eğitim vermektir(MEB,1991:4).
Fen Lisesi	1964 yılında Ankara’da kurulan Fen Lisesinin kuruluş amacı matematik ve fen bilimleri dallarında üstün özel yetenekleri bulunan gençlerimizi yetiştirmektir (Enç,1979).
Bilim ve Sanat Merkezleri	Kuruluş amacı, okul öncesi, ilköğretim ve orta öğretim kurumlarına devam eden üstün ve özel yetenekli öğrencilerin örgün eğitim kurumlarındaki eğitimlerini aksatmayacak şekilde bireysel yeteneklerinin farkında olmalarını ve kapasitelerini geliştirerek en üst düzeyde kullanmalarını sağlamak amacıyla kurulan özel eğitim kurumlarıdır (MEB,2009).
Ford Otosan Beyazıt İlköğretim Okulu	Üstün öğrencilerin zihinsel,duyuşsal ve sosyal gereksinimlerini karşılamak üzere başlatılan bu farklılaştırılmış program uygulaması ise üstün zekalı öğrencileri normal zeka düzeyindeki yaşıtlarından ayırmadan gerçekleştirilmektedir. Bu açıdan önceki uygulamalardan farklılık göstermektedir. Zeka düzeyi yüksek olan öğrencilerin hem sosyal uyumlarının sağlıklı olması hem de benlik saygılarını desteklemek amacıyla,kısmi karma eğitim uygulanmakta ve normal yaşıtlarından tamamen soyutlanmaları tamamen engellenmektedir(Davashgil ve Zeana, 2004).

Birinci Alt problemi anlatan tabloda üstün yetenekli öğrencilere eğitim veren eğitim kurumlarının bu öğrencilerin sahip oldukları potansiyeli en üst düzeyde kullanmalarını ve üstün yetenekli öğrencilere kendi özelliklerine uygun bir eğitim vermeyi amaçladıkları gözlenmiştir.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci problemi olan ” Üstün yetenekli öğrencilere eğitim veren kurumların öğrenci seçme yöntemi nasıldır? ” sorusuna ait bulgular aşağıdaki gibidir.

Ülkemizde üstün yetenekli öğrencilerin objektif olarak seçilmesi ve bu seçimlerin geçerli ve gerçekçi bir yöntemle yapılması amacıyla çeşitli yöntemler uygulanmıştır. Türlerine göre okullarda uygulanan seçim yöntemleri şu şekildedir.

1960’lı yıllarda Ankara Rehberlik Araştırma Merkezi’nin önderliğinde Ergenekon İlköğretim Okulu başta olmak üzere yapılan çalışmalarda öğrenci seçilirken öğrencilerde şu şartlar aranmıştır.

“

1. Birinci sınıftan ikinci sınıfa geçmiş olmak.
2. Takvim yaşı 8 yaşın üstünde olmamak.
3. Birinci sınıfta her dersten başarılı olmak.
4. Asgari 120 ve 120’in üstünde bir zeka bölümüne sahip olmak

Bu şartlara sahip öğrencilerde ayrıca seçim önce aşağıdaki özelliklerde aranır.

1. Sınıf öğretmenin gözlemi ve birinci sınıftan başarısı
2. Rehberlik ve Araştırma Merkezince verilen ferdi ve grup testleri.
3. Velisinin muvafakatı “(MEB,1991:4).

Fen Liseleri:

“Fen Lisesine öğrenci seçiminde fen liseleri 1970 yılına kadar bu okulun öğrencileri iki aşamalı bir seçimle alınıyordu. Birinci aşamada ortaokulu başarı ile bitiren adaylara il merkezlerinde “genel başarı ve genel yetenek testleri uygulanmaktaydı. Bu değerlendirmede en yüksek puanı tutturan toplamın yüzde “10-15” i belirli il merkezlerinde uygulanan ikinci seçime çağrılıyordu. Bu seçimde “fen bilimleri yetenek testleri” uygulanmakta ve katılan ortalama “1500-2000” aday arasından “100” kadarı seçilmekteydi. Sonraki tarihlerde bu seçim sistemi biraz daha daraltılmaya çalışılmıştır. Bu tür uygulamadaki oldukça geniş aday tabanını, seçime zarar vermeden biraz daha daraltmak ihtiyacı duyulmuştur. Adaylar müracaatlarını ortaokul son sınıftayken yaptıkları için bu kez müracaat hakkını sağlayabilmek için “matematik, fen bilimleri, Türkçe” derslerinden en az ortalama yedi numara almış olmak şartı da önseçime eklenmiştir. Böylece son üç yıl içinde aday sayısını yüzde “50” oranında düşünebilmek olanağı sağlanmıştır” (Enç,1979:239).

“1971 yılından sonra Fen liselerine giriş sınavına katılmak isteyen öğrencilerde birtakım önkoşullar aranmıştır. Bunlar :

1. Ortaokul son sınıf öğrencisi olmak.
2. 15 yaşından büyük olmamak.
3. Orta okul ikinci sınıfta Türkçe, Matematik ve Fen Bilgisi derslerinden sınıf geçme notunun 5'ten, bu derslerin üçünün not ortalamasının da 7'den aşağı olmaması gerekmektedir” (Ataman, 1976:27).

Günümüzde ise SBS (Seviye Belirleme Sınavı) denilen ve ilköğretim 6, 7 ve 8. Sınıfların sonunda yapılan sınav sonuçlarının ortalamasına göre öğrenciler Fen liselerine yerleştirilmektedir (MEB,2009).

Bilim ve Sanat Merkezleri

Bilim ve Sanat Merkezlerine öğrenci seçimi şu şekilde yapılmaktadır Bilim ve Sanat Merkezlerine öğrenciler örgün eğitim kurumlarındaki öğretmenlerinin Bakanlıkça hazırlanan gözlem formatı kriterlerine göre aday gösterilirler, Aday gösterilen öğrenciler Milli Eğitim Bakanlığınca hazırlanan grup değerlendirmesi testine alınırlar. Test sonucunda yeterli performansı gösteren öğrenciler bireysel incelemeye alınırlar. Bireysel incelemeyi Milli Eğitim Bakanlığı uzmanları yapar. Konunun uzmanlarınca üstün yetenekli olduğu tespit edilen öğrenciler Bilim ve Sanat Merkezlerinde eğitime alınırlar (MEB,2009).

Ford Otosan Beyazıt İlköğretim Okulu

“Ford Otosan Beyazıt İlköğretim Okuluna öğrenci seçiminde her yıl projeye dahil edilen öğrenciler Rehberlik Araştırma Merkezlerince yapılan WISC-R zeka testi sonucunda, üstün zekalı oldukları belirlenen ve proje ile ilgili Yürütme Kurulu'nun Bilim Komisyonu tarafından onaylanan, İstanbul'un çeşitli ilçelerinden gelen birinci sınıf çocukları okula kayıt edilirler” (Davaslıgil ve Zeana,2004:96-99).

Araştırmada üstün yetenekliler eğitimi veren okulların öğrenci seçiminde birtakım kriterler uyguladıkları görülmüştür. Bu kriterlerin çeşitli zeka testleri yanında değişik türde genel yetenek testlerinden oluştuğu gözlenmiştir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan “Üstün yetenekli öğrencilere eğitim veren kurumların öğretmen seçme yöntemi nasıldır? ” sorusuna ait bulgular aşağıdaki gibidir.

Araştırmada 1964 yılında eğitime başlayan Ankara Fen Lisesi ile Bilim ve Sanat Merkezlerinde görev yapacak öğretmenlerin belirlenmesinde yasayla belirlenmiş bir takım seçim kriterleri olduğu görülmüştür. Fen Liselerine öğretmen seçiminin 1975 tarihli Tebliğler Dergisi 1835 sayısı ile 1999 tarih ve Resmi Gazetenin 23579 sayılı yenilenen Fen Lisesi

yönetmeliğine göre yapıldığı görülmüştür. Bilsemlere öğretmen seçimi 2007 tarih ve 5763 sayılı yasa ile düzenlenmiştir. Okulların öğretmen seçim kriterleri şu şekildedir.

1960'lı yıllarda Ankara Rehberlik Araştırma Merkezi'nin önderliğinde Ergenekon İlköğretim Okulu başta olmak üzere yapılan çalışmalarda

Öğretmen seçimi ile ilgili bir kriterin uygulanmamış olduğu görülmüştür.

Fen Liseleri

Fen Liseleri 1964 yılında eğitime başladığında öğretmen seçimiyle ilgili birtakım kriterler geliştirmişlerdir. Bu kriterler şu şekildedir .

1. *Üniversite ve yüksek okulların ilgili bölümlerinden mezun olmak.*
2. *En az üç yıllık başarılı öğretmenlik yapmış olmaları(çalıştıkları okulların müdür ve müfettiş kanaatlerine göre).*
3. *40 yaşını geçmiş olmamaları “ (Ataman,1976: 40).*

Günümüzde Fen lisesine öğretmen seçme esasları yeniden belirlenmiştir. Bu seçim esasları şu şekildedir:

Devlet okullarında en az üç yıl başarılı öğretmenlik yapmış olmak koşuluyla, başvuru tarihi itibarıyla halen Bakanlık kadrolarında öğretmenlik yapmış olup da diğer hizmet sınıflarında görev yapıyor olmak yanında en az üç yıl öğretmenlik yapmış olmak ve son üç yıllık sicil notu ortalamasının iyi olması şartları aranmaktadır(MEB, 2009).

Bilim ve Sanat Merkezleri

Bilim ve Sanat Merkezlerine öğretmen seçime başvuru yapabilmenin ön şartları bulunmaktadır. Bunlar.

1. Son yıla ait sicil notu iyi olmak kaydıyla, son üç yıllık sicil notları ortalamasının iyi olması,
2. Akademik Lisansüstü Eğitim Sınavından (ALES) sözel bölümler için 60 puan ve sayısal bölümler için ise 65 puan almış olmak (LES'ten alınan puanlar ALES puanına dönüştürülecektir.)

Lisan üstü eğitimi yapmış olanlar yukarıdaki ikinci maddeden muaf tutulacaktır. Yukarıdaki iki şartı taşımayan adayların başvuruları kesinlikle kabul edilmeyecektir.

BİLSEM'lere öğretmen seçimi esasları aşağıdaki tabloda belirlenmiştir:

Tablo-2 Bilsemle Ögretmen Seçim Kriterleri

DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ		PUANLAR
1	Kendi alanında veya üstün yetenekli öğrencilerin eğitimi alanında üniversitelerin doktora programını bitirmiş olmak.	20 puan
2	Kendi alanında veya üstün yetenekli öğrencilerin eğitimi alanında üniversitelerin yüksek lisans programını bitirmiş olmak.	10 puan
3	<p>KPDS</p> <p>90-100 A</p> <p>80-89 B</p> <p>70-79 C</p> <p>60-69 D</p> <p>50-59 E</p> <p>ÜDS</p> <p>70-80 A</p> <p>60-69 B</p> <p>50-59 C</p> <p>TOEFL</p> <p>153 Puan A</p> <p>ÖSYM tarafından kabul edilen dillerden herhangi biri puanlamaya alınacaktır.</p> <p>Yapılacak değerlendirmede sınavlarda en yüksek puan dikkate alınacaktır.</p> <p>Yabancı dil öğretmenin alanı dışındaki ikinci yabancı dili puanlamaya alınacaktır</p>	<p>A(10 puan)</p> <p>B(8 puan)</p> <p>C(6 puan)</p> <p>D(4 puan)</p> <p>E(2 puan)</p> <p>A(10 puan)</p> <p>B(8 puan)</p> <p>C(6 puan)</p> <p>A(10 puan)</p>
4	Hakemli dergilerde yayınlanmış yazılar olmak(1. makale 5p, 2 ve üzeri makale 5p)	10 puan
5	Alanında yayınlanmış kitabı olmak(ISBN). Ortak yazarlı olan kitaplarda verilen puan yazar yazısına bölünür. Yarım ve yukarısı tama yükseltilir.	10 puan
6	Uluslar arası alanda proje ekibinde yer almak	7 puan
7	Ulusal alanda proje ekibinde yer almak	4 puan
8	<p>Lisans bitirme notu(100 puan üzerinden)</p> <p>a.90-100 (8 puan)</p> <p>b.80-89 (6 puan)</p> <p>c.70-79 (4 puan)</p> <p>d.60-69 (2 puan)</p> <p>Lisans bitirme notu (4.00 üzerinden)</p> <p>a. 4 (8 puan)</p> <p>b.3,5 (6 puan)</p> <p>c.3 (4 puan)</p> <p>d.2,5 (2 puan)</p>	8 puan
9	Kendi alanında lisans, yüksek lisans veya doktora düzeyinde eğitime devam ederken, üstün yetenekli çocukların eğitimi alanında ders almış olmak	4 puan
10	Ulusal kongrelerde bildiri sunmuş olmak	3 puan
11	Uluslar arası kongrelerde bildiri sunmuş olmak	6 puan
12	Uzman öğretmen unvanına sahip olmak.	3 puan
13	Başöğretmen unvanına sahip olmak	5 puan
TOPLAM		

Tabloda belirtilen kriterlere göre Bakanlık tarafından yapılacak sıralama sonucunda puanı en yüksek olan adaylar Mahalinde veya Bakanlık merkezinde açılacak 2 haftalık (10 gün) hizmet içi eğitim kursuna alınacaktır. Kursta;üstün yetenekli çocukların özellikleri, üstün yetenekli çocukların eğitimi, proje tabanlı eğitim(teorik boyutu), proje üretimi/yönetimi, ölçme-değerlendirme yöntemleri, mevzuat gibi konular işlenecek ve adaylar gruplara ayrılarak, her gruba birer proje hazırlattırılacaktır. Bu projeler %60 ürün ve %40'ı süreç üzerinden olmak üzere süreç ve ürün temelli olarak, diğer adaylar ve komisyon tarafından değerlendirilecektir.

Kurs bitiminde 50 sorudan az olmamak üzere test uygulanacak bu test 100 puan üzerinden değerlendirilecektir. Daha sonra adaylar mülakata alınacak ve 100 puan üzerinden değerlendirilecektir.

Test puanının %35'i, proje sürecinin %35'i ve mülakatın %30'u üzerinden değerlendirilecektir ve en az 70 puan alanlar başarılı sayılacaklardır. Adaylar başarı ve puan üstünlüğüne göre atanacaklardır.

Zorunlu hizmete tabi olan öğretmenlerin atamaları, illerde bilim ve sanat merkezi ve boş kadronun bulunması halinde bilim ve sanat merkezine, atandıkları illerde bilim ve sanat merkezinin bulunmaması halinde ise başka bir eğitim kurumuna yapılır (MEB, 2009)

Ford Otosan Beyazıt İlköğretim Okulu

Ford Otosan Beyazıt İlköğretim okulunda öğretmen seçiminde henüz bir kriter belirlenmemiştir.

Araştırmada üstün yetenekliler eğitimi veren okullara öğretmen görevlendirilirken bir kısmının çeşitli kriterlere göre öğretmen seçimi yaptığı gözlenmiştir. Fen Liseleri ve Bİlsemeler en az üç yıl resmi okullarda görev yapmış olan ve sicil notu iyi olan öğretmenlerde aranılan birçok kritere göre seçim yapıldığı gözlenmiştir.

4.4.Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan “Bu okulların yasal dayanakları nelerdir?” sorusuna ait bulgular aşağıdaki gibidir

Ülkemizde üstün yetenekliler konusunda çıkarılan ilk yasa 1948 yılında çıkarılan İDİL BİRET- SUNA KAN yasasıdır. Bu yasa 1957 yılında yasa kapsamı genişletilerek “6660 Sayılı Müzik ve Plastik Sanatlarda Olağanüstü Yetenek Gösteren Çocuklar Hakkında Kanun”a dönüştürülmüştür. Ülkemizde üstün yeteneklileri ilgilendiren genel yasa hükümleri şu şekildedir.

ANAYASA

Anayasanın 42. maddesi :

“... Devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır.Eğitim ve öğretim kurumlarında sadece eğitim,öğretim,araştırma ve inceleme ile ilgili faaliyetler yürütülür. Bu faaliyetler her ne suretle olursa olsun engellenemez.” denilerek özel eğitime ihtiyacı olan veya özel eğitim gerektiren durumlarda devletin tedbir alması gerektiği vurgulanmaktadır.

1739 SAYILI MİLLİ EĞİTİM TEMEL KANUNU

1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 2.,6. ve 8. maddelerinde eğitimin toplumsal yönünden,sağlıklı rehberlik hizmetleri ve fırsat-imkan eşitliğinden bahsedilmiştir. Bu maddelerin ayrıntıları aşağıdaki gibidir :

Madde 2.

“Beden,zihin,ahlak,ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere,hür ve bilimsel düşünme gücüne,geniş bir dünya görüşüne sahip,insan haklarına saygılı,kişilik ve teşebbüse değer veren,topluma karşı sorumluluk duyan;yapıcı,yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek....”

Madde 6.

“Fertler eğitimleri süresince,ilgi istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda çeşitli programlara veya okullara yöneltilerek yetiştirilirler.Milli Eğitim Sistemi,her bakımdan,bu yöneltmeyi gerçekleştirecek biçimde düzenlenir. Yöneltilmede ve başarının ölçülmesinde rehberlik hizmetlerinden ve objektif ölçme ve değerlendirme metotlarından yararlanılır.”

Madde 8.

“Eğitimde kadın,erkek herkese fırsat ve imkan eşitliği sağlanır.”

2916 SAYILI ÖZEL EĞİTİME MUHTAÇ ÇOCUKLAR KANUNU

Milli Eğitimin özel eğitime muhtaç çocuklarla ilgili tutumu 2916 Sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanununun 8. maddesinde yer almaktadır.

Madde 8.

“..... özel eğitime muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınır.”

İLKÖĞRETİM KURUMLARI YÖNETMELİĞİ

Ayrıca özel yeteneği saptanan öğrencilerle ilgili İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nde 117. maddenin “d” bendinde bir takım önlemlerden söz edilmiştir. İlgili madde aşağıdaki gibidir :

Madde 117/d bendi :

“ Özel yeteneği saptanan öğrencilerin bu alanlarla ilgili destek eğitimi almaları için gerekli önlemleri almak,yeni imkanlar sunmak için Bilim ve Sanat Merkezleri,Halk Eğitim Merkezleri,Özel Eğitim Kurumları,Devlet Tiyatroları,İl Kültür Müdürlüğü,Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü,İlçe İzcilik Kurulu,Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi gibi kuruluşlar ile işbirliği yaparak kendilerini geliştirmelerine imkan sağlamak.”

İLKÖĞRETİMDE YÖNELTME YÖNERGESİ

Özel eğitime muhtaç çocuklara uygun bir yönlendirme yapılmadığı durumlarda yaşanabilecek olumsuz durumları engellemek amacıyla ilköğretimde Yönelme Yönergesi 10. Madde “i” bendinde rehberlik ve psikoloji danışma servislerine duyulan ihtiyacın önemi vurgulanmaktadır.

Madde 10/i bendi :

“ Üstün yetenekli öğrenciler ile özel eğitime gereksinimi olan öğrencilerin belirlenmesi ve yöneltilmelerinin sağlıklı yapılabilmesi için –varsa- okulundaki Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi,yoksa bağlı bulunduğu Rehberlik Araştırma Merkezi ile işbirliği yapar.”

573 SAYILI KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME

Özürülere ilişkin özel eğitim esaslarının düzenlenmesi amacı ile 03.12.1996 tarihli ve 4216 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak Bakanlar Kurulunca kararlaştırılmış ve 6 Haziran 1997 tarihli mükerrer 23011 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe konulmuştur.

Madde 2.

“ Bu Kanun Hükümünde Kararname;özel eğitim gerektiren bireyler ile onlara doğrudan veya dolaylı olarak sunulacak eğitim hizmetlerini, bu hizmetleri sağlayacak okul,kurum ve programları kapsar.”

Madde 4.

“ Türk Milli Eğitimini düzenleyen genel esaslar doğrultusunda özel eğitimle ilgili temel ilkeler şunlardır:

- Özel eğitim gerektiren tüm bireyler,ilgi,istek,yeterlilik ve yetenekleri doğrultusunda ve ölçüsünde özel eğitim hizmetlerinden yararlandırılır.
- Özel Eğitim Hizmetleri,özel eğitim gerektiren bireyleri sosyal ve fiziksel çevrelerinden mümkün olduğu kadar ayırmadan planlanır ve yürütülür.
- Özel eğitim gerektiren bireyler için bireyselleştirilmiş eğitim planı geliştirilmesi ve eğitim programlarının bireyselleştirilerek uygulanması esastır.
- Özel eğitim hizmetleri,özel eğitim gerektiren bireylerin toplumla etkileşim ve karşılıklı uyum sağlama sürecini kapsayacak şekilde planlanır.”

Madde 7.

“ Tanısı konulmuş özel eğitim gerektiren çocuklar için okul öncesi eğitimi zorunludur. Bu eğitim özel eğitim kurumları ile diğer okul öncesi eğitim kurumlarında verilir. Gelişim ve bireysel özellikleri dikkate alınarak,özel eğitim gerektiren çocukların okul öncesi eğitim süreleri uzatılabilir.”

ÖZEL EĞİTİME MUHTAÇ ÇOCUKLAR KANUNU

12/10/1983 tarihinde yürürlüğe giren 2916 Sayılı Özel Eğitimine Muhtaç Çocuklar Kanununu dayanak alan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Özel Eğitim Okulları Yönetmeliğinde

Üstün Zekalı

“ Zeka bölümü çeşitli ölçeklerde sürekli olarak 130 veya daha yukarı olan”

Üstün Özel Yetenekli ise,

“Zeka bölümü çeşitli ölçeklerde sürekli olarak 110 veya daha yukarı olup da güzel sanatlar,teknik ve benzeri alanlarda yaşlılarından belirli ölçüde üstün olan” şeklinde tanımlanmıştır. Ancak bu kanun yürürlükten kaldırılarak,573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükümünde Kararname 6 Haziran 1997 tarihli ve mükerrer 23011 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe konmuş ve uygulaması ile ilgili hususlar 18 Ocak 2000 tarihli ve mükerrer 23937 sayılı gazetede yayımlanarak yürürlüğe konan Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği’nde belirtilmiştir.

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖZEL EĞİTİM HİZMETLERİ YÖNETMELİĞİ

Ülkemizin sosyal devlet anlayışı içinde yönetilmesi, toplumun tüm bireylerinin gereksinimlerinin eşit şekilde karşılanması gereğini ortaya koymaktadır. Nitekim bu hususa bu yönetmelikte de yer verilmiştir. 2.bölümü'nde yer alan "Temel İlkeler" in a ve b bendlerinde

- a) Özel eğitim gerektiren tüm bireyler; ilgi, istek, yeterlilik ve yetenekleri doğrultusunda ve ölçüsünde özel eğitim hizmetlerinden yararlandırılır.
- b) Özel eğitim gerektiren bireylerin eğitimine erken yaşta başlanır.

denmektedir. Genel hükümlerin 4. maddesinde yer alan "d" bendinde

Yine aynı yönetmeliğin 1. kısmı olan Genel Hükümler'in 4. maddesinde yer alan tanımların "d" bendinde

"Özel Eğitim : Özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim ve sosyal gereksinimlerini karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile özel eğitim gerektiren bireylerin bireysel yeterliliklerine dayalı, gelişim özelliklerine uygun ortamlarda sürdürülen eğitimi" olarak belirtilmektedir. Ve "v" bendinde ise, üstün zeka ve özel yeteneklilerin tanımına

"Üstün veya Özel Yetenek : Akademik alanda ve/veya sanat alanındaki yetenekleri açısından akranlarına göre üst düzeyde performans gösterme durumudur." şeklinde yer verilerek, onların da özel eğitim kapsamında ele alınmaları gereken bir kesim olduğu ortaya konmaktadır. Ancak 2000 yılında yürürlüğe giren son yönetmeliğimizde dahi tek ölçüte dayalı "üstün zekalı" tanımı yapılmakta, farklı ölçütlere yer verilmemektedir.

Aynı yönetmeliğin 4. Kısmının 1. bölümünde yer alan 41. maddedeki Üstün veya Özel Yeteneği Olan Bireyler İçin Açılan Kurumlar başlığı altında ise,

"İlköğretim ve orta öğretim çağında, üstün veya özel yetenekli olduğu belirlenen öğrenciler için, gündüzlü ve yatılı özel eğitim kurumları açılır. Bu kurumlarda, öğrencilerin bireysel yeteneklerinin farkında olmalarını ve özel yeteneklerini geliştirerek, kapasitelerini en üst düzeyde kullanmalarını sağlayacak bireysel ve destek eğitim programları uygulanır.

Açılan kurumların eğitim-öğretim uygulama süreci ile çalışma usul ve esasları Bakanlıkça hazırlanacak yönerge ile belirlenir." denmektedir.

Kanun Hükmündeki Kararınamede, sadece özel öğretim kurumlarının açılmasına ilişkin bir madde vardır. Fakat normal ve üstün çocukların birlikte eğitim gördüğü okullarda üstün ve özel yeteneğe sahip çocukların da eğitim gereksinimini karşılayacak özel düzenlemelere gidilebileceği yolunda her hangi bir madde mevcut değildir. Bu tür çocuklar için, potansiyeli, öğrenme hızları, ilgi ve yeteneklerine göre ayarlanmış dinamik bir eğitim hizmetinin sağlanması yanında, günün diğer bölümünde normal yaşlılarıyla birlikte eğitim-

öğretim görmelerine imkan sağlayacak bir düzenlemenin gerçekleştirilmesi, bu tür çocukların hem zihinsel yönden hem de duygusal ve sosyal yönden gereksinimlerini karşılayacaktır, çünkü üstün çocuklar kendileri gibi yüksek potansiyele sahip yaşlılarıyla zihinsel etkileşim içinde olma gereksinimi içinde yaşamayı öğrenerek sosyal gelişmelerini sağlıklı bir şekilde gerçekleştirmek için de normal yaşlılarıyla etkileşim içinde olmaya ihtiyaç duyarlar.

Bu şekilde bir düzenleme, yine yönetmeliğin “c” ve “d” bentlerinde

- a) Özel eğitim hizmetleri, özel eğitim gerektiren bireyleri sosyal ve fiziksel çevrelerinden mümkün olduğu kadar ayırmadan planlanır ve yürütülür.
- b) Özel eğitim gerektiren bireylerin, eğitim performansları dikkate alınarak, amaç, içerik ve öğretim süreçlerinde uyarlamalar yapılarak, yetersizliği olmayan akranları ile birlikte eğitimlerine öncelik verilir.

Şeklinde ifade bulan özel eğitim ilkeleriyle uyum içinde olacaktır (MEB, 2009).

Araştırmada üstün yetenekliler eğitimi veren okulların kendine özgü yasal dayanakları bulunduğu gibi bu eğitim kurumlarını genel olarak ilgilendiren başta Anayasa olmak üzere çeşitli yasa, yönetmelik ve yönergelerin de bulunduğu gözlenmiştir.

Bu yasalar hükümler dışında okul türlerine özgü yasal hükümler şu şekildedir.

1960’lı yıllarda Ankara Rehberlik Araştırma Merkezi’nin önderliğinde Ergenekon İlköğretim Okulu başta olmak üzere yapılan çalışmalar

1960’lı yıllarda Ankara Rehberlik Araştırma Merkezi’nin önderliğinde Ergenekon İlköğretim Okulu başta olmak üzere yapılan çalışmalarda 2. sınıftan başlayan çocuklar 5. sınıfı bitirdikten sonra Talim ve Terbiye Kurulunun onay vermemesi dolayısıyla devam etmemiştir. Dolayısıyla bu çalışmaların yasal bir dayanağının bulunmadığı görülmüştür (Enç, 1979).

Fen Liseleri

Fen Liseleri, 1975 yılında yürürlüğe girmiş bulunan Fen Lisesi yönetmeliği ile faaliyetini sürdürmüştür. İlgili yönetmelikte bu okulların ülkemizin gereksinim duyduğu yüksek düzeydeki bilim ve fen adamlarının yetiştirilmesine kaynaklık etmesi amacıyla kurulduğu dile getirilmiştir (Ataman, 1976). Bu yönetmelik (Resmi Gazete: 23579, Ocak, 1999) 1999 yılında değişikliğe uğramış ve halen son değişiklikler çerçevesinde eğitim faaliyetlerini yürütmektedir (MEB, 2009)

Bilim ve Sanat Merkezleri

Üstün veya özel yetenekli öğrencilerin eğitimine yönelik grup ve bireysel eğitim programları uygulanan Bilim ve Sanat Merkezlerinde; Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve

Terbiye Kurulu'nun 25.10.2001 tarih ve 370 sayılı kararı ile yürürlüğe giren Yönergesi kurumun yasal dayanağını oluşturmaktadır.

Ford Otosan Beyazıt ilköğretim Okulu

Ford Otosan Beyazıt ilköğretim Okulu İstanbul Üniversitesi ile İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü ile yapılan sözlü bir anlaşmaya göre uygulama okulu olarak görev yapmaktadır bu noktada belirtilen işbirliği henüz yasal bir dayanağa dayanmamaktadır.

Bunların dışında üstün yeteneklileri ilgilendiren diğer genel yasal mevzuat aşağıdaki gibidir.

4.5.Beşinci Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın beşinci problemi olan “Üstün yetenekli öğrencilerin ekonomik olarak desteklenmesi için ne gibi önlemler alınmıştır? ” sorusuna ait bulgular aşağıdaki gibidir.

Cumhuriyetin kuruluşunda beri uygula gelen ve üstün yetenekli öğrencilerin ekonomik olarak desteklenmesinde önemli rol alan Devlet Parasız Yatılılık bursları günümüzde de önemini sürdürmektedir.

Bu uygulamaya yönelik 915 sayılı kanuna bağlı yönetmeliğin birinci maddesi şöyledir :

“2287 Sayılı kanun gereğince ortaokul ve liselere orta öğrenimini takib edemeyecek kadar mali imkanlardan yoksun zeki,çalışkan ve tam sağlıklı çocuklardan imtihanla parasız yatılı öğrenci alınır. Her yıl yapılacak parasız yatılılık imtihanlarının şartları ve zamanı gazete TRT ve Tebliğler Dergisi ile duyurulur” (Enç,1979:247). Günümüzde Devlet Parasız Yatılı Sınavları devam etmekte ve ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde eğitim gören öğrencilere ekonomik bir destek şeklinde devam etmektedir. Devlet Parasız yatılılık sınavı dışında TÜBİTAK'ın üstün yetenekli öğrencilere dönük burs ve destek programları bulunmaktadır. Bu programlar şu şekildedir :

“Bunun yanında TÜBİTAK bursları ilköğretim ve ortaöğretime yönelik bir kısım burs ve destekler sağlamaktadır. Kuruluş amacına uygun olarak bilim insanlarının, araştırmacıların yetiştirilmeleri ve geliştirilmeleri için imkanlar sağlamak, öğrenme ve öğretmen teknolojilerine ait çalışmalar yapmak ve ilgili kuruluşlara tavsiyede, öğrenim ve sonrasında üstün kabiliyet ve başarılarıyla kendini gösteren gençleri izleyerek onların yetiştirme ve gelişmelerine yardım etmek, bu amaçla yurtiçi ve dışında burslar sağlamak, yarışmalar tertip etmek ve yapmakla görevlendirilmiştir”(Davaslıgil ve diğerleri, 2004:58).

Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, ortaokullar arası matematik yarışması, liseler arası matematik, fizik, kimya, biyoloji, bilgisayar yarışmaları lise öğrencileri arası ve üniversite öğrencileri arasında araştırma projeleri yarışması yaparak ortaöğretimde ve üniversitede fen eğitimini desteklemek, bu alanda yetenekli öğrencileri araştırmaya yönlendirmek ve böylece gençlerimizin geleceğin bilim insanları olarak yetiştirilmelerini teşvik etmek gibi bir misyon yüklenmektedir (Tübitak, 2009).

(Khatena,1977)'ye göre “*Tübitak Bursları yabancı kaynaklarda üstün yeteneklilere yönelik ülkemiz olanaklarının başında gelen bir önlem olarak ele alınmaktadır*”(Akt. Ataman,1984 :20).

Bu desteklerin dışında Cumhuriyet döneminde uygulanan iki yasa bulunmaktadır. Bunlardan birincisi “ 6660 Sayılı Müzik ve Plastik Sanatlarda Olağanüstü Yetenek Gösteren Çocuklar Hakkında Kanun” ile “1416 sayılı kanun kapsamında üstün yetenekli öğrencilerin devlet himayesinde yurtdışında ileri eğitim almaları konulu kanundur.” Bu yasaların kapsamı aşağıdaki gibidir :

Cumhuriyet döneminde üstün özel yeteneklilere dönük en eski önlemlerden birisi olan 6660 sayılı yasa, 1948’de ilk kez yürürlüğe giren İDİL BİRET, SUNA KAN için çıkarılan yasanın 1956’da kapsamı geliştirilerek müzik, resim ve plastik sanatlarda olağanüstü yetenek gösteren çocukların devlet hesabına yurt içi ve yurt dışında eğitimini sağlayan bir nitelik kazanmıştır. Günümüze kadar bu kapsamdan 22 kişinin yararlandığı belirlenmiştir. 1980’li yıllardan sonra halen yürürlükte olan yasanın başka uygulamalarına rastlanmamaktadır (Ataman, 1996).

1929 yılında yürürlüğe giren 1416 sayılı “Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Kanun “ orta öğretim okulları ile yüksek öğretim kurumlarına yönelik bir destekleme yasasıdır. Yasanın kapsamı konusunda (Enç,1979) şu değerlendirmeyi yapmaktadır.

“Bu yasa gereğince MEB her yıl devlet ya da kamu iktisadi kuruluşları adına dış ülkelerde ileri öğrenim görmek için orta dereceli okulları ya da yüksek öğrenimi başarı ile bitirenlere seçim sınavları ile burslar vermektedir. Ayrıca aynı öğrenimi kendi hesabına yapmak isteyeneler de bu seçim sınavına girmek zorundadır”(Enç,1979: 255).

Araştırmada Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren üstün yetenekli öğrencilerin devlet tarafından desteklendikleri gözlenmiştir. İdil Biret ve Suna Kan için çıkarılan sonra kapsamı genişletilen 6660 sayılı yasa yanında 1416 sayılı yasa uygulanmış günümüzde hala devam eden Devlet Parasız Yatılılık ve Bursluluk ve Tübitak bursları ile üstün yetenekli öğrencilerin ekonomik olarak desteklendiği gözlenmiştir.

4.6. Altıncı Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi olan “ Bu okullarda uygulanan programın genel hedefleri nelerdir?” sorusuna ait bulgular aşağıdaki gibidir.

Eğitim programları hazırlanırken üstün yetenekli öğrencilerin gelişim ve başarı durumları gözönünde bulundurularak bir program hazırlama yoluna gidilmiştir. Ankara’da eğitim veren İlköğretim okulları okulları için program hazırlanırken 1948 ilkokul programı ve 1962 programı gözönünde bulunarak zenginleştirme ve geliştirme ilkesine göre yeni program tasarımı yoluna gidilmiştir. Fen Liseleri programı hazırlanırken normal lise programına ek olarak fen ve matematik alanlarında zenginleştirme çalışmalarında bulunduğu gözlenmiştir. Araştırmada incelenen okullara ait programların özellikleri şu şekildedir.

4.6.1. Hedef :

1960’lı yıllarda Ankara Rehberlik Araştırma Merkezi’nin önderliğinde Ergenekon İlköğretim Okulu başta olmak üzere yapılan çalışmalarda uygulanan programda ilköğretim okullarında uygulanan hedeflere ek olarak aşağıdaki hedefler belirlenmiştir

“

1. *Öğrenme seviyesini yaratıcılık ve deney yapma arzusunu, kendi kendine karar verme yeteneğini geliştirmek.*
2. *Kendi kabiliyetlerini kendilerine tanıtma ve bunları toplumun ahlaki görüş ve değer yargılarına uygun bir şekilde geliştirebilmek*
3. *Sınıf içi ve dışı faaliyetlerle, ferdi ve grup çalışmaları ile bu tip çocukların zihni, bedeni ve sosyal güçlerinden azami derecede istifade etmek ” (MEB, 1991:6-7)*

Fen Liselerinde uygulanan programın hedefleri şu şekildedir:

- a) Zeka düzeyleri ile fen ve matematik alanlarındaki yetenekleri yüksek olan öğrencileri, matematik ve fen bilimleri alanında yüksek öğrenime hazırlamayı,
- b) Matematik ve fen bilimleri alanlarında gereksinim duyulan üstün nitelikli bilim adamlarının yetiştirilmesine kaynaklık etmeyi,
- c) Öğrencileri araştırmaya yöneltmeyi, bilimsel ve teknolojik gelişmeler ile yeni buluşlara ilgi duyanların çalışacakları ortamı ve koşulları hazırlamayı,
- d) Yeni teknolojileri kullanabilen, yeni bilgiler üretebilen ve projeler hazırlayabilen bireyler yetiştirmeyi,
- e) Öğrencilerin bilimsel araştırma yapmalarına, bilimsel ve teknolojik gelişmeleri izlemelerine yardımcı olacak şekilde yabancı dilde iyi yetiştirmelerini sağlamayı amaçlar (MEB, 2009)

Bilim ve Sanat Merkezleri(BİLSEM)

Bilim ve Sanat Merkezleri(BİLSEM) örgün eğitim kurumları değildir. Okul dışı zamanlarda öğrencilerin devam ettikleri bu okullarda uygulanan programın amaçları şu şekildedir:

a) Atatürk ilke ve inkılaplarını benimsetme; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'na ve demokrasinin ilkelerine, insan hakları, çocuk hakları ve uluslararası sözleşmelere uygun olarak haklarını kullanma, başkalarının haklarına saygı duyma, görevini yapma ve sorumluluk yüklenebilen birey olma bilincinin kazandırılmasını,

b) Ulusal ve evrensel değerleri tanımalarını, benimsemelerini, geliştirmelerini ve bu değerlere saygı duymalarını, liderlik, yaratıcı ve üretici düşünce yeteneklerini ulusal ve toplumsal bir anlayışla ülke kalkınmasına katkıda bulunacak şekilde geliştirmelerini,

c) Yetenek alanı/alanlarının geliştirilmesinin yanı sıra, sosyal ve duygusal gelişimlerinin de sağlanarak bütünlük içinde değerlendirilmesini,

ç) Yeteneklerinin ve yaratıcılıklarının erken yaşta fark edilerek geliştirilmesini,

d) Bireysel yeteneklerinin farkında olmalarını ve kapasitelerini geliştirerek en üst düzeyde kullanmalarını,

e) Bilimsel düşünce ve davranışlarla estetik değerleri birleştiren, üretken, sorun çözen kendini gerçekleştirmiş bireyler olarak yetişmelerini,

f) İş alanlarındaki ihtiyaca yönelik yeni düşünceler önerebilmelerini, teknik buluş ve çağdaş araçlar geliştirebilmelerini,

g) Üstün yetenekleri doğrultusunda bilimsel çalışma disiplini edinmelerine imkân sağlayan şartların, ortam ve fırsatların oluşturularak disiplinler arası çalışmalardaki kazanımlarla sorunları çözmeye ya da ihtiyacı karşılamaya yönelik çeşitli projeler gerçekleştirmelerini,

ğ) Yaşam projelerini gerçekleştirme fırsat ve imkânlarının verilmesini

sağlamaktır (MEB, 2009)

Ford Otosan Beyazıt İlköğretim Okulu

Ford Otosan Beyazıt İlköğretim Okulunun Talim ve Terbiye Kurulunun onayladığı üstün yetenekliler konulu bir programı bulunmamaktadır.

4.6.2. İçerik

1960'lı yıllarda Ankara Rehberlik Araştırma Merkezi'nin önderliğinde Ergenekon İlköğretim Okulu başta olmak üzere yapılan çalışmalarda uygulanan programın içeriği şu şekildedir.

“ İkinci Sınıfta Okutulan Dersler : Hayat Bilgisi, Matematik, Türkçe, Resim-İş, Beden, Müzik

Üçüncü Sınıfta Okutulan Dersler : Hayat Bilgisi, Matematik, Türkçe, Resim-İş, Beden, Müzik

Dördüncü Sınıfta Okutulan Dersler :Türkçe, Matematik, Toplum ve Ülke İncelemeleri, Fen ve Tabiat, Din Bilgisi, Yabancı Dil, Resim-İş, Beden, Müzik

Beşinci Sınıfta Okutulan Dersler : Türkçe, Matematik, Toplum ve Ülke İn., Fen ve Tabiat, Din Bilgisi, Yabancı Dil, Resim-İş, Beden, Müzik

Hayat Bilgisi II. Sınıf Konuları:

Ünite-1 : Okulumuz ve Yeni Dersanemiz, Ünite-2 : Çevremizde Sonbahar, Ünite-3 : Cumhuriyet Bayramı ve Atatürk, Ünite-4 : Çevremizde Kış, Ünite-5 : Sağlığımızı Koruyalım, Ünite-6 : Çevremizde Bahar, Ünite-7 : 23 Nisan ve 19 Mayıs Bayramı

Hayat Bilgisi III . Sınıf Konuları:

Ünite-1 : Okulumuz ve Çevresi, Ünite-2 : Cumhuriyet Bayramı ve Atatürk, Ünite-3 : Evimiz, Sokağımız, Mahallemiz, Ünite-4 : Çevremiz ve İlimiz, Ünite-5 : Sağlığımızı Koruyalım, Ünite-6 : Gökyüzü

Toplum ve Ülke İncelemeleri IV. Sınıf :

Üniteler:

İlimiz ve Bölgemiz, Ailede, Okulda ve Yakın Çevremizde Hayal, Bölgemizde Hayat ve Yönetim Örgütleri, Trafik Konuları, İlimizde ve Bölgemizde Bizden Önce Kurulan ve İzleri Bulunan Uygarlık, Türkiyemiz, Türkiyeye Nereden Geldik, Tarihteki Türkler, İslamlık ve Türklerin İslamlığı kabulü, Büyük Selçuklu İmparatorluğu, Yurdumuzun idaresi ve Türkiye Devleti, Spor

Toplum ve Ülke İncelemeleri V. Sınıf :

Üniteler:

Türkiye ve Komşuları, Osmanlı Devletinin Kuruluşu, Avrupada Değişiklikler, Osmanlı Devleti'nin Duraklaması, Osmanlı Devleti'nin Islahat Çalışmaları, Meşrutiyet Devri, Kurtuluş Savaşı, İkinci Dünya Savaşı, Türk Demokrasisinin Gelişimi, Türkiye'de Sosyal İşler ve Devlet Örgütlerine Yardımcı Kurumlar, Dünyamıza Toplu Bakış, Turizm, Meslek Seçimi

Türkçe Dersi 2-3-4-5. Sınıflar

Okuma,Söz ve Yazı ile Anlatım,İmla,Dilbilgisi

Matematik Dersi II. Sınıf

Üniteler:

Sayılar,İşlemler,Ölçüler,Kesirler,Grafikler,Roma Rakamları

Matematik Dersi III. Sınıf

Üniteler

Sayılar,İşlemler,Ölçüler,Grafikler,Kesirler,Roma Rakamları

Matematik Dersi IV. Sınıf

Üniteler

Sayılar,İşlemler,Ölçüler,Grafikler,Geometri,Küp,Kare,Kare ve Dikdörtgen Prizması,Dikdörtgenin İncelenmesi,Silindir,Daire ve Çember,Piramit,Üçgen Piramit, Koni,Beş-Altı Kenarlı Şekiller,Doğru ve Nokta

Matematik Dersi V. Sınıf

Üniteler

Sayılar,İşlemler,Ölçüler,DeFTER Tutma,Geometri(Küp,Kare,Kare ve Dikdörtgen Prizması,Dikdörtgenin İncelenmesi,Silindir,Daire ve Çember,Piramit,Üçgen Piramit,Koni,Beş-Altı Kenarlı Şekiller,Doğru ve Nokta,Türk Bayrağının İncelenmesi

5. Sınıf Matematik dersi programı 4. sınıf matematik programıyla başlık olarak aynı olmakla beraber içerik olarak 5. sınıf içeriği daha geniştir.

Fen ve Tabiat Bilgisi IV. Sınıf

Üniteler

Dünyamız ve Gökyüzü, Yeryüzü,Varlıklar,Bitkiler,İnsanlar,Enerji ve Makinalar,Miknatis ve Elektriğin Kullanılması,Füzeler,Jetler ve Roketler

Fen ve Tabiat Bilgisi V. Sınıf

Üniteler

Vücudumuz,,Besin ve Beslenme,Vücut Nasıl Hareket eder?,Sindirim,Kan Dolaşımı,Solunum,Vücut Sağlığını Koruyalım,Dünyamız ve Gökyüzü,Enerji ve Makinalar, Sürtünme

Din Dersi IV. Sınıf

Üniteler

Sevgi,Temizlik,Müslümanlık,Huy Güzelliği

Din Dersi V. Sınıf

Üniteler

İman(Allah 'a,Meleklerine,Kitaplarına,Peygamberlerine,Ahret Gününe,Kadere iman),İbadet

Resim- İş Eğitimi

Resim- İş Eğitimi dersinde sınıf düzeyinde bir ayırım yapılmamış olup aşağıdaki konular bütün sınıflar için uygulanacak genel kavramlardır.

Genel Temizlik Tertip ve Düzen işleri,Oyun ve oyuncaklar,Kağıt ve Mukavva İşleri,Örgü, Dokuma ve Nakış İşleri,Ders ve İş Araç Gereçleri,Yapı İşleri,Ağaç İşleri, Maden İşleri

Müzik Dersi

Müzik dersinde sınıf düzeyinde bir ayırım yapılmamış olup aşağıdaki konular bütün sınıflar için uygulanacak genel kavramlardır.

Ses Çalışmaları,Solfej Çalışmaları,Yaratıcı Kabiliyeti Geliştirme,Orkestra ve Koro Çalışmaları

Beden Eğitimi

Beden Eğitimi dersinde sınıf düzeyinde bir ayırım yapılmamış olup aşağıdaki konular bütün sınıflar için uygulanacak genel kavramlardır.

Taklit Şeklinde Hareketler,Hareketler,Oyunlar,Spora Hazırlayıcı Alıştırmalar,Bale Çalışmalarına Hazırlık,İleri Bale Çalışmaları,Sağlık

Öğütleri, Güneş ve Çevre Şartlarına Göre Kayak, Kızak ve Yüzme Ağıştırmaları ”(MEB, 1991:14-26)

Fen Liseleri :

1964 yılında eğitime başlayan Fen Liselerinde uygulanan programda içeriğe ilişkin şu veriler bulunmaktadır.

“ Öğretim süresi üç yıl olan bu lisede, yıllık öğretim süresi 170 gün, haftalık ders saati tutarı da 34 ders saatidir. Hergün görülecek olan ders sayısı ise Cumartesi 4 , diğer günler 6 olarak saptanmıştır. Programda yer alacak derslerinin ağırlığını fen ve matematik dersleri oluşturmaktadır. Türkçe, Sosyal Bilgiler ve Yabancı Dillere(İngilizce, Fransızca, Almanca) de yeterince yer verilmiştir. Program Taslağı şu şekildedir:

Tablo-3 Fen Lisesi Program Taslağı

Dersler	9. Sınıf	10. Sınıf	11. Sınıf
-----	-----	-----	-----
Biyoloji	6	---	4 (fen)
Kimya	3	3	4(matematik)
Fizik	---	6	4
Matematik	5	5	4
Ferdi Fen			
Çalışmaları	4	4	4
Yabancı Dil	5	5	4
Türkçe	4	4	4
Sosyal Bilgiler	4	4	4
Seçmeleri Dersler	3	3	6
	-----	-----	-----
TOPLAM	34	34	34

- 1- Her öğrencinin her yıl alacağı derslerin en az %50'si fen ve matematik olacaktır.
- 2- Son sınıfta fen ve matematik derslerinde çok çeşitli ileri fen kursları bulunmaktadır.

Yukarıdaki tabloda gösterilmeyen Beden Eğitimi, Milli Güvenlik, Resim-iş gibi derslerinin seçmeli ve bireysel çalışma saatleri ile ders dışı etkinlikler olarak ele alınacağı da belirtilmiştir.

1975 yılı Nisan Ayında yayımlanan Fen Liseleri yönetmeliğinde programın kapsamı şu şekilde belirlenmiştir.

Haftalık Ders Saati

Tablo-4 Ankara Fen Lisesi Haftalık Ders Saati

Dersler	I. Sınıf	II. Sınıf	III. Sınıf
Türk Dili ve Ede.	4	4	4
Psiko. Sosyo-Ekonomi	---	---	---
T.C Tarihi	---	---	1
Tarih	---	2	---
Coğrafya	3	---	---
Temel Matematik	5	4	4
Geometri	2	2	3
Fizik	4	5	5
Kimya	4	5	---
Biyoloji	4	4	---
Yabancı Dil	5	5	5
Beden Eğitimi	1	1	1
Milli Güvenlik Bilgisi	1	1	1
Ahlak	1	1	---
Seçmeli Dersler	4	4	4
TOPLAM	40	40	40

Din Bilgisi (İsteğe Bağlı)	1	1	----
Rehberlik ve Eğitsel Çalışma	3	3	3

SEÇMELİ DERSLER

I. Sınıf

Tablo-5 Ankara Fen Lisesi Seçmeli Dersler I. Sınıf

Dersin Adı	Ders Saati
II. Yabancı Dil	2
Teknik Atelye	2
Resim	2
Müzik	2

Tablo-6 Ankara Fen Lisesi Seçmeli Dersler II. Sınıf

II. Sınıf

Dersin Adı	Ders Saati
Y. Dil	2
Teknik Atelye	2
Resim	2
Müzik	2

III. Sınıf Seçmeli Dersler

Tablo-7 Ankara Fen Lisesi Seçmeli Dersler III. Sınıf I. Grup

Dersin Adı	Haftalık Ders Saati
Seç. Matematik	2
Astronomi	2
Jeoloji	2
Elektronik	4
II. Yabancı Dil	2

Tablo-8 Ankara Fen Lisesi Seçmeli Dersler III. Sınıf II. Grup

Dersin Adı	Haftalık Ders Saati
Teknik Atelye	2
Teknik Resim	2
Felsefe- Mantık	2
Sanat Tarihi	2
Resim	2
Müzik	2

Tablo-9 Ankara Fen Lisesi Seçmeli Dersler III. Sınıf III. Grup

Dersin Adı	Haftalık Ders Saati
İleri Fen(Fizik	
Kimya, Biyoloji)	6

“

(Ataman, 1976:22-24)

1999 yılında Fen Liseleri Yönetmeliğinde yapılan değişiklik ile Yönetmeliğin Beşinci Bölüm Öğretim Programlarının Ağırlığı konulu Madde 13 “10 uncu, 11 inci ve 12 inci sınıflarda matematik ve fen bilimleri grubu derslerinin öğretim programları ağırlığı, haftalık ders çizelgesindeki ders saatleri toplamının %60’ından az olmayacak şekilde düzenlenmiştir ” (MEB,2009)

Bilim ve Sanat Merkezleri

Bilim ve Sanat Merkezleri örgün eğitim kurumları değildir. Öğrencilerin örgün eğitim dışı zamanlarında eğitim aldıkları bir merkez olan BİLSEM’lerde uygulanan program şu aşamalardan oluşmaktadır.

Tablo-10 Bilsemelerde Uygulanan Program

Program Adı	Öngörülen Süre
Hazır Bulunmuşluk	1 Hafta
Uyum Programı	5 Hafta
Destek Eğitimi Programı (Destek Eğitim Programları İletişim Becerileri, Öğrenme Yöntemleri, Grupla çalışma teknikleri, Problem Çözme Teknikleri, Bilimsel Çalışma Yöntemi, Araştırma Teknikleri, Türkçe, İngilizce, Bilgisayar ve Sosyal Etkinlikler Alt başlıklarından oluşmaktadır.)	30 Hafta
Bireysel Etkinlikleri Fark Ettirme Programı	20 Hafta
Özel Yetenekleri Geliştirme Programı	56 Haftadan sonra
Proje Üretimi	56 Haftadan sonra

BİLSEM ÇALIŞMALARI İÇERİĞİ

Tablo-11 Bilsem Çalışmaları İçeriği

ALAN		BİLİM ETKİNLİKLERİ					
DİSİPLİN	MATEMATİK	FEN BİLİMLERİ			SOSYAL BİLİMLER		
		FİZİK	KİMYA	BİYOLOJİ	TARİH/KÜLTÜR BİL.	DOĞA GÖZLEM BİL.	DAVRANIŞ BİLİMİ
MODÜL	Sayısal İşlemler İstatistik -Ölçme Kavram -Frekans -Anket -Test Etme -Gözlem/Kayıt Geometri Olasılık	Mekanik Optik Elektrik Sibernetik Hareket ve enerji Uzay Manyetizma Basınç	Biyokim. Org Kim. İnorg. Kim. Analitik Fizikokim	Mikrobiyoloji Botanik Genetik Ekoloji Zooloji Anatomi Fizyoloji Biyokom	Uygurluk ve Kültür Tarihi Siyasi Tarih Türk Tarihi	Klimatoloji Jeomorfoloji Beşeri Coğrafya Fiziki Coğrafya Astronomi	Felsefe Sosyoloji Psikoloji Vatandaşlık ve İnsan Hakları

ALAN	SANAT ETKİNLİKLERİ			
DİSİPLİN	PLASTİK SANATLAR	GÖSTERİ SANATLAR	DİL SANATLARI	MÜZİK
MODÜL	Resim Teknolojileri Modela/seramik Grafik İllustrasyon Hat Sanatı Cam Süsleme Tekniği Fotoğrafçılık	Modern Dans Bale Halk Dansları(Folklor) Ritmik Jimnastik Step Dansı Aerobik	Hitabet Hızlı Okuma Tek. Güzel Konuş. ve Yaz. Türkçe Kompozisyon Masa Üstü Yayımcılık Yaratıcı Drama	Etnomüzik Otantik Müzik Enstrüman Bil. Yazılım/ Tasarım Malzeme Geliştirme

(Trabzon Bilssem, 2004)

Ford Otosan Beyazıt İlköğretim Okulu

Ford Otosan Beyazıt İlköğretim Okulunun Talim ve Terbiye Kurulunun onayladığı üstün yetenekliler konulu bir programı bulunmamaktadır. Bu nedenle bir program uygulanmamakla beraber ders dışı zamanlarda program zenginleştirilmesi yapılmaktadır.

4.6.3. Eğitim Durumları:

Üstün yetenekliler eğitimi tamamlayıcı, zenginleştirici, çeşitlendirici, yaratıcılığı özendirici, ucu açık, esnek, günlük ve gerçek yaşamla ilişkilendirilmiş eğitimidir. Belirtilen tanıma uygun eğitimin gerçekleştirilebilmesi için yaratıcılığı özendirici üst düzey eğitim durumları uygulanmalıdır. Araştırmada belirlenen okullarda uygulanan eğitim durumları şu şekildedir.

1960'lı yıllarda Ankara Rehberlik Araştırma Merkezi'nin önderliğinde Ergenekon İlköğretim Okulu başta olmak üzere yapılan çalışmalarda uygulanan programın eğitim durumları şu şekildedir.

“

1. *Üstün yeteneklerin eğitim amaçlarını gerçekleştirecek anlayışlı, eleştireci okuma yeteneğinin geliştirilmesi*
 - a. *Oyunlara, sınıf tablolarına ve monologlara çeşitli sahalardan seçilmiş uygun okuma parçalarının okunması*
 - b. *Sınıfta okunacak sesli okuma parçalarının hazırlanması ve okunması.*
 - c. *Kütüphaneden alınacak kitapların, parasız ve ucuz ders materyallerinin sınıf faaliyetlerinde okuma materyali olarak kıymetlendirilmesi.*

- d. Okuma materyallerinden not alma becerisinin geliştirilmesi.
 - e. Okuma parçalarının ana fikirlerini ve özetini düzgün cümlelerle yazma alıştırmaları.
 - f. Okuma süratinin ve konuşur gibi okumanın sınıfta grafiklerle tesbit edilmesi.
 - g. Dinleme ve sonunda tartışma alışkanlıklarının geliştirilmesi.
2. Grup tarafından getirilen araştırma becerilerinde bağımsız olma yeteneğinin geliştirilmesi:
 - a. Grafik, harita, atlas, ansiklopedi, almamak ve çeşitli hataların araştırma aracı olarak kullanılması.
 - b. Bilgi kaynaklarının tespiti.
 - c. Sınıf temsillerinde lazım olan malzemelerin çocuklar tarafından tespiti ve hazırlanması.
 - d. Gazete ve mecmua küpürlerinin toplanarak derslerde faydalanılması.
 - e. Sınıf içinde kullanılacak ders malzemelerinin ve kaynaklarının tespiti.
 3. Çeşitli sahalara ilgili okuma parçalarının çeşitli yollarla ifade yeteneğinin geliştirilmesi:
 - a. Resim-iş derslerinde, okuma parçalarının maketlerle ifadesi (kuklalar, elbiseler v.s.).
 - b. Hikaye safhalarının seri resimlerle gösterilmesi.
 - c. Okunan hikayelerin dansla, tabloyla, dramatizasyonla ifade edilmesi.
 - d. Okunan parçalara uygun orijinal şarkıların bestelenmesi.
 - e. Talimatlarına göre yemek pişirme ve resim-iş derslerinde kullanılacak materyallerin hazırlanması
 - f. Temsiller hazırlama.
 - g. Bülten tahtasının hazırlanması ve planlanması.
 - h. Sınıf projelerine uygun olarak gösterilerin hazırlanması.
 4. Bir konu hakkında derinliğine genişliğine bilgi edinmek için çeşitli okuma materyallerinden istifade etme alışkanlığının geliştirilmesi.
 - a. Olgu ve olayların yalnız tespiti değil "niçin" ve "neden" lerine cevap aranması.
 - b. Sınıfta iyi bir öğrenme atmosferi meydana getirmek için kütüphane ve diğer kaynaklardan istifade edilmesi.
 - c. Sınıfta çeşitli bilgi kaynaklarının araştırılmasına yer verecek şekilde zamanın ayarlanması.
 - d. Çeşitli kaynaklardan toplanan materyallerin yazılı ve sözlü raporlar halinde organize edilmesi.
 5. Okuma alakalarının geliştirilmesi:
 - a. Okul ve sınıf kütüphanelerinden okumak için seçilecek kitapların alaka ve ilgilerine göre bizzat öğrenci tarafından seçilmesi.
 - b. Hususi alakalar ile ilgili okuma.
 - c. Çeşitli kitaplar hakkında fikir teatisi için açık oturumlar tertibi.
 - d. Kendi seviyelerinin üstünde olan kitapların zaman zaman kullanılması.
 - e. Kitapların ve kütüphanelerin tarihlerini inceleme ve yazıyla haberleşmenin tarihçesini meydana getirme.

- f. Okumayı şahsi alakaları daha ileri götürme için bir vasıta olarak kullanma.
6. Kendi düşüncelerini ifadede çocuğa tatmin olma fırsatı verme:
- Hikaye yazma ve okul içi yayınlanması.
 - Orijinal hikayelerin koleksiyonu.
 - Hikaye, şiir, oyun v.s yazma.
 - Başkalarına anlatmak için hikayeler yaratma.
 - Çocuk radyo programlarında rol alma ve eser hazırlama.
 - Müsamerelelerin her çeşit hazırlığı ile yakından ilgilenme.
 - İnsan topluluğu önünde konuşma.
 - Konuşma ve tiyatro kulüplerinde veya kollarında faal aza olma.
 - Müzik, resim ve diğer güzel sanatlar alanında kendi fikirlerini söyleme.
7. Kelime hazinesinin geliştirilmesi:
- Aynı manaya sahip olan kelimelerin analizi ve esas mananın ortaya konması.
 - Kusursuz bir lisan kullanma.
 - İsim, yer, şahıs ve çiçek kelimelerinin menşeleri üzerinde çalışma.
 - Dillerin tarihçesi üzerinde çalışma.
 - Folklor çalışmaları(ip atlama, ritmik sayma, halk şarkıları v.s.)
 - Diğer çocuklar için bilmeceler hazırlama.
8. Fikirlerin açık olarak ifadesi ve dinleyici üzerinde iyi tesir bırakmak için “sesin kontrolü, telaffuz ve ritim” iyi bir konuşma alışkanlığı geliştirme:
- Sınıfa hikaye anlatma.
 - Sınıf içi ve dışı münazaralara girme.
 - Bilimsel araştırmalarda, faaliyetlerin organizesinde, oyunlarda icabeden talimatı verme.
 - Okul veya sınıf toplantılarda misafir konferansçıyı takdim etme.
 - Grup çalışmalarında lider olarak çalışma.
 - Çeşitli okul içi ve okul dışı toplantılara katılma.
 - Telefonla sınıf çalışmalarına lazım olan bilgileri sorma ve ders araçları temin etme.
 - Sınıf ziyaretçileri ve cemiyet idarecileri ile konuşma.
 - Teyp kullanarak kendi konuşmalarını tekrar dinleme.
9. Fikirlerin açık olarak ifadesi için temiz bir mekanik yazma (cümle yapısı, noktalama, kelime seçimi ve kelime formu) alışkanlığının geliştirilmesi.
- Okul gazetesi için haber ve hikaye yazma.
 - Oyunlar, bazı şeylerin yapılması, alıştırma ve gözlemler yapımı için gereken talimatın yazılması.
 - Mektup yazma.
 - Kitaplar hakkında kritik yapma.
 - Bir münakaşanın ve yazılı raporların anahatlarını çıkarma.
 - Yabancı memleketlerle mektuplaşma.
 - Diğer il ve ilçelerde bulunan okul ve sınıflarla mektuplaşma ve bilgi transfer.
 - Görülen veya gidilen –müze, konser, tiyatro, film, resim sergisi v.s. hakkında yazılı rapor hazırlama.
 - Biyografi yazma.
 - Sınıf faaliyetleri hakkında rapor tutma –çeşitli kollara üye olma, yapılacak işlerin listesi, sınıfta kullanılan materyaller v.s.

k. *Bir proje çalışmasının broşür halinde yayınlanabilecek şekilde kaleme alınması* “ (MEB, 1991 :8-11) uygulamada kullanılan tekniklerdir.

Yukarıdaki ilkeler çerçevesinde düzenlenen ve gerektiğinde çok farklı olabilecek uygulama biçimleri olabilir. Bu farklılık değişik grupların birbirinden öğrenmelerine yol açabilir, uygulamaların etkililiği ve verimliliği arttırılabilir. Diğer okul türlerinde uygulanan eğitim durumlarının çeşitlilik ve verimliliği gözlenmektedir.

Fen Liselerinde uygulanan programın eğitim durumları şu şekildedir:

“Fen lisesi programın diğer liselerimizdeki programlardan olan farklılığı, incelendiğinde hemen dikkati çekmektedir. Öncelikle bu farklılık daha öncede değinilmiş olan fen ve matematik konularına verilen ağırlıktan gelmektedir. Bu program içeriğinde normal lise fen programı ikinci sınıfta tamamlanmakta, son sınıfta öğrenciler ileri fen bölümlerine ayrılarak (Fizik, Kimya, Biyoloji) ileri fen çalışmaları yapmaktadırlar. Bu çalışmalarda şüphesiz öğretim materyali, kaynak yayınlar, laboratuvar araç ve gereçlerini gerekli kılmaktadır. (Yabancı dil için ayrı laboratuvarlar vardır) Zaten Fen Lisesi'nin en büyük özelliklerinden birisi, fen derslerinde deneylere verilen öncelikle, öğrencilerin yaptığı kişisel proje çalışmalarıdır. Bu proje çalışmalarının bir çoğu bilimsel yarışmalarda çeşitli dereceler almıştır“ (Ataman,1976: 24-25).

Bilim ve Sanat Merkezlerinin eğitim durumları şu şekilde devam etmektedir:

Bilim ve Sanat Merkezlerinde yöntem olarak öğretmenlerin öğrencilere öğretmesinden öte,kendi seçecekleri projeler etrafında kendilerinin geliştirdikleri çözümü uygulamaları ve bu süreç içerisinde öğrenmeleri temel alınır. Böylece öğrenciler,lider öğretmenler rehberliğinde planlama,uygulama ve değerlendirme aşamalarını yaparak,yaşayarak,öğrenen;üreten,sorun çözen,yaratıcı düşünebilen,bilimsel araştırma ve buluş yapabilen bireyler olarak yetiştirilir.

Ayrıca merkezlerde uygulanacak eğitim-öğretim programları, aşağıda belirtilen ilkeler çerçevesinde hazırlanır ve geliştirilir;

a) Programlar, öğrenci merkezli, disiplinler arası, modüler yapıda hazırlanır.

b) Programlar, lider ve/veya danışman öğretmenlerin rehberliğinde bireysel öğrenmeye uygun olarak hazırlanır.

c) Programlar, çocuk/öğrencilerin yaratıcılığını, sorunlara farklı yaklaşım ve çözüm bulma becerilerini geliştirecek ve yetişkinlik dönemlerindeki şartlara hazırlayacak nitelikte düzenlenir.

ç) Özel yetenekleri geliştirmeye yönelik programlar, disiplinler ve disiplinler arası ilişkiler dikkate alınarak herhangi bir disiplinde derinlemesine veya kapsamı genişletilecek ileri düzeyde bilgi, beceri ve davranış kazandırma amacıyla hazırlanır.

d) Eğitim programları hazırlanırken çocuk/öğrencilerin canlı ve nesnelere olan ilişkisini iyi gözlemlemeye dayalı, analiz, sentez ve değerlendirme yapma gibi üst bilişsel düşünme becerilerini geliştirmesini sağlayan etkinliklerin planlanmasına ve uygulamasına dikkat edilir.

e) Uygulanacak programların süreleri, çocuk/öğrencilerin bireysel potansiyeli doğrultusunda belirlenir.

f) Uygulanacak eğitim programlarının her aşamasında değerler eğitimine yer verilir (MEB, 2009).

Ford Otosan Beyazıt İlköğretim Okulunda eğitim durumları şu şekilde devam etmektedir:

Ford Otosan Beyazıt İlköğretim Okulunda Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının onayladığı bir üstün yetenekliler eğitimi programı uygulanmamaktadır. Ancak normal eğitime ek olarak şu şekilde bir eğitim uygulandığı (Davaslıgil ve Zeana, 2004) tarafından ifade edilmiştir :

“Aritmetik ve fen bilgisi dersleri gibi öğrenme hızının öne çıktığı derslerde, üstün zekalı ve yetenekli öğrencilerin kendi hızlarına göre ilerlemelerine, potansiyelleri oranında daha kapsamlı ve derinleştirilmiş bir program izlemelerine fırsat yaratmak için, günün bir bölümünde normal yaşlılarından ayrı bir sınıfta destek eğitimi almalarına imkan tanınmaktadır. Geçmiş yıllarda 1. ve 2. sınıflarda matematik dersinde farklı düzeyde 3 grup oluşturulmuş ve matematik dersi saatlerinde her öğrenci dahil olduğu grupta birlikte bu dersi ayrı bir sınıfta işlemiştir. Hem normal hem de üstün zeka sınırları içinde olan öğrencilerin başarılarında ilerleme veya gerileme olması halinde gruplar arasında geçişlere izin verilmektedir. Sadece birinci sınıfın güz yarıyılında daha önceden okumaya öğrenmiş olan üstün gruptaki öğrenciler Türkçe derslerinde de arasında ayrılmaktadır. İkinci dönemde sınıfın tamamı okumayı öğrenince, her dersin de birlikte okutulması söz konusudur. Ayrıca ikinci yarıyıldan itibaren her iki gruptaki birinci sınıf öğrencileri resim, müzik vb. gibi alanlarda taramaya tabi tutularak, yetenekli olanlara, klüp faaliyeti şeklinde daha ileri düzeyde eğitim verilmesi ve müzikte çok üstün başarı gösterenler için, ek konservatuar eğitimi imkanlarının yaratılması planlanmaktadır “(Davaslıgil ve Zeana, 2004 :97-98)

4.6.4. Ölçme ve Değerlendirme

“Bir eğitim programının başarılı olabilmesi için tüm öğrencilerin programda amaçlanan hedeflere ulaşmış olması gerekir, ancak bu her zaman gerçekleşmeyebilir. Bu nedenle, programın uygulanması sonucunda, yetersiz kalan ya da ters işleyen öğelerin olup olmadığı; varsa aksaklıkların programın hangi öğelerinden kaynaklandığını belirlemek amacıyla programın değerlendirilmesi gerekmektedir “(Demirel, 2006:117). Araştırmada incelenen eğitim kurumlarında MEB’in sınıf geçme yönetmeliği geçerli olmakla beraber bu

okullarda öğrenci değerlendirmede birtakım farklı yöntemlerinde kullanıldığı görülmüştür. Araştırmada incelen okulların ölçme değerlendirme esasları şu şekildedir.

1960'lı yıllarda Ankara Rehberlik Araştırma Merkezi'nin önderliğinde Ergenekon İlköğretim Okulu başta olmak üzere yapılan çalışmalarda uygulanan programın değerlendirme yöntemi şu şekildedir.

1960 da yayınlanan üstün yetenekli çocuklara mahsus programda değerlendirme konusunda dört yön dile getirilmektedir. Bunlar

1. Bedeni Gelişim
2. Zihni Gelişim
3. Sosyal ve Duygusal Gelişim
4. Akademik Gelişim

A. “Bedeni Gelişim :

Çocuğun içinde yaşadığı çevreye intibak edebilmesi için bazı kudretlere sahip olması gerekir. Bu kudretlerden birisi fiziki gücü ve sağlığıdır. Çocukların sağlığının daima gözöünde bulundurulması ve aşağıdaki belirtilen durumların eğitim ve öğretimi devaminca, sürekli olarak takibi, sağlık gelişmelerinin müşahade kayıtlarının tutulup kıymetlendirilmesi, icabı halde gereken tedbirlerin alınması gerekir. Eğitim ve öğretim süresince nazarı dikkate alınacak ve değerlendirilecek bedeni özellikler: boy, ağırlık, işitme, görme, genel sağlık, kan grubudur.

Öğrencilerin sağlık durumları, yılda en az biri ders yılı başında biri de sonunda olmak üzere, iki defa genel doktor kontrolünden geçirilmesi gerekir. Bu kontroller Rehberlik Merkezince ve varsa okulun kendi doktorları vasıtasıyla istenilen şekilde yapılır.

Öğrencilerin görme ve işitme güç yapılarının tesbiti, Rehberlik ve Araştırma Merkezince yapılır.

Zihni Gelişim:

Her çocuk kendileri için hazırlanan program taslağındaki mevcut bilgileri, zihni kapasitesi nisbetinde kavrar. Bunun için bu sınıflarda bulunan öğrencilerin kapasite, alaka ve diğer hünerlerinin öğretmen tarafından bilinmesinde fayda vardır. Öğretmen çocuklara Rehberlik Merkezince verilen raporu ve bilgiyi şu grupta ve şu yollarda değerlendirir :

- 4.6.4.1.1.1. Genel zeka
- 4.6.4.1.1.1.2. Dikkat, ilgi, kavrayış sürati, ayırt etme, mukayese ve bellek seviyeleri.
- 4.6.4.1.1.1.3. Lisan gelişimi
- 4.6.4.1.1.1.4. Özel kabiliyetleri

Yukarıdaki durumlar;

- a) *Bu alan için hazırlanan özel testler ve araçlarla*
- b) *Sürekli gözlemlerle*
- c) *Çeşitli oyuncaklar, resimler, geometrik şekiller ve cisimlerle yapılan çalışmalar sırasında tespit edilir.*

B. Sosyal Gelişim :

Üstün zekalı çocuklarda, normal zekaya sahip olan çocuklar gibi, aile fertleri, yun ve okul arkadaşları, öğretmenleri ve diğer yetişkinlerle, normal münasebet kurmak, oynamak, işbirliği yapmak, grup halinde çalışmak hususunda yetersiz durumları olabilir. Bu durumların giderilmesi için okul ve sınıf faaliyetleri sırasında sosyal özellikleri aşağıdaki tekniklerle tesbit edilebilir :

- a) *Sosyal olgunluk testi ile*
- b) *Sosyometrik teknik ile*
- c) *Öğretmenin devamlı müşahadesi ile*

Bunlar genellikle şu hususları kapsar:Arkadaş edinme, geçimlilik, kuralara uyma, mülkiyet kavramı, emniyet, itimat, sevgi, saygı ve yardımlaşma.

C. Akademik Gelişim :

Öğrencilere müfredatta mevcut konu, bilgi, beceri ve alışkanlıkların ne nisbette kazandırıldığı ve bu bilgilerin günlük hayatta ne derece işlerine yaradığı ve öğrendiklerini ne kadar zaman muhafaza edebildikleri hususu aşağıda adı geçen teknik ve yollarla tespit edilip bir değerlendirilmeye gidilmesinde fayda vardır.

Her öğretim yılı başında mümkün olan dersleri çocuklarda ne seviyede olduğunu ve sene sonunda hangi seviyeye ulaştıkları:

1. *Standartlaştırılmış bilgi testleriyle*
2. *Sınıf öğretmenlerinin yapacağı başarı testleriyle*
3. *Öğretmenin tutacağı gözlem kayıtlarıyla*
4. *Çocukların sınıf içinde yaptıkları resim, yazı, iş ve diğer grup çalışmalarını incelemek suretiyle tespit edilir.*

bu yardım sağlanabilir.

Yukarıda dört madde içinde bahsedilen kavramlar, Rehberlik ve Araştırma Merkezlerince düzenlenen “Öğrenci tanıma fişi” veya “Toplu Kayıt” dosyalarına öğretmen tarafından sürekli olarak kaydedilir, saklanırsa öğrencilerin her türlü gelişmelerini açıkça görmek ve ona göre eğitim ve öğretimlerine faydalı bir şekilde yön vermek mümkün olur” (MEB, 1991: 133-135).

Fen Liseleri

Fen Liselerinde öğrenci başarısının değerlendirilmesi 25664 no'lu Milli Eğitim Bakanlığı Orta Öğretim Kurumları Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliği hükümlerine göre yapılır.

Bunların dışında her öğrencinin öğrenimi süresince bireysel veya grup halinde matematik ve fen bilimleri grubu derslerinin en az birinden proje çalışmasına katılması zorunludur. Projeler puanla değerlendirilir ve teslim edildiği dönemin notuna doğrudan etki ettirilir.

Yurt içi ve yurt dışı proje çalışmalarına ya da yarışmalara katılması okul yönetimince uygun bulunan öğrenciler, öğretmenin sorumluluğunda bu çalışmalara katılır ve bu sürelerde izinli sayılırlar.

Seminer çalışmaları, öğrencilerin ilgi, istek ve yeteneklerine göre bireysel ya da grup halinde öğretmen gözetiminde serbetçe yaptıkları çalışmalardır. Bu çalışmalar okulun haftalık ders çizelgesinde gösterilir. Bu saatlerde, özellikle son sınıflar için; Bilim danışma grubu ve okulun öğretmen kadrosundan sağlanacak konuşmacılar aracılığıyla okulun amaçlarına uygun konferanslarda düzenlenebilir. Okul yönetimi haftalık seminer saatlerinde öğretmen durumlarına göre değişiklik yapılabilir. Seminer ve proje çalışmalarında öğrencilerin laboratuvar, kitaplık, spor salonu ve konferans salonu gibi olanaklardan en verimli şekilde yararlanmaları için okul yönetimi gerekli önlemi alır (MEB, 1999)

Bilim ve Sanat Merkezleri

Bilim ve Sanat Merkezleri örgün öğretim kurumları değildir. O nedenle değerlendirme süreci daha çok süreç ve ürün olarak yapılmaktadır.

Merkezdeki etkinliklerin temelinde proje üretme ve geliştirme çalışmaları yatmaktadır. Proje hazırlama ve geliştirme konularında bilgi ve beceri kazandırmak üzere kurumdaki lider öğretmenler aracılığıyla gerekli ön öğrenmeler sağlanarak Proje Yönergeleri hazırlanıp örnekler sunulur.

Lider öğretmenler, öğrencilerin önerilerini de göz önüne alarak proje konularını belirlerler.

Öğrenciler ilgi, yetenek ve tercihlerine göre 3-5 kişiden oluşan proje gruplarına ayrılır ve kendi seçtikleri proje üzerinde çalışırlar. Gerekliğinde bireysel proje üretme çalışmaları da yapabilirler. Projelerin gerçek yaşamla ilgili, sorun çözmeye ya da herhangi bir gereksinimi karşılamaya yönelik olması esastır (MEB, 2009).

Proje konularının belirlenmesi, seçilmesi ve sonuçlarının değerlendirilip geliştirilmesinde çevredeki iş yerleri, üniversiteler, kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılır. Projeler zaman zaman ilgili iş yerlerinde geliştirilebileceği gibi gerektiğinde uygulayıcı kişilerden uzman desteği de sağlanır. Projelerin konusu ve seçiminde sınırlama gözetilmez. Her türlü üretim, hizmet, bilimsel çalışma ve sanat etkinlikleri projelendirilebilir. Projeler disiplinler arası çalışma ve farklı becerilerin sentezini gerçekleştirmeye yönelik hazırlanır (Dönmez, 2004).

Ford Otosan Beyazıt İlköğretim Okulu

Ford Otosan Beyazıt İlköğretim okulunun TTKB tarafından onaylanmış bir üstün yetenekliler eğitimi programı olmadığı için öğrenci değerlendirilmesi İlköğretim Kurumları Sınıf Geçme ve Sınav yönetmeliğine göre yapılmaktadır.

Araştırmada gerek Ankara'da yapılan ilköğretim okullarına dönük üstün yetenekliler eğitimi çalışmalarında gerekse Ankara Fen Lisesi'ne yönelik çok kapsamlı bir eğitim programının hazırlandığı görülmüştür. Bilsemelerde ise projeye dayalı bir programın uygulandığı gözlenmiştir. Üstün yetenekliler eğitimi veren okullarda normal resmi okul müfredatı yanında zenginleştirilmiş ve farklılaştırılmış bir eğitim programının da uygulandığı görülmüştür.

V. BÖLÜM

5.1. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırmada Türkiye Cumhuriyeti'nde 1960-2009 yılları arasında üstün yetenekliler eğitimi alanında eğitim veren resmi ilköğretim ve ortaöğretim kurumları olan 1960'lı yıllarda Ankara Rehberlik Araştırma Merkezi'nin önderliğinde Ergenekon İlköğretim Okulu başta olmak üzere yapılan çalışmalar, Fen Liseleri, Bilim ve Sanat Merkezleri ve Ford Otosan Beyazıt İlköğretim Okulu olmak üzere dört tür okul incelenmiştir. Araştırmaya ait alt problemler Türkiye'de üstün yetenekliler eğitimi alanında 1960-2009 yılları arasında eğitim veren resmi ilköğretim ve ortaöğretim okullarının kuruluş amaçlarını, hangi yöntemlerle öğrenci seçtiklerini, ne tür bir seçme yöntemiyle öğretmenlerin bu okullarda görevlendirildiğini, bu okulların ne tür bir yasal dayanağa göre faaliyet gösterdiğini, belirtilen tarihlerde üstün yetenekli öğrencilere hangi yöntemlerle ekonomik destek sağlandığı ve bu okulların uyguladıkları eğitim programları incelenmiştir. Araştırmada şu sonuçlara varılmıştır.

Araştırmada bu okulların kendi kuruluş amaçları paralelinde eğitim verdiği gözlenmiştir. Bu alt problemde araştırmanın birinci problemi olan "Üstün yetenekli öğrencilere eğitim veren kurumların kuruluş amacı nedir?" sorusu ile ilgili bulgular şu şekildedir.

1960'lı yıllarda Ankara Rehberlik Araştırma Merkezi'nin önderliğinde Ergenekon İlköğretim Okulu başta olmak üzere yapılan çalışmaların amacı belirlenen okullarda üstün yetenekli olduğu belirlenmiş Z.B si 120 ve üstü olan 2,3,4 ve 5 sınıf öğrencilerine dönük zenginleştirilmiş bir eğitim vermektir (MEB,1991:4).

1964 yılında Ankara'da kurulan Fen Lisesinin kuruluş amacı matematik ve fen bilimleri dallarında üstün özel yetenekleri bulunan gençlerimizi yetiştirmektir (Enç,1979).

Bilim ve Sanat Merkezlerinin kuruluş amacı, okul öncesi, ilköğretim ve orta öğretim kurumlarına devam eden üstün ve özel yetenekli öğrencilerin örgün eğitim kurumlarındaki eğitimlerini aksatmayacak şekilde bireysel yeteneklerinin farkında olmalarını ve kapasitelerini geliştirerek en üst düzeyde kullanmalarını sağlamak amacıyla kurulan özel eğitim kurumlarıdır (MEB,2009).

Araştırmada 1960'lı yıllarda Ankara Rehberlik Araştırma Merkezi'nin önderliğinde Ergenekon İlköğretim Okulu başta olmak üzere yapılan çalışmaların amacı belirlenen okullarda üstün yetenekli olduğu belirlenmiş Z.B si 120 ve üstü olan 2,3,4 ve 5 sınıf öğrencilerine dönük zenginleştirilmiş bir eğitim vermiştir (MEB,1991). Bu öğrenci seçimine (Enç, 1979) eleştiri getirmektedir. Şöyle ki (Enç,1979) bu konuda şöyle söylemektedir

"Öğrencilerden Z.B leri "110" olan üç kişi alalım. Bunlardan birincisi bu sonucu öncelikle "sözlü yetenekleri" ölçen sorularda sağladığı başarı ile elde etmiş olabilir. İkincisi

bu yeteneklerde daha düşük başarı sağlayabilmiş olmasına rağmen “uzay ilişkileri,görsel bellek,resimlerdeki saçmalıkları bulmak” gibi testlerde yüksek puan almış olabilir. Üçüncününse üstünlük gösterdiği yetenekler “sayı kavramları ve sayısal ilişkiler“ yönünde olması mümkündür. Bu üç öğrencinin yetenekleri açısından türdeş sayılarak bütün ilkokul öğrenim dallarında yaklaşık başarı sağlaması beklenemez. Bu yüzden öğrencileri Z.B düzeylerine göre türdeş yetenek kümelerine ayırmak doğru sayılmayabilir. Ancak bu öğrencilerin anlksal profillerini güvenilir biçimde sağlayabilmek olanağı varsa,onları sınıflarında öğrenimin çeşidine göre değişebilen “özel yetenek kümelerine” ayırarak yetiştirmek daha doğru olur”(Enç,1979:245-246). Şeklinde bir tespitite bulunarak sadece Z.B durumuna göre bir seçim yapmanın isabetli sonuçlar vermeyebileceğini dile getirmiştir.

Fen liseleri 1964 yılında eğitime başlamıştır. Bu okullara öğrenci seçimi 1970 yılına kadar tek aşamalı bir sınav ile yapılırken 1970 yılından sonra iki aşamalı bir sınav sistemi uygulanmaya başlanmıştır. İki aşamalı sınav sistemi ile öğrenciler daha iyi bir eleme sisteminden geçirilmiştir. Böylece en başarılı öğrencilerin fen liselerine kabul edildiği görülmüştür. 1971 sonrası Fen Lisesi sınavına girişe ön koşullar konmuştur. Bu yöntem en başarılı öğrencilerin sınava girmesini amaçlamaktadır. Böylelikle öğrenci seçimi üç aşamalı bir yöntemle sağlanmış ve en başarılı öğrenciler bu okullara seçmiştir. Günümüzde ilköğretim 6, 7 ve 8. sınıflarda yapılan SBS(Seviye Belirleme Sınavı) sınavların ortalaması ile Fen liselerine öğrenci seçildiği görülmüştür. Ancak günümüzde Fen liselerinin sayısının arttırılması ve her ile bir fen lisesi yapma projesi artan genç nüfusun ihtiyaçlarını karşılamak amaçlı olarak yapılırsa da öğrenci eleme konusunda sorunlar oluşturmaktadır. Geçmişte amaçlanan Fen Liselerine en iyi öğrencilerin seçimi bu uygulamayla zorlaşmaktadır. Okul sayısı arttırılırken kaliteden ödün vermemek gerekir.

Bilim ve Sanat Merkezlerinin öğrenci seçimi şu şekilde yapılmaktadır Bilim ve Sanat Merkezlerine öğrenciler örgün eğitim kurumlarındaki öğretmenlerinin Bakanlıkça hazırlanan gözlem formatı kriterlerine göre aday gösterilirler,Aday gösterilen öğrenciler Milli Eğitim Bakanlığınca hazırlanan grup değerlendirmesi testine alınırlar. Test sonucunda yeterli performansı gösteren öğrenciler bireysel incelemeye alınırlar.Bireysel incelemeyi Milli Eğitim Bakanlığı uzmanları yapar. Konunun uzmanlarınca üstün yetenekli olduğu tespit edilen öğrenciler Bilim ve Sanat Merkezlerinde eğitime alınırlar (MEB,2009). Ancak bu okullarda Sanat yeteneğini ölçen bir seçim yöntemi uygulanmadığı görülmüştür. Bunun özellikle üzerinde durulması gereken bir konu olduğu görülmüştür. Yapılan bu testler sonucu öğrencilerin Sanat yeterlilikleri ölçülemeyeceğine göre sanat alanında bir seçim sistemi bu okulların ihtiyaç duyduğu bir konudur.

Ford Otosan Beyazıt İlköğretim Okuluna öğrenci seçiminde her yıl projeye dahil edilen öğrenciler Rehberlik Araştırma Merkezlerince yapılan zeka testi sonucunda,üstün zekalı oldukları belirlenen ve proje ile ilgili Yürütme Kurulu'nun Bilim Komisyonu tarafından onaylanan, İstanbul'un çeşitli ilçelerinden gelen birinci sınıf çocukları okula kayıt edildiği görülmüştür.

Araştırmada ülkemizde üstün yetenekliler eğitimi veren resmi İlköğretim ve orta öğretim okullarının eğitim öğretime devam ederken dayandığı yasalar şu şekildedir:

Anayasa,1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu 2,6 ve 8. maddeler,2916 sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu, İlköğretim Kurumları Yönetmeliği Madde 117/d bendi, İlköğretimde Yönelme Yönergesi, 573 sayılı Kanun Hükmünde Kararname 2. ve 4. maddeler, Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesidir. Burada üzerinde durulması gereken bir nokta Türkiye’de üstün yetenekli çocukların eğitimi konusunda yürütülen çalışmaların uzun soluklu olamamasının birtakım nedenleri olduğu düşünülmektedir. Bunlardan birincisi ülkemizde tasarlanan üstün yeteneklilerin eğitimi konulu çalışmaların çok azının Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca onaylanması temellidir. İkinci bir konu ise Milli Eğitim Bakanlığı’nda üstün yetenekliler eğitimine ilgi duyan bir yönetici göreve başladığında bu konu ilerleyebilmektedir(Enç,1979) Üstün yetenekli bireylerin kendi öğrenme hızlarında ilerleyebilmesi için birtakım yasal değişikliklerin de yapılması uygun olacaktır. Bu kapsamda öğrencilerin öğrenme hızlarına göre üst sınıflardan ders alabilmeleri yanında özellikle Batı’da çokça uygulanan bir yöntem olan ortaöğretimde eğitim alan üstün yetenekli öğrencilerin yüksek öğretim kurumlarından ders alabilmelerine olanak tanınması hakkı sağlanmalıdır(Davaslıgil ve diğerleri, 2004).Davaslıgil ve diğerlerinin yaptığı çalışma ile araştırmanın paralellik gösterdiği görülmüştür. Üstün yetenekli öğrenciler kendi yaş gruplarının ötesinde bir öğrenme ilgisine sahiptirler.Yasalarda yapılacak bu değişikliklerle üstün yetenekli öğrencilerin üst öğrenim basamaklarından yararlanabilme şansı elde edebileceği ve kendi öğrenme hızlarında ilerleyebileceği düşünülebilir.

Üstün yetenekli öğrencilerin ekonomik olarak desteklenmesi konusunda Cumhuriyetin başından beri sürdürülen Devlet Parasız Yatılılık ve Bursları ile ortaokul ve lise düzeyinde eğitim gören öğrencilere yardımlar sağlanmıştır. Günümüzde ilköğretim ve ortaöğretim çağındaki öğrencilere burslar verildiği görülmüştür. Tübitak’ın geçmişte başlayıp günümüzde de devam eden burs ve destekleriyle üstün yetenekli öğrencilere katkılar sağladığı gözlenmiştir. Bunlar ilköğretim okulları arası matematik yarışması, liseler arası matematik, fizik, kimya, biyoloji,bilgisayar yarışmaları ile ortaöğretim öğrencileri arasında proje yarışmalarıdır.Tübitak bu alanda sağladığı destekler ile yetenekli öğrencileri destekleyerek araştırmaya yönlendirmeye çalışmakta ve geleceğin bilim insanlarının yetiştirilmesine katkı sağlamakta olduğu araştırma sonucunda görülmüştür.

Cumhuriyet Döneminde üstün yeteneklilere dönük 6660 Sayılı Müzik ve Plastik Sanatlarda Olağanüstü Yetenek Gösteren Çocuklar Hakkında Kanun ile İdil Biret ve Suna Kan başta olmak üzere günümüze kadar 22 kişinin devlet hesabına eğitim almış olduğu görülmüştür.

1929 yılında yürürlüğe giren 1416 Sayılı “Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Kanun” kapsamında ortaöğretim ve yüksek öğretimde öğrenim gören öğrencilerinin kamu iktisadi kuruluşları adına dış ülkelerde ileri öğrenim görmeleri

sağlandığı gözlenmiştir. Ancak burada verimlilik sorunu üzerinde durulması gereken bir konudur. Yurt dışına gönderilen bu öğrencilerin gönderiliş amaçlarını ne oranda gerçekleştirdikleri konusunda (Enç, 1979) bu öğrencilerin 15 yıl süreyle eğitimlerinin karşılığı olarak beş milyon Türk lirasının harcandığını belirtilerek Yurtdışına eğitim için gönderilen 17 öğrenciden sadece ikisinin uluslar arası alanda görücüye çıkabilmesini eleştirmektedir(Enç, 1979).

Cumhuriyetin başından günümüze kadar Üstün yeteneklilerin ekonomik olarak desteklendiği araştırma sonucunda görülmüştür.

Araştırmada 1960- 2009 yılları arasında üstün yetenekliler eğitimi veren okullardan Fen Liseleri ile BİLSEM’lerde öğretmen seçiminde çeşitli kriterler uygulanmıştır. Ancak üstün yetenekliler eğitimi veren diğer okullarda öğretmen seçimi için bir kriter uygulanmadığı görülmüştür. Fen lisesi ve BİLSEM’lere seçilecek öğretmenlerin son üç yıla ait sicil notlarının iyi olması yanında devlet okullarında en az üç yıl öğretmenlik yapmış olmak gibi önkoşullar aranmaktadır. Bu önkoşullara ilaveten Lisan üstü eğitim yapmış olan öğretmenler bu okullara seçimde avantaj kazanmaktadır. Yurt içi ve yurt dışında düzenlenen kongrelerde bildiri sunmuş olmak seçim için önemli bir avantaj niteliği taşımaktadır. Özellikle Proje temelli çalışmalara katılmış olmak bu okullara öğretmen olarak seçilmeyi kolaylaştırıcı bir etken olma özelliği göstermiştir. Yabancı dil bilgisinin seçilmede avantaj sağlayan bir başka etken olduğu görülmüştür. Mesleki alanda ilerlemiş eserler ve makaleler yayınlamış öğretmenlere seçim konusunda öncelik verildiği gözlenmiştir. Bunlara ek olarak Üstün yetenekliler eğitimi veren bu okullara öğretmen olarak atanabilmek için bu okullara öğretmen alımı sınavlarında da başarılı olmuş olmak gerektiği gözlenmiştir. (Çepni ve Gökdere, 2002) yapmış oldukları “Üstün Yetenekli Çocuklara Verilen Değerler Eğitiminde Öğretmen Rolü” konulu çalışmada üstün yeteneklere eğitim veren öğretmenlerin belirli bir konuda grup dinamiği becerilerine sahip olmaları, ileri düzeyde teknik stratejiler kullanmaları, araştırma eğiliminde olmaları ve bilgisayar teknolojilerine ilişkin bilgilere sahip olmaları gerekmektedir.” sonucuna varmışlardır. Bu araştırmanın sonuçları araştırmamızın beşinci alt problemin bulgularını desteklemektedir.

Üstün yetenekliler eğitimiyle ilgili olarak uygulanan programların hedefi öğrencilerin yaratıcılığını, sorunlara farklı yaklaşım ve çözüm bulma becerilerini geliştirerek öğrenim gördükleri okulların kuruluş amacına uygun olarak derinlemesine veya kapsamı genişletilerek ileri düzeyde bilgi, beceri ve davranış kazandırma amacıyla kurulmuşlardır. Özel olarak Fen Liselerinin fen ve matematik alanında üstün yetenekli öğrencileri gerekli eğitiminden geçirerek geleceğin bilim insanlarını yetiştirmek gibi bir hedefi de bulunmaktadır. Bu nedenle eğitim programında bu sonuca ulaşmak için gerekli hedefler belirlenmiştir.

Üstün yetenekliler eğitimi veren kurumlarda mevcut programlara ek olarak program zenginleştirme çalışmaları yapıldığı görülmüştür. Bu çalışma üstün yetenekliler eğitimi ile ilgili duyulan bir ihtiyaçtan kaynaklanmaktadır. Araştırma sonucunda ulaşılan sonuç (MEB,1991)’in Üstün Yetenekli Çocuklar ve Eğitimleri Ön Raporu” isimli çalışmada dile getirilen “*Paket programın esası uyarınca üstün yetenekli öğrencilerin ilgi ve yetenek alanlarına göre hazırlanmalı, her ilgi alanında hazırlanan program ilerledikçe derinleşen*

bir yapıya sahip olmalı, bireyin beceri ve yetenek alanındaki ilerleme hızına göre program işlenişine hız verilerek, detaylarına doğru gidilmelidir”(MEB, 1991:9) sonucuyla paralellik göstermektedir.

1960’lı yıllarda Ankara Rehberlik Araştırma Merkezi’nin önderliğinde Ergenekon İlköğretim Okulu başta olmak üzere yapılan çalışmalarda uygulanan programın içeriği Bakanlığın ilkokullar için öngördüğü programa ek olarak yapılan zenginleştirme çalışmalarını içerdiği görülmüştür.

Fen Liselerinde uygulanan Programın içeriği normal lise müfredatına ek olarak fen ve matematik ağırlıklı bir zenginleştirme programını kapsadığı görülmüştür. Fen Liselerinde Matematik ve Fen derslerinde normal lise müfredatının Lise 2. sınıfta tamamlanarak Lise 3. sınıfta ileri fen ve matematik derslerinin okutulması yoluyla program içeriğinin zenginleştirildiği görülmüştür.

Bilsemler örgün eğitim kurumları değildir. Uygulanan programın içeriği örgün eğitim programına paralel değildir. Proje temelli bir çalışma sistemi olan Bilsemelerde yaratıcılığı ve düşünme becerilerini geliştirici bir programın uygulanmakta olduğu görülmüştür.

Ford Otosan Beyazıt İlköğretim Okulunun TTKB tarafından onaylanmış bir üstün yetenekliler eğitimi programı bulunmamaktadır. Okulda ilköğretim okullarında uygulanan program geçerlidir. Okul içi zamanlarda birtakım özel uygulamalar yapıldığı görülmüştür.

Üstün yetenekliler eğitimi veren kurumların özellikle proje temelli eğitim verdiği görülmektedir. Bunda proje temelli eğitimin yaparak yaşayarak öğrenmeye imkan vermesi, öğrenmeye, üretmeye, sorun çözmeye, yaratıcı düşünmeye ve buluş yapmaya yardımcı olan bir yöntem olması başlıca etkenlerdir. Bu konuda (Akarsu,2004:19-20) Üstün yetenekliler eğitimden bahsederken tamamlayıcı,zenginleştirici, çeşitlendirici, yaratıcılığı özendiren ve sınırları tarif edilmemiş, ucu açık, esnek, bireyselleştirilmiş, günlük ve gerçek yaşamla ilişkilendirilmiş eğitimidir şeklinde bir tanım yapmaktadır.Araştırma sonucunda üstün yetenekliler eğitimi veren kurumların eğitim durumlarında özellikle proje temelli eğitime önem vermeleri (Akarsu,2004) tanımıyla paralellik göstermektedir.

1960’lı yıllarda Ankara Rehberlik Araştırma Merkezi’nin önderliğinde Ergenekon İlköğretim Okulu başta olmak üzere yapılan çalışmalarda uygulanan programın sonuçlarının değerlendirilmesi beklenilmeden konuyla ilgili olan icra dairesi tarafından 1966 yılında sonuçlandırılmıştır. Bu uygulamanın Başka illere de yayılması konundaki düşüncede sonuçsuz kalmıştır(Enç, 1979:245).

Fen Liselerinde öğrenci başarısının değerlendirilmesi 25644 sayılı ve 08.12.2004 tarihli Milli Eğitim Bakanlığı Orta Öğretim Kurumları Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliği hükümlerine göre yapıldığı

Bunların dışında her öğrencinin öğrenimi süresince bireysel veya grup halinde matematik ve fen bilimleri grubu derslerinin en az birinden proje çalışmasına katılması zorunlu olduğu araştırma sonucunda görülmüştür.

Bilim ve Sanat Merkezlerinde öğrenci değerlendirilmesinin ürün değerlendirilmesi şeklinde olduğu görülmüştür. Öğrencilerin ürettikleri çalışmalar ve katıldıkları projelerde gösterdikleri performansın değerlendirmeyi etkilediği görülmüştür.

Ford Otosan Beyazıt İlköğretim Okulunda normal ilköğretim müfredatı uygulandığı için öğrenci değerlendirmesinin Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliği hükümlerine göre yapıldığı görülmüştür.

VI. BÖLÜM

ÖNERİLER

Türkiye Cumhuriyeti'nde 1960-2009 yılları arasında üstün yetenekliler eğitimi konusunda faaliyet gösteren resmi ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarına ait üstün yetenekliler eğitimi tarihi sürecinin incelendiği araştırmanın sonuçlarına göre aşağıdaki öneriler sunulabilir

1. Türkiye'de değişik zaman aralıklarında ve farklı öğrenim aşamaları için bu araştırma tekrar yapılabilir.
2. Bilim ve Sanat Merkezlerinin Görsel Sanatlar veya Müzik alanına öğrenci seçilirken öğrencilerin bu alanda yeteneklerini ölçen bir test kullanılabilir.
3. Ford Otosan Beyazıt İlköğretim Okulu konusunda İstanbul Üniversitesi ile İstanbul il Milli Eğitim Müdürlüğü arasında düzenlenen sözlü protokol yazılı hale getirilebilir.
4. Ortaöğretim kurumlarında eğitim alan öğrencilerin yüksek öğretim kurumlarından ders alabilmelerine olanak sağlayan bir düzenlemeye gidilebilir.
5. Bu çalışma 1960- 2009 yılları arasında Türkiye'de resmi ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında üstün yetenekliler eğitimi veren kurumları incelemiştir. Üstün yetenekliler eğitimi konusunda farklı eğitim kurumları için yeni bir program hazırlanabilir.
6. Türkiye'de değişik zaman aralıklarında özel okullarda uygulanan üstün yetenekliler eğitimi konulu çalışmaları inceleyen bir araştırma yapılabilir.
7. Batı ülkelerinde üstün yetenekliler eğitimi veren eğitim kurumlarına öğretmen seçeken uygulanan seçim yöntemleri ile ülkemizde uygulanan yöntemleri karşılaştıran bir araştırma yapılabilir.
8. Ülkemizde üstün yetenekliler eğitimi veren kurumların uyguladıkları eğitim programları ile Batı ülkelerinde üstün yetenekliler eğitimi veren kurumların programlarını karşılaştıran bir araştırma yapılabilir.
9. Ülkemizde üstün yetenekliler eğitimi veren kurumların öğrenci seçme yöntemleri ile Batı ülkelerinde üstün yetenekliler eğitimi veren kurumların öğrenci seçim yöntemlerini karşılaştıran bir araştırma yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akarsu,F.**Üstün Yetenekli Çocuklar,Aileleri ve Sorunları**.Ankara : Eduser Yayınları,2001
- Akarsu,F.”Enderun:Üstün Yetenekliler İçin Saray Okulu”, **I.Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Seçilmiş Makaleler Kitabı**,İstanbul,2004,ss:97
- Akarsu,F.”İstanbul Bilim ve Sanat Merkezi(Bilsem) için Bir Öğrenme Modeli”, **I.Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Seçilmiş Makaleler Kitabı**,İstanbul,2004,ss:19-20
- Akarsu,F.ve Şirin.M ”Türkiye İçin Model Önerisi”, **I.Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Politika ve Strateji Belirleme Raporu**,İstanbul,2004,ss:366
- Akkanat,H.”Üstün veya Özel Yetenekliler”, **I.Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Seçilmiş Makaleler Kitabı**,İstanbul,2004,ss:169
- Akkutay,Ü.**Enderun Mektebi**.Ankara :Gazi Üniversiresi Basımevi,1984
- Akyüz,Y.**Türk Eğitim Tarihi**.İstanbul : İstanbul Kültür Koleji Yayınları,1993
- Ataman,A. **Özel Eğitime Giriş**.Ankara:Gündüz Eğitim ve Yayıncılık,2005
- Ataman,A.”Üstün Zekalı ve Üstün Özel Yetenekli Çocuklar”, **I. Ulusal Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi**, 23-25 Eylül 2004.
- Ataman,A.”Üstün Zekalı Öğrencilerin Eğitsel Sorunları”.Yayımlanmamış Doktora Tezi,**Ankara Üniversitesi**,1976
- Ataman,A.”Ankara İli Resmi Şehir İlkokullarındaki Üstün Yetenekli Çocukların Fiziksel Gelişim Özelliklerinin Değerlendirilmesi,**Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları**,1984
- Ataman,A.**Üstün Zekalı ve Üstün Özel Yetenekli Çocuklar**,İstanbul: Eğitimimize Bakışlar Kültür Koleji Eğitim Vakfı Yayınları,1996
- Ataman,A. Ve Tekbaş,D. “Kaynaştırma Ortamında Üstün Zekalı Çocuğa Uygulanan Zenginleştirme Programı Hakkında Örnek Olay İncelemesi ve Programın Etkililiğine İlişkin Bir Araştırma, **I.Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Bildiriler Kitabı**,İstanbul,2004,ss:200

Bak,Z. ve Gökdere,M.”Atom Modelleri ve Yapısı Konusunda Çoklu Zeka Kuramına Uygun Etkinlik Geliştirme Çalışması”, **I.Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Bildiriler Kitabı**,İstanbul,2004,ss:244

Bildiren ve diğerleri, “Üstün Yetenekli Çocukların Zeka Düzeylerinin Ailelerinin Bazı Değişkenlerine Göre İncelenmesi”, Üstün Yetenekli Çocuklar II. Ulusal Kongresi Özet Kitabı,**Anadolu Üniversitesi**,2009,ss:3

Bildiren,A. ve Erdik,E. “Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Tanılama Çalışması”, Üstün Yetenekli Çocuklar II. Ulusal Kongresi Özet Kitabı,**Anadolu Üniversitesi**,2009,ss:61

Bilgili,A.E.”Üstün Yetenekli Çocukların Eğitimi Sorunu”, **I.Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Seçilmiş Makaleler Kitabı**,İstanbul,2004,ss:256

Bilgili,A.E.”Üstün Yetenekli Çocukların Eğitimi ve Satranç”, **I.Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Bildiriler Kitabı**,İstanbul,2004,ss:59

Biol,Z. ve Yazıcı,H. “Fen ve Sosyal Bilimler Lisesi Öğrencilerinde Mükemmelliyeçilik, Benlik Saygısı ve Liderlik Özellikleri, Üstün Yetenekli Çocuklar II. Ulusal Kongresi Özet Kitabı,**Anadolu Üniversitesi**,2009,ss:103

Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi Bölümü Özdeğerlendirme Raporu 2002-2003 Eğitim Öğretim Yılı

Bülbül,M.”ÖSS Birinciliği ve Üstün Yeteneklilik”, Üstün Yetenekli Çocuklar II. Ulusal Kongresi Özet Kitabı,**Anadolu Üniversitesi**,2009,ss:75

Çağlar,D. “Üstün Yetenekli Öğrencilerin Özellikleri”, **I.Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Seçilmiş Makaleler Kitabı**,İstanbul,2004

Çağlar,D.”Üstün Zekalı Çocukların Eğitimi ve Öğretimi”, **I.Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Seçilmiş Makaleler Kitabı**,İstanbul,2004

Çağlar,D."Üstün Zekalı Çocukların Seçimi", **I.Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Seçilmiş Makaleler Kitabı**,İstanbul,2004

Çağlar,D."Üstün Zekalı Çocukların Eğitim Modelleri", **I.Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Bildiriler Kitabı**,İstanbul,2004

Çağlar,D."Üstün Zekalı Çocukların Seçimi", **I.Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Seçilmiş Makaleler Kitabı**,İstanbul,2004,ss:350

Çeken ve diğerleri "Elektroskop ile ilgili Basit Fen Aktivitelerinin Üstün Zekalı Öğrencilerin Başarı Düzeylerine Etkisi",Üstün Yetenekli Çocuklar II. Ulusal Kongresi Özet Kitabı,**Anadolu Üniversitesi**,2009,ss:63

Dağlıoğlu,E."Anaokuluna Devam Eden Beş-Altı Yaş Grubu Çocuklar Arasından Matematik Alanında Üstün Yetenekli Olanların Belirlenmesi",**Hacettepe Üniversitesi Ev Ekonomisi Yüksek Okulu Yayınları**,2002

Dağlıoğlu,E."İlkokul 2.-5. Sınıflara Devam Eden Çocuklar Arasından Üstün Yetenekli Olanların Belirlenmesi".Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi,**Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü**,1995

Davasligil,Ü ve diğerleri."Üstün Yetenekli Çocukların Eğitiminin Ülkemiz Açısından önemi ve İstihdamı",**Ulusal Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi** Durum Tespiti Ön Raporu,2004. ss:93-94

Davasligil,Ü."Üstün Zekalı Çocukların Eğitimi", **I.Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Bildiriler Kitabı**,İstanbul,2004

Davasligil,Ü."Üstün Çocuklar", **I.Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Seçilmiş Makaleler Kitabı**,İstanbul,2004,ss:218

Davasligil,Ü. ve Zeana. M."Üstün Zekalıların Eğitimi Projesi" I. Ulusal Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi,2004.

Davasligil,Ü."Erken Çocuklukta Üstün Zekalı Çocuklara Uygulanacak Farklılaşmış Eğitim Programı",İstanbul:Morpa Kültür Yayınları,2003

Demiral ve diğeri "Üstün Yetenekte Genel IQ Ne Kadar Yordayıcıdır? ", Üstün Yetenekli Çocuklar II. Ulusal Kongresi Özet Kitabı, **Anadolu Üniversitesi**, 2009, ss:80

Demirel, Ö. **Eğitimde Program Geliştirme**. Ankara: PegemA Yayıncılık, 2007

Dönmez, N.B. ve Kurt, Z. "Bebeklik ve Okul Öncesi Dönemde Üstün Yetenekli Çocukların ve Ailelerin Yönlendirilmesi, **I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Bildiriler Kitabı**, İstanbul, 2004, ss:399

Enç, M. **Üstün Beyin Gücü**. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, No:83, 1979

Ercan, Z. "Üstün Yetenekli Öğrencilerin Eğitimi İçin Temel Prensipler ve Kullanılan Teknikler", **I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Bildiriler Kitabı**, İstanbul, 2004, ss:158

Ersoy, Ö. Ve Avcı, N., **Özel Gereksinimi Olan Çocuklar ve Eğitimleri "Özel Eğitim"**, İstanbul : Ya-pa Yayın Pazarlama, 2001

European Council for High Ability, **www.ECHA.ws**, 2004

Gökdere, M. Ve Çepni, S. "Üstün Yetenekli Çocuklara Verilen Değerler Eğitiminde Öğretmenin Rolü", **I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Seçilmiş Makaleler Kitabı**, İstanbul, 2004, ss:380

Gökdere, M. "Bireysel Dosyalama Tekniği (Portfolio) ve Üstün Yetenekliler Eğitimi", **I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Bildiriler Kitabı**, İstanbul, 2004, ss:121

Güler, A. **Eğitimin Tarihi, Sosyal ve Felsefi Temelleri**. İstanbul: Punto Tasarım, 2008

Güzel, B. "Üstün Yeteneklilerin Belirlenmesinde Yardımcı Yeni Bir Yaklaşım: Dabrowski'nin Aşırı Duyarlılık Alanları, **I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Bildiriler Kitabı**, İstanbul, 2004, ss:349

"İlköğretim Kurumları Yönetmeliği". **Resmi Gazete**, 21303;7 Ağustos 1982

"İlköğretimde Yöneltilme Yönergesi". **MEB Mevzuat Bankası**, 2552, Eylül 2003.

Kanar ve diğerkleri, “Amasya BİLSEM Öğrencilerin Zihinsel Kapasitelerini Besleyen Faktörler”, Üstün Yetenekli Çocuklar II. Ulusal Kongresi Özet Kitabı,**Anadolu Üniversitesi**,2009,ss:5

Kanlı,E ve Emir,S.”Fen ve Teknoloji Öğretiminde Probleme Dayalı Öğrenmenin Üstün ve Normal Zihin Düzeyindeki Öğrencilerin Başarı Düzeylerine Etkisi,Üstün Yetenekli Çocuklar II. Ulusal Kongresi Özet Kitabı,**Anadolu Üniversitesi**,2009,ss:64

Kerem,E. ve Kınık,E.”Erken Çocukluk Eğitiminde Üstün Yetenekli Çocuklara “Kimlikli Bebekler” Çalışmasıyla Farklı Bir Bakış: Bir Uygulama Örneği :Deha Bebek, **I.Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Bildiriler Kitabı**,İstanbul,2004

Koçal,Z. “Matematikte Üstün Yetenek Özelliklerinin Rutin Olmayan Açık Uçlu Problem Durumlarına İrdelenmesi”, Üstün Yetenekli Çocuklar II. Ulusal Kongresi Özet Kitabı,**Anadolu Üniversitesi**,2009,ss:18

Kurnaz ve diğerkleri “Sınıf öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere İlişkin Görüş ve Uygulamaları”, Üstün Yetenekli Çocuklar II. Ulusal Kongresi Özet Kitabı,**Anadolu Üniversitesi**,2009,ss:77

Kurnaz ve diğerkleri ”Blim ve Sanat Merkezlerine Öğrenci Yönlendirme Sürecinde Gözlem Formunun Resim ve Müzikle ilgili Maddelerinden Yüksek Puan Alan Öğrencilerin TKT(7-11) ve WISC-R Uygulamalarındaki Durumlarının Değerlendirilmesi, Üstün Yetenekli Çocuklar II. Ulusal Kongresi Özet Kitabı,**Anadolu Üniversitesi**,2009,ss:95

Kurt,A. ve Taştan,A.”Üstün Yetenekli Öğrencilerde Okuma Hatası Kaynaklı Bilişsel Alan Olumsuzluklarının Giderilmesi”, Üstün Yetenekli Çocuklar II. Ulusal Kongresi Özet Kitabı,**Anadolu Üniversitesi**,2009,ss:72

MEB, Ortaöğretim Genel Müdürlüğü Ortaöğretim Kurumları, <http://ogm.meb.gov.tr/>,2009

MEB,Üstün Yetenekli Çocukların Eğitimi Raporu.Ankara:Milli Eğitim Bakanlığı,1991

MEB, Fen Liseleri Yönetmeliği,**Resmi Gazete**,23579,Ocak 1999

MEB, Orta Öğretim Kurumları Sınav Geçme ve Sınav Yönetmeliği,**Resmi Gazete**,25664, Aralık 2004

Metin,N. ve Dağlıoğlu,E.”Üstün Yetenekli Çocukların Eğitiminde Öğretmenin Rolü”,
I.Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Bildiriler Kitabı,İstanbul,2004,ss:185

“Milli Eğitim Temel Kanunu(1739 s.k)”**Resmi Gazete**,14574;24 Haziran 1973.

Özekin,M.”İlköğretim 2,3,4,5 ve 6. Sınıf Öğrencilerinin Eğitiminde Tasarımcı Düşünce Eğitim Modellerinin Değerlendirilmesi”, Üstün Yetenekli Çocuklar II. Ulusal Kongresi Özet Kitabı,**Anadolu Üniversitesi**,2009,ss:7

“Özel Eğitim Esaslarını Düzenleme Amaçlı Kanun Hükmünde Kararname(573 s.h.k)”**Resmi Gazete**,mükerrer 23011 ;6 Haziran 1997

Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu(2916 s.k)”**Resmi Gazete**,18192;15 Ekim 1983

Özsoy Y. ve diğerleri.**Üstün Yetenekli Çocuklar ve Eğitimleri Ön Raporu**.Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Dairesi Başkanlığı,1991

Platon.**Devlet**.(çev: Sabahattin Eyüboğlu).İstanbul:İş Bankası Yayınları, 2008

Serin ve diğerleri “Üstün Yetenekli Öğrencilerin Yaşadığı Çatışmalar ve Bu Çatışmaların Çözümüne İlişkin Düşünce,Gözlem ve Deneyimleri”, Üstün Yetenekli Çocuklar II. Ulusal Kongresi Özet Kitabı,**Anadolu Üniversitesi**,2009,ss:24

Tübitak Bursları, <http://www.tubitak.gov.tr/home.do?ot=1&sid=33>,2009

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası,1982.

Uzun,M.**Üstün Yetenekli Çocuklar El Kitabı**.İstanbul:Çocuk Vakfı Yayınları,2004

Yavuz,M. ve Tortop,H. “Üstün Yetenekli Öğrencilerin Proje Çalışmalarında Alan Gezisinin Öğrenci Tutumlarına ve Değerler Eğitimine Etkisi”,Üstün Yetenekli Çocuklar II. Ulusal Kongresi Özet Kitabı,**Anadolu Üniversitesi**,2009,ss:65

Yılmaz,N. ve Bozoğlu,G. “Bilim ve Sanat Merkezlerinde Eğitim Gören Üstün Yetenekli Eğitim Gören Üstün Yetenekli Çocukların Eğitim Programlarına Düzenli Devam Etmeme Nedenleri ”Amasya Örneği””,Üstün Yetenekli Çocuklar II. Ulusal Kongresi Özet Kitabı,**Anadolu Üniversitesi**,2009,ss:67

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı	:Rıdvan KARABULUT
Sürekli Adresi	:Tınaztepe Mah. Kümeevler 48/21 Melikgazi/Kayseri Topkapı Mah. Ethem Efendi Sok. No:2/3 Fatih/İstanbul
Doğum Yeri ve Yılı	:Pınarbaşı- 26.08.1980
Yabancı Dil	:İngilizce
İlköğretim	:Tahtaköprü Köyü İlköğretim Okulu,1991 İbrahim Yüzbaşıoğlu Orta Okulu,1994
Ortaöğretim	:Kayseri Sümer Lisesi,1998
Önlisans	:Erciyes Üniversitesi, Kayseri MYO Bilgisayar Programcılığı,2001
Lisans	:Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Sınıf Öğretmenliği,2007
Yüksek Lisans	:Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretimi
Anabilim Dalı	:Eğitim Bilimleri
Bilim Dalı	:Eğitim Programları ve Öğretimi
Çalışma Hayatı	:Düzey Bilgisayar Kursu,Bilgisayar Öğretmeni,2002,Kayseri Nazar Bilgisayar Kursu, Bilgisayar Öğretmeni,2002,Kayseri Karabulut Web, Web Tasarımcısı,2002,Kayseri Melikgazi Belediyesi, Bilgisayar Öğretmeni,2003-2007,Kayseri Tekden Koleji,Üstün Yetenekliler Koordinatörü, 2007-2009 Kayseri Katip Çelebi İlköğretim Okulu,Sınıf Öğretmeni,2009-.... Fatih/İstanbul